

Dubitacionē autē habent aliq̄ apud ali-
quos vtrum a maxencio vel a maximis-
no martirizata sit. Tunc em̄ tres impe-
rium tenebant sc̄ constantin⁹ qui ex tra-
dione paterna imperiū sumpsit. **A**axē-
cius maximiani filius. a pretorianis mis-
sibus rome august⁹ appellatus et max-
imus in orientis partibus cesar effes-
ctus. **S**c̄dm̄ autem cronica s maxencius
rome. maximin⁹ vero in oriente contra
xp̄ianos tyrānidē exercebat. **V**idēt̄ ḡ ut
aliquibus placet vt vicio scriptoris sit
factum vt p̄ maximo maxencius pos-
neretur.

De saturnino

Saturnin⁹ ab apostolorum di-
scipulis ordinatus i urbem tho-
losanā directus. Cum autē ipso
igrediente demones a responsis cessarēt
Donus gentiliū dixit. q̄ nisi saturninū
ociderēt a dijs suis nil penitus obtine-
rent. **A**pprehendentes igitur saturninū
nolentē sacrificare ad pedes tauri ligas-
uerunt. eūq̄ cū stimulis agitates a sū-
ma arce p̄ grad⁹ capitolij precipitauerunt.
Sicq̄ capite contracto ⁊ cerebro
excusso martirium feliciter cōsummauit.
Cui⁹ corpus due femine rapientes in p̄-
fundo loco p̄pter metum gentiliū cōdis-
derūt qd̄ postea successores eius ad locum
cum reuerentia transtulerunt. **F**uit
alius saturnin⁹ quem rome prefectus
diu in carcere maceratum in eculeum le-
uari et neruis fustibus ⁊ scōpiombus
cedi fecit. **D**emq̄ lateribus adustis de-
positum de eculeo decollari precepit ar-
ca annos domini. cc. lxxxvi. sub max-
imiano fuit et alius saturnin⁹ apud af-
ricam frater sancti satiri qui cum predi-
cō fratre suo reuocato et felicitate sor-
rore dicti reuocati nec non et cum ipe-
tua genere nobili martirium passus est.
Quorū passio alio tempore potissimum

recolitur. **C**um ergo p̄conful eis dixisset
vt ydolis immolarent. et illi nullaten⁹
assentirent in carcerem missi sunt. **Q**d̄ ui-
dens pater ipetue ad carcerem flens cur-
surus dicens. filia quid fecisti. **D**ebones-
tasti genus tuum. **N**unq̄ aliquis de ge-
nere tuo i carcerem missus fuit. **C**ū autē
audisset q̄ cristiana esset in eam cum im-
petu digito irruit ad oculos ⁊ ei oculos
eruere uoluit ⁊ exclamans egressus est.
Vidit autē bea. ipetua hui⁹ visio⁹ quā
in crastino socijs enarrauit dicens. **V**i-
di scalam auream mirabili altitudine vs-
q̄ ad celum erectam que adeo angusta
erat vt non nisi vnus et paruus ascen-
dere poterat. in dextra vero ⁊ leua erant fi-
xi cultri et gladij ferrei limati et exacti
ita vt ascendens circa vel infra se nullaten⁹
respicere poterat. sed semp̄ ad celum
cum erectū stare oportebat sub ea dra-
co terribissimus et ingentis forme iacebat
et p̄timore quilibet ascendere formida-
bat. **V**idit etiā satirum p̄ eam ascenden-
tem vsq̄ sursum et respicientē ad nos et
dicentem. **N**e timeatis hunc draconem
sed securi ascendite vt mecum esse possi-
tis. **H**ec audientes omnes gratias egerunt
q̄ se vocatos ad martirium agnouerunt.
Presentati igit̄ iudicia cū sacrificare
nolent. fecit saturninū cū alijs viris a
mulierib⁹ separari ⁊ dixit felicitati. **H**ec vi-
rum et illa habeo sed contemno. **C**ui ille
miserere tui puelle ut viuas maxime cū
infantem in utero habeas. **A**d quem ait
Fac de me quid qd̄ vis. q̄ ad tuam vo-
luntatem nunq̄ me trahere valebis. **P**a-
rentes autē beate ipetue cū viro accurren-
tes infantē puulum beate ipetue que ad-
huc lactabatur adduxerunt. **E**t videns
eam pater statim añ prefectū cadēs in fa-
ciem dixit. **F**ilia mea dulcissima misere-
re mei et huius mestissime matris tue et

huius miseremini viri tui qui post te ui-
uere non valebit Perpetua vero immo-
bilis stabat Tunc pater filium ad collum
eius iactauit Et ipse et mater et maritus
eius manus tenentes et flentes osculaba-
tur eam dicentes Misere nostri filia et
vive nobiscum At illa piens paruul-
um et illos repellens ait. Discedite a me
inimici dei quia non noui vos Videns ve-
ro prefectus eorum constantiam diutissi-
me verberatos in carcere posuit Sancti
vero dum plurimum mesti essent de felicitate
que octo iam mensibus pregnans
erat pro ea orauerunt. et dolores partus
subito in eam irruerunt. peperitque filium
vium Quidam vero de custodibus di-
xit ad eam Quid facies cum ante presen-
tium veneris si nunc tam grauer cruci-
aris Respondit felicitas Hic ego pro me
patior. ibi pro me deus patietur Extracti
igitur de carcere ligatis post tergum ambo
et nudatis naribus pro plateas ducuntur
Et dimissis bestiis satyrus et perpetua a
leombus deuorantur Reuocatus et felicitas
a leopardis comeduntur Beatus
vero saturninus gladio capite truncatus.
Circa annos domini. cc. lvi. sub Valeria-
no et Galieno imperatoribus. *De sancto Jacobo italico*

Jacobus martyr cognomento
interclusus nobilis genere. sed
fide nobilior ex regione persarum et ciuitate
elape ortundus fuit Hic ex cristianis
missimis parentibus ortus est et uxorem
cristianissimam habuit. Eratque notissimus
regi persarum. et inter optimates pri-
mus Accidit autem ut a principe nimio a-
more seduceretur et ad colendum ydola
flecteretur Hec autem mater et uxor au-
dientes pertinens sibi scripserunt dicentes
Obediendo mortali deseruisti eum qui
vita est. placendo future cito puercidm
deseruisti sempiternum odorem Veritate

in mendacium commutasti. et mortali
obtempas uiuorum ac mortuorum iudicem
reliquisti. Noueris igitur nos amodo.
a te futuras extraneas nec tecum de cetero
aliquatenus moraturas. Cum autem has iras Ja-
cobus legisset amare flens ait. Si ma-
ter mea que me genuit. et uxor mea a
me extranee facte sunt. quomagis a
me extraneus factus est deus meus Cum
ergo pro errore suo se plurimum afflic-
tisset nuntius venit ad principem qui di-
ceret iacobum cristianum esse. Quem
princeps aduocans ait. Dic michi si
nazarenus es Cui iacobus. Etiam naza-
renus sum Et ille Ergo magus es Cui
Jacobus absit a me magum esse. Cum
ergo ei multa supplicia immarense dixit
iacobus. non me conturbent mme tue
quia tanquam uentus flans super petram fu-
ros tuus aures meas cito pertransit Cui
princeps Noli imprudentem agere ne graui
morte pereas. Cui Jacobus hoc non
mors sed somnus potest esse dicendum. Cum
post modicum resurrectio tribuatur Cui
princeps Non te seducant nazareni di-
centes mortem esse somnum quia magis
imperatores timent eam Cui iacobus
Nos mortem non timemus quia de mor-
te ad vitam transire speramus Tunc
princeps de consilio amicorum hanc su-
per iacobum tulit sententiam ut ad terro-
rem aliorum membratim iacobus punire-
atur. Cum autem quidam ex compassione
super eum flerent Ille ait Nolite super
me flere sed super uos ipsos plangite. quia
ego ad vitam pergo et uobis supplicia
eterna debentur. Tunc carmifices pollicem
manus eius dextre abaderunt Et exclamans
iacobus ait Liberatores nazarene suscipe ra-
mum arboris mie tue Nam a cultore ui-
nee sarmetum abaditur uitis ut potus
germinet et uerum coronet Cui carmifex

Si assentire vis adhuc tibi pro et medi-
 camentum adhibeo Cui iacobus. **R**one
 prosperasti stipitem vitis. quia cum amputat
 sarmenta ille nodus qui remanet in suo
 tempore cum terra calefcere incipit et per
 singula abasionis loca producat germina
Si ergo vitis putatur vicissitudine tem-
 poris ut germinat quantomagis fidelis
 homo qui in vera vite christo operatur est. Tunc
 accedens carnifex secundum abscidit digitum.
Beat⁹ iacobus dixit suscipe duos ramos
 quos plantavit dextera tua domine. **A**b-
 scidit tertium et dixit iacobus. **D**e triplici
 temptatione liberatus benedicam patri et
 filio et spiritui sancto. **E**t cum tribus creptis
 de camino pueris ostendit tibi domine et in
 choro martirum psallam nomini tuo cresse
Abasus est et quartus. **E**t iacobus dixit
 preceptorum filiorum israel qui in quarta
 benedictione pronuntiat⁹ es. suscipe a
 seruo tuo confessionem quarti digiti tui
 quia in iuda benedict⁹. **A**baso quinto dixit
Completum est gaudium meum. Tunc
 carnifices dixerunt ei. **P**arce nunc anime tue
 ne pereas. ne contristeris sumam manum
 a miseris. quoniam multi sunt vni a manum tantum
 habentes et multis diuitijs et hono-
 ribus abundantes. **B**eat⁹ iacobus dixit
Quoniam pastores incipiunt pecora tunde-
 re nunquam dextrum tantum vellus auferunt et
 sinistrum dimitunt. **S**i ergo pecus quod
 animal brutum est totum vult vellus amit-
 tere quantomagis homo rationalis non de-
 dignabitur pro deo occidi. **A**ccedentes igitur
 impij ad sinistram manum digiti minimi
 maderunt. **E**t iacobus dixit. **T**u do-
 mine cum magnus esses minimus et paruum
 pro nobis fieri voluisti. idcirco reddo tibi
 corpus et animam quam creasti et proprio
 sanguine tuo redemisti. **A**bscidit septimum
 digitum et ait. **S**epties in die laudem dixi
 tibi domine. **A**bsciditur octauus et dixit

Octauo die circumcisus est ihesus et he-
 breus circumciditur octauo die ut tran-
 seat ad legales ceremonias et mens seruus
 tui domine transeat ab hijs iuramentis et con-
 quatum habentibus prepuum ut ve-
 niam et conspiciam faciem tuam domine
Inaditur nonus digitus. et ait hora
 nona tradidit spiritus in cruce spiritum. **D**omine
 et ego domine in dolore nomi digiti tibi
 confiteor et gratias ago. **I**naditur decimus
 et ait. **D**ecimus numerus est in pre-
 ceptis. **J**oth prima littera nominis ihesu
 christi. **T**unc quidam de assistantibus dixe-
 runt. **O** dilectissime quodam nomine profiteri deum
 tantum coram consule ut viuere valeas. **U**icet
 enim abase sunt manus tue. sunt ta-
 men peritissimi medici qui tuis doloribus
 valeant subuenire. **Q**uibus iacobus
 dixit. **A**bsit a me nequicia simulacri ne-
 mo enim mittens manum suam ad ara-
 trum et aspiciens retro aptus est regno
 dei. **T**unc indignati carnifices accesserunt
 et pollicem pedis dexteri abaderunt.
Et iacobus dixit. **P**es christi perforatus est
 et sanguis exiit. **A**baditur secundus
 pedis digitus et ait. **A** magna tui dies
 hec est pro omnibus diebus. hodie quippe
 ad deum fortem conuersus ibo. **A**bscide-
 runt et tertium et ante ipsum proiecerunt.
Et subridens. **I**a. dixit. **V**ade terree digite
 ad socios tuos et quemadmodum granum
 tritici multum fructum affert. **I**ta et tu
 in nouissimo cum socijs tuis requiesces.
Abaditur quartus et ait. **Q**uare tris-
 tistis es anima mea et quare conturbas
 me spero in deo quoniam adhuc confi-
 illi saluus vultus mei et deus meus. **A**badit
 quintus et ait. **N**unc incipiam dicere ad
 dominum. quoniam dignum me fecit socium
 seruus suis. **T**unc accedentes ad pedem si-
 nistrum digiti paruum abaderunt.
Et dixit iacobus. **D**igite parue confortare

quia magnus et parvus vnati habent
resurrectionem **C**apillus capitis non pe
ribit quanto minus a socijs tuis minus
me seperaberis **A**baditur scds ⁊ iacoby
ait destrue vltrem domum quia splendi
dior paratur **A**bsciditur tertius ait iaco
bus **T**onsionibus firmatur meus **A**bs
ciditur et quartus ⁊ ait **C**onforta me
deus veritatis quoniam in te confidit a
nima mea ⁊ in vmbra alarum tuar. s. d.
t. i. **A**baditur ⁊ quintus ⁊ ait **E**cce me
tibi domine immoloꝝ vices **T**unc acce
dentes pedem dextrum abaderunt **E**t dix
it **J**acobus **I**tem offeram minus celesti
regi p cuius amore hec pattoꝝ **A**ba
derunt et pedem sinistrum et beatus iaco
bus dixit **T**u es. qui facis mirabilia **E**x
audi me domine et salua me **A**ba
derunt dextram manum et ait **M**isericor
die tue domine adiuuent me **A**d sinistra
ait **T**u es deus qui facis mirabilia **A**ba
derunt dextrum brachium **E**t ait **L**auda
aia mea dñm lau. do. in vita mea psal
lam deo meo q̄ dñi fuero **A**ba
derunt et brachium sinistrum ⁊ ait. **C**ircumde
derunt me dolores mortis in nomine do
mini vindicaboꝝ in eis **T**unc accedentes
abaderunt suram dextri curus scindentes.
vsq; ad femur **T**unc beatus iacobus in
effabili dolore grauatus exclamans ait
Domine ihesu criste adiuua me qz arcu
dedunt me gemitus mortis. **E**t ait car
nificabus **C**arne noua me domin⁹ indu
et qua vira vulnera maculare nequibunt
Jam carnifices descenderant eo qz a prima
hora diei vsq; ad nona in eius mansio
ne sudassent. **T**unc itez accedentes sin
stri curus suram abadendo vsq; ad fe
mur extraferunt **T**unc exclamans beatus
iacobus dixit **D**ominatoꝝ domine exau
di me semiuuum viuozum ⁊ mortuoz
dominus **D**igitoꝝ domine non habeo ut

iplos ad te porrigam nec man⁹ vt eas
ad te extendam **P**edes mei truncati et ge
nua demolita. vt tibi genua demolita
flectere non valeam ⁊ sum velut ca sura
domus ablatis quibus sustentatur cos
lummis. **E**xaudi me domine ihesu criste
et edue de carcere anima **H**ec cum dixisset
vn⁹ de carnificibus accessit. et caput
eius amputauit. **C**ristiani igitur occul
te accesserunt ⁊ corpus eius rapientes
honorifice sepelierunt **P**assus est autem
v. kal. decembris

De sancto pastore

Pastor in heremo multis an
nis in abstinentia magna se af
fligens multa sanctitate ⁊ religione pol
lebat **C**um aut mater eius ipsum et fratre
eius desiderare videret sed non posset
Obseruauit die. ⁊ illis ad ecclesiaz cutibus
ptin⁹ se eisde obtulit. **A**t illi fugientes
et cellam intrantes in eius faciem clausu
runt hostium. **I**lla ante hostium stans
cum immo fletu clamabat. **P**astor aut
ad hostium veniens dixit ei **Q**uid sic ela
mas o vetula. **Q**ue audiens vocē eius
amplius clamabat flens et diceꝝ **D**olo
vos videre fili mi **Q**uid ei si videā vos
Nūquid non ego sum mater vestra. que
lactau vos ⁊ iā carnis tota sū plena. cui
fili⁹ hic nos vsq; videre aut i alio seculo.
Que rñdit **S**i nō video vos b uidebo
vos illic filij **Q**ui ait. **S**i equanimiter
ferre valeꝝ. vt nos hic nō videat illic
peul dubio nos uidebit **Q**ue discessit
gaudēs ⁊ diceꝝ **S**i vos i sura sum illic
nolo vos videre hic **J**udex prouince
cum abbatem pastorem videre cuperet.
Sed nequiret filium sororis sue tanq̄
malefactorum tenuit. et in carcere pos
sedit diceꝝ **S**i pastor uenerit ⁊ p eo in
cesserit eū dimittā **M**at igit pueri ad o
stium semis plorāꝝ dū ille sibi mī rñd⁹ ait

Et si viscera ferrea habes . et nullā con-
passione moueris saltem miserao san-
guinis tui flectat te . et q̄ v̄m̄genitus
michi existit Ille aut̄ mandauit ei . Pa-
stor filios nō generauit **Q**ua cum dor-
lore discedente dixit ei iudex . **H**altem
verbo iubeat et ego eum dimittam Ille
aut̄ ei remandauit dicens . Examina
causam fm̄ legem et si dignus morte ha-
beatur p̄tinus moriatur . **S**inaut̄ quō
placet tibi fac . **D**ocebat autem fratres
sic dicens **C**ustodire et seipsum conside-
rare . et discretiōnem habere operationes
sūt amice . **P**auptas tribulacō . et discre-
tio sunt operationes solitarie vite **S**cri-
ptum est enī . **S**i fuerint hī tres viri .
noe . Job . et daniel . **N**oe p̄sonam habet
nichil possidendum . Job tribulatozum .
Daniel discretorum **S**i duas res oder-
rit monachus potest ab hōe mundo lib-
esse **E**t querenti fratri que essent dixit .
Carnal̄ repausacō . et vana gloria . si vis
requē iuenire videlz̄ ī h̄ seculo . et ī futu-
ro in omni causa dic . **Q**uis sum ego
et non iudices quemq̄ . **C**um quidam
frater de congregacione offendisset . ab-
bas de cōsilio cuiusdam solitarij eum ex-
pulsit **Q**ui quasi flendo desperatz abbas
pastor eum ad se adduci fecit quem ben-
gne consolans misit ad illum solitariū
dicens **A**udiens de te videre te desidero .
Fatiga igitur te vsq̄ ad me . **Q**ui cum
venisset dixit pastor . duo homines erant
qui ambo habebant mortuos . Reliquit
aut̄ vnus mortuum suum . et abiit plo-
rare mortuum alterius **Q**d solitarij au-
diens et intelligens in sermone eius con-
punctus est **C**um quidam fraterz pasto-
ri dixisset se p̄turbatum esse et locum vel-
le deserere eo q̄ quedam verba de quodā
fratre audiuisset que eum non edificaue-
rant dixit pastor ne hec verba crederent

q̄ vera non essent Ille vera esse assererat
q̄ f̄z̄ fidelis ea sibi retulit **C**ui pastor . n̄
est fidelis qui tibi dixit . q̄ si fidelis esset
nequaq̄ sibi talia diceret **E**t ille **E**go vi-
di oculos meos Ille aut̄ interrogatus de
festuca . et de trabe quid essent . Respondit
de festuca q̄ festuca esset de trabe q̄ trabs
esset **E**t pastor **P**one in corde tuo q̄ pec-
cata tua sunt sicut hec trabs **I**llus aut̄
velut hec parua festuca . **F**rater quidam
qui peccatum grande fecerat volens pe-
nitere triennio interrogauit pastorem
si multum esset **Q**ui dixit **M**ultum est
Et questus si annum iuberet ait **M**ultū
est **A**stantes aut̄ dicebant vsq̄ ad xl
dies **E**t ille multum est **E**t adiecit **P**uto
q̄ si ex toto corde homo penituerit . et pec-
catum non irrauerit et penitentiā tridui-
anam suscipiet dominus **I**nterrogatus
de illo verbo qui irascitur fratri suo sine
causa . et . ait **E**x omni re qua te grauari
voluerit frater tuus ne irascaris aduer-
sus eum donec oculum dextrum tibi ex-
trahat . et si aliter feceris sine causa sibi
irascaris **S**i autem aliquis te voluerit
seperare a deo pro hoc irascere ei . **D**ixit
aut̄ pastor . **Q**ui querulosus est mona-
chus non est **Q**ui maliciam in corde
suo tenuerit monachus non est . **Q**ui
iracundus est monachus non est **Q**ui
malum p̄ malo reddit monachus non
est **Q**ui elatus . et verbosus est monach⁹
nō est **Q**ui vero vere est monach⁹ semp
est humilis mansuetus caritate plenus
et timorem dei semp . et vbiq̄ . p̄e oculis
habet vt non peccet **D**ixit iterum q̄ si fr-
tres in vnū ex quibz̄ vn⁹ bene quiescat .
Alius autē infirmetur et gratias agat .
Tercius vero minister eius sit ex sincera
voluntate hī tres similes sūt velut sint
vnius operis **C**ū quidam frater sibi con-
quereretur q̄ multas cogitacōes habēs

in ipsis plicitate. eum sub axe nudo
eleat dicens expande sinum et apprehende
ventum. Qui ait non possum. Et ille
Nec cogitationes prohibere potes ne intro
eant. sed tuum est resistere eis. Inter
rogatus a quodam fratre quid de here
ditate dimissa faceret dixit. ut post tres
dies ad se rediret. Qui cum redisset ait
illi Si dixeris da eam ecclesie facient in
conuiuia. Si dixeris da eam parentibus
non est tibi merces. Si dicam da eam
pauperibus securus eris. Quidquid ergo
vis fac ego causam non habeo. *Hec in
vitas patrum*

De sancto Johanne abbate

Iohannes abbas cum per an
nos quadraginta in heremo
habitasset. Interrogauit eum
quidam quantum ex hoc profecisset. Et ille
dixit Ex quo cepi solitarius esse nunquam
me vidit sol manducantem. Et iohannes
Nec me irascentem. Simile fere le
gitur ibidem quod cum epiphanius episcopus
abbati bilariani daret carnes. Ille ait
Ignosce michi quia ex quo accepi habi
tum hunc non manducaui quidquam occu
sum. Cui episcopus ex quo accepi habitum
hunc non dimisi aliquem dormire qui
aduersum me aliquid haberet. nec dor
miui habens aliquid aduersus aliquem
Cui ille. Ignosce michi quia melior es
quam ego. Volens iohannes ad similitudinem
angelorum nichil operari sed deo sine in
termissione uacare seipsum expoliavit et
vnam ebdomodam in heremo fuit. Cum
autem fame plicitaretur et aculeis mus
scarum et visparum totus vulneraretur
Reuersus ad ostium fratris sui pulsabat
Ad quem ille quis es tu. Et ille ego sum
iohannes. Frater autem dixit ei. nequas
quam iohannes enim angelus factus est et
inter homines ultra non est. Et ille ego

vere sum. Et non aperiens ei. dimisit eum
affligi usque mane. Postea aperiens dixit
Si homo es opus habes iterum operari
ut pascaris et uiuas. Si autem angelus
es quid queris intrare cellam et ille dixit
Ignosce frater quod peccaui. Cum autem more
retur rogauerunt eum fratres. ut aliquod
verbum salutare et copendiosum loco here
ditatis sibi relinqueret. Qui ingemiscens
ait. Numquam feci propria voluntatem nec
aliquid docui quod prius ipse non fecerim. hec
in vitas patrum.

De sancto moise abbate

Moyses abbas dixit fratri peten
ti a se sermonem. Sede in cella tua
et docebo te vniuersa. Cum quidam senex infir
matus ire uellet ne fratres nimis grau
ret dixit ei abbas moyses non uadas quam
in fornicatione casus es. quod dixit. dixit.
Mortuum est corpus meum. et tu michi ista
dicas. Cum ergo iussisset et quedam uirgo ex
deuotione sibi seruiret. ille conualescens eam
violauit. Que cum filium peperisset senex pu
erum in ulnis accipiens in die magne fe
stiuitatis que erat in huius ecclesia coram
multitudine fratrum intrauit. Cum au
tem omnes flerent dixit. Videtis infantem
hunc. Filius est inobediencie. Cauete ergo
uobis fratres quod in senectute hoc feci et ora
te pro me et pergens ad cellam ad presertim
statum reuersus est. Alius quod senex cum dixisset
alteri mortuum sum. ille ait. Non confis
das in te donec exeat de corpore. Nam si
dicas quod mortuum es sathanas tamen mortuum
non est. Cum frater peccasset miserunt ad
abbatem moysen. Qui accepta sporta
plena arena uenit ad eos. Quem cum fra
tres quidnam hoc esset interrogaret dixit
peccata mea sunt post me curruca.
Et non uideo ea. Et ueni hodie aliena
iudicare peccata. Illi autem hoc audientes
fili peccerunt. Hic legitur de abbate post

Nam cum fratres de quodam fratre cui
 pabili loquerentur ille tacebat Cum g̃
 accepisset sacculum plenum arena retro
 et de eadem arena modicum ante se ferret
 Interrogatus quod hoc esset dixit Multa
 arena sunt peccata mea que post me fe-
 rens ipsa non considero nec pro eis doleo
 Modica vero arena sunt peccata fratris
 ante me posita que semper considero et ipsi
 ludico cum tamen peccata mea ante me
 semper portare deberem et de ipsis cogitare
 et pro ipsis deum rogare cum abbas moyses
 factus fuisset clericus et imposuisset ei super hu-
 merale dixit ei episcopus Abbas factus est ca-
 didatus Et ille aut foras domine papa aut
 intus Volens autem episcopus eum probare
 dixit clericis suis ut quando ad alta-
 re accederet ipsum cum iniuria expellerent
 deinde eum sequentes quid loqueretur
 audirent Proicientes autem eum fo-
 ras dixerunt Epi foras ethiops Quia egre-
 dies dicebat Bene tibi fecerunt avaritate et
 caecitate quia cum homo non sis quare te
 in medio hominum dare presumpxisti hoc
 in vitas patrum

De sancto arsenio

Arsenius cum adhuc in palatio
 consisteret et ut ad salutem dirige-
 retur oraret audiuit Arsenium fugere homi-
 nes et saluaberis Accedens igitur ad
 monachalem vitam orans audiuit ar-
 senium fugere tace quiesce Legitur enim ibidem
 de hac quiete appetenda quod tres fratres
 cum facti fuissent monachi Unus ele-
 git discordantes ad pacem reducere
 Secundus infirmos visitare Tertius
 in solitudine quiescere Primus igitur
 laborans propter lites hominum non po-
 tuit omnibus placere et tedio victus
 venit ad secundum quem inuenit animo
 deficientem et mandatum perficere non
 valentem Et concordantes ad tertium

qui erat in solitudine venerunt Cui cum tri-
 bulaciones suas narzasset ille missa aqua
 in apulo dixit attendite in aquam et erat com-
 mota et turbulenta Et rursus dixit Atten-
 dite modo quomodo quiescit et limpida facta est
 Qui cum intenderent et vultus suos vi-
 dereut ait Sic qui in medio hominum
 consistunt pro turba non vident pecca-
 ta sua Cum autem quiesuerint Tunc pecca-
 ta sua videre valebunt Quidam etiam
 cum inuenisset quendam in heremo ve-
 lut bestiam herbas manducantem et nu-
 dum curzebat post ipsum fugientem di-
 cens Expecta me quia propter deum sequor
 te Et ille Et ego propter deum fugio te Cum
 autem vestem proiecit expectavit eum
 dicens Quomodo materiam mundi proiecasti
 a te Expectavi te Cui ille Dic michi quomodo
 saluus efficiar Qui respondens ait fuge
 homines et tace Matrona quedam no-
 bilis et senex venit ut abbatem arsenium
 ex deuotione videret Qui rogatus a the-
 ophilo archiepiscopo ut se videri permitteret
 nullatenus acquieuit Tandem illa ad
 eius cellam properans ipsum foras ante osti-
 um celle inuenit et se ad eius pedes prost-
 ruit Ille autem cum indignatione nimia
 eleuauit eam dicens Si faciem meam
 videre vis vide Illa autem faciem eius
 pro confusione et verecundia non consi-
 derauit Cui senex Quomodo cum mulier sis
 tantam nauigationem facere presump-
 xisti Ecce enim romam redibis et quod ab-
 batem arsenium videris alijs mulieribus
 enarabis Et ille similiter venit ut vi-
 deant me Et illa si deo dante romam re-
 diero nullam huc venire permittam Sed
 saltem obsecro ut oras pro me et mei me-
 mor sis semper Cui ille Oro deum ut dele-
 at memoriam tuam de corde meo et illa
 audiens turbata nimium venit in ciuita-
 tem et pro tristitia febriatate cepit Quod

archiepiscopus audieris ad eam consolam
dam accessit Illa autē dicebat Ecce ego
contristata morior Cui archiepiscopus
Rescis quia mulier es et inimicus p̄ s̄a
ctos mulieres impugnat et p̄pterea se
nex hic ait Nā p̄ aīa tua semp̄ orat sic
consolatione recepta cum gaudio ad
ppria remeavit De quodam alio pa
tre legitur q̄ cum discipulus eius dice
ret Senuisti abbas . accedamus parū
iuxta mundum Ille ait vbi nō est mu
lier ibi eam? Dixit discipulus Et vbi est
locus nō habens mulierem mī forte sol
itudo. Et ille Ergo in solitudine me tol
le . Alius etiam frater cum matrem suā
verulam transfluum portare deberet Il
la manū suas pallio muoluit. Cui illa
vt q̄ operuisti manus tuas fili. Et ille
Corpus mulieris ignis est ⁊ ex eo q̄ te
contingebam aliarum feminarum meo
ria in meo animo veniebat Arsem⁹ autē
p̄ totum tempus vite sue ad opus sedēs
manuum suarum pannum habebat in
sinu p̄pter lacrimas que crebro de
oculis eius curzebant Totam noctem
in somnum ducebat Mane autem facto
cum p̄pter nature lassitudinem domi
re vellet dicebat somno . Dem serue ma
le ⁊ subripiebat parum somni sedendo ⁊
statim surgebat Dicebat q̄ . Suffiat
monacho si dormierit vna hora si est ta
mem pugnatōr Cum pater sancti arsenij
nobilissimus senator vitam finiens et te
stamentum faciens magnam hereditatē
arsenio dimisisset magistrian⁹ predictū
testamentum ad ipsum derulit quod ille
accipiens voluit illud scindere . Magi
strianus autem eius pedibus puoluit
rogauit ne hoc faceret . quia caput eius
p̄cederet Cui arsenius . Prius mortu⁹
sum q̄ ille . Ipse igitur cum modo mor
tuus sit quomodo me fecit heredem . Et

remisit testamentū nichil accipere volēs
Quadam vice facta est vox ad eum di
cens . Veni et ostendam tibi opera ho
minum Et eduxit eum in quendam locum
ostenditq̄ ei ethiopem incedentem ligna
et facientem sardīnam grandem quā por
tare non poterat Demde iterū ligna ma
debat et hoc faciebat diuicius Ostenditq̄
ei rursum hominem haurientē aquā de
lacu et effundentē aquam in cisternam p̄
tusam que aquam refundebat in lacum
et ipsam cisternam implere volentem . et
ostendit ei iterum templum et duos vir
ros in equis portantes lignum transuer
sum . Volentes autem introire in tem
plum sed non poterat eo q̄ lignū in tras
uerso portarent et exposuit dicens . Dis
fuit qui portant quasi iugum iusticie
cum supbia et non humiliantur . p̄pter
quod remanent foris a regno dei Qui
ligna madit homo est in peccatis ⁊ p̄o
eo . vt agat penitentiam non subtrahit
de peccatis . Sed addit iniquitates in
quitatibus Qui autem aquam haurit
homo ē bona opera faciens S; q̄ cū eis
sunt p̄mixta mala pdidit opera sua . De
spere sabati venere dominico reliquebat
post se solem et extendebat manus suas
ad celum donec mane die dñico sol ascē
dens facē eius illustrabat ⁊ sic residebat
hec in vitas patrum *De agathon abbate*

Agathō abbas p̄ tridentū lapidē
in os suū mittebat donec tact
turmitatē discret Alius q̄ frat cū intras
set congregacōz dixit intra se . Tu ⁊ asin⁹
vnū esto Sic asin⁹ vapulat Et nō lo
quit Inuria patit ⁊ nō rñdet sic ⁊ tu.
Ali⁹ q̄ frater a mensa expulsus nichil
rñdit. Postmodū sup h̄ interrogatus
ait Posui in corde meo q̄ equalis sim
cam q̄ cū sectat foras egredit Introga
tus agathō que vire⁹ pl⁹ habet laboris

Respondit. Puto non esse talem laborem
 qualem orare deum. Nam inimici eius
 semper laborant eius orationem destruer
 re. Nam in ceteris laboribus homo aliquam
 requiem possidet. Orator autem opus ha
 bet magnum certaminis. Interrogatus aga
 thon a quodam fratre quomodo cum fratribus
 habitare deberet ait. sicut in prima die et
 non assumas fiduciam. Non est enim peior
 passio quam fiducia. Gemitrix est enim omni
 passionum. Dixit iterum. Iracundus si mortuos
 suscitaret. non placet alicui vel deo propter ira
 cundiam suam. Frater quidam iracundus
 intra se ait si solus habitarem. ad iram
 non cito mouerer. Quadam vice cum
 vaseolum aqua impletum versatus est. Se
 cundo impleuit et iterum versatus est. Ter
 tio impleuit et versatus est. qui commotus
 furore fregit vasculum. In se autem reuersus
 cognouit quod ab eodem demone iracundie sit
 illusus et dixit. Ecce solus sum et tamen ira
 me uiat. Reuertar ergo in congregatio
 nem. quia ubique labor ubique patientia et ad
 uitio dei opus est. Contra erant duo
 fratres qui multis annis inuicem conuer
 santibus nunquam ad iracundiam potuerunt
 perueniri. Quadam vice dixit unus al
 teri. Faciamus et nos litteras sicut homines
 de mundo faciunt. Et ille respondit. Re
 scio qualiter fiat littera. Et dixit frater. Pos
 no in medio laterculum. et dico meum
 est. Tu autem dic non. sed meum est.
 et inde fiet littera inuicem. Posita est ergo te
 sta in medio. Dixit unus meum est hoc et
 alter dixit non sed meum est. Et ille res
 pondit etiam tuum est. tolle ergo et uade et disces
 serunt nec inter se extendere potuerunt. Erat
 autem abbas agathon sapiens ad intelligen
 dum. impiger ad laborandum. parcus in
 cibo atque ueramento. Dixit autem frater uolun
 tatem meam nunquam dormitui retinens
 in corde aduersus quemquam dolorem. Non

dimisi dormire alium habentem aduersum me
 aliquid. Moriturus quod agathon tribus
 diebus mansit immobilis apertis tenens
 oculos. Qui cum pulsaretur a fratribus
 Respondit. In conspectu diuini iudicij
 assisto. Dicit ei. Et tu times. et ille in cu
 stodiendis mandatis dei uirtute qua po
 tui laboraui. Sed homo sum et nescio si
 placuerunt opera mea domino. Dicunt
 ei et non confides de operibus tuis quod se
 cundum deum sunt. Et ille non presumo
 donec uenero ante illum. Aliter enim sunt
 iudicia dei et iudicia hominum. Cum autem
 eum adhuc interrogare uellent ait. Oste
 dite caritatem et nolite mecum loqui. quia
 occupatus sum. Quo dicto statim spi
 ritum cum gaudio emisit. Videbat enim
 eum colligentem spiritum quem admodum
 si quis saluet amicos suos dilectos. In
 uitas patrum.

De sanctis barlaam et iosephat

Barlaam cuius hystoriam io
 damascenus diligenti studio con
 pilauit. operante in eo diuina
 gratia sanctum Iosephat regem ad fide
 conuertit. Etenim cum uniuersa india cri
 stianis et monachis plena esset. Surge
 rit rex quidam prepotens nomine auen
 mir qui christianos et precipue monachos
 plurimum persequabatur. Accidit autem
 ut quidam regis amicis. et in palatio
 suo per diuina commotus gratia regiam
 aulam relinqueret et monasticum ordi
 nem introiret. Quod rex audiens pro ira
 inflamens eum per queque deserta inquiri fe
 cit et uix inuentum ad se adduci manda
 uit. Vidensque eum uili tunica cooptum
 et fame maceratum qui splendidis uesti
 mentis ornabatur et multis diuicijs af
 fluere consueuerat. Dixit ei. O stulte et me
 tis perditte cur honorem in contumeliam
 commutasti. Ecce ludum perorum te

fecisti **C**ui ille **S**i huius a me factum
audire desiras inimi eos tuos procul a
te abicias Rege autem qui essent huius in
inimici querente ait **I**ra et concupiscencia
Hec enim impediunt ne veritas videatur
Assiderant autem ad audiendam dicendorum
prudencia et equitas **C**ui rex fiat ut lo
queris **E**t ille **I**nsipientes ea que sunt
despiciunt quasi non sint **E**a vero que
non sunt quasi sint apprehendere moluntur
Qui autem non gustauerit eorum
huc non sunt dulcedinem non poterit
eorum que non sunt addiscere veritas
tem **M**ulta autem illo de misterio in
carnationis et fixi persequente rex ait **N**i
si tibi in principio permissem quod de medi
o consilij iram remoueret **P**er utiq; igni
tuas carnes tradem **S**urge igitur et fu
ge ex oculis meis ne ultra te uideam et
male te perdam **V**ir dei autem tristis abces
sit eo quod martirium persequens non esset **I**n
terea dum rex liberos non haberet puer
ei pulcherrimus nascitur et iosaphat appella
tur **C**ongregante autem rege infinitam
multitudinem ut dixit per ortu pueri imos
larent sexaginta astrologos conuocauit
ut a quibus quid futurum esset filio suo
diligenter quesuunt **C**unctis autem res
spondentibus eum magnum in potencia
et diuicijs futurum unum sapientior ex ipsis
dixit **P**uer iste qui natus est tibi o rex non
in tuo erit regno sed in alio incompara
biliter meliori **N**am illius quam persequeris
cristiane religionis ut estimo futu
rus est cultor **H**oc autem non a semetipso sed
a deo inspirante dixit audiens hoc rex et
plurimum expauescens inuitate deorum
sum palacium speciosissimum constru
fecit et ibi puerum ad habitandum pos
sunt ibiq; secum iuuenes pulcherrimos
collocavit precipiens illis ut nec mor
tem nec senectutem nec infirmitatem vel

paupertatem neque aliquid quod posset sibi
afferre tristitiam ei nominarent **S**ed
omnia iocunda ei proponerent quatenus
mens eius leticijs occupata nihil de futu
ris cogitare posset **S**i quem vero mis
stranquam infirmari contingeret hunc
perpetuus rex precipiebat eia et alium lo
co eius incolumem subrogari **P**recepit
quod ne sibi de cristo aliqua faceret mentio
Eodem tempore erat cum rege vir quis
dam cristianissimus sed occultus qui in
ter nobiles regis principes primus unum
erat hic cum aliquo cum rege ad venan
dum iussit hominem quemdam pauperem
rem pedem lesum a bestia habentem et in
terza iacentem inuenit a quo rogatur ut
se suscipere debeat quod sibi in aliquo foris
prodesse posset **C**ui miles dixit ego quidem
te libenter sustineo sed in quo utilis in
ueniaris ignoro et ille dixit ego homo
medicus sum verborum **S**i enim aliquis
in verbis ledatur congruam scio adhibere
medelam **A**ntes autem quod ille dicebat
per nichil operauit propter deum tamen ipsum
suscipiens eius curam egit **V**iri autem qu
dam inuidi et maligni videntes predictum
etiam principem in tanta gratia esse re
gis ipsum apud regem accusauerunt quod
non solum ad cristianorum fidem decli
nasset sed insuper regnum conabatur sibi
subripere turbam sollicitans et sibi con
cilians **S**ed si hoc inquirunt ita esse **O**
rex scire desideras ipsum secreto aduoca et
vitam hanc cito finiendam commemor
ra et idcirco gratias regni te velle derelinquere
et monachorum habitum assumere as
seras quos tamen ignoranter hactenus
fueras persecutus et tunc videbis quod tibi
responderit **Q**uod cum rex omnia ut illi
suaserant fecisset ille doli ignarus profusus
lacrimis propositum regis laudauit et va
rietatem mundi rememorans quod dicitur **B**

ad implendum **C**onsuluit. **Q**uod rex audiens et verum esse quod illi dixerant credens furor repletus est. nichil tamen sibi respondit. **V**ir autem intendens quod rex grauer verba sua acceperat crementes abcessit et medicum se verborum recolens omnia sibi narrauit. **C**ui ille notum sit tibi quod rex suspicatur. **V**t propter hoc dixeris quod eius regnum velis inuadere. **S**urge igitur et comam tuam tunde et vestimenta abiciens alium indue et humo diluculo ad regem ingredi. **C**umque rex quid sibi hoc velit interrogauerit respondebis. **E**cce rex paratus sum sequi te. **R**espondebis si via per quam cupis ire difficilis sit. **T**ecum tamen existenti facilis michi erit. **S**icut enim socium habuisti in prosperis. sic habebis patrem in aduersis. **N**unc igitur presto sum quod moraris. **Q**uod cum ille per ordinem fecisset. **R**ex obstupuit et falsarios arguens. **V**irum ampliori honore dotauit. **F**ilius autem eius in palatio educatus ad etatem adultam peruenit. et in omni sapientia plene edoctus fuit. **A**dmirans autem cur pater sic eum reclusisset. **U**num de seruis sibi familiarium secreto de hac re interrogauit. **D**icens se in multa tristitia positum. pro eo quod sibi foras egredi non liceret. adeo ut nec abus sibi saperet nec potus. **Q**uod pater audiens et dolens equos idoneos parari fecit et choros plaudentes ante eum mittens ne quid sibi fedum occurreret diligenter prohibuit. **P**redicto igitur iuueni taliter procedente quia vice unus leprosus et unus cecus sibi obuiauerunt. **Q**uos ille videns et stupens qui sint et quidnam habeant inquisiuit. **E**t ministri dixerunt. **P**assiones iste sunt que hominibus accidunt. **E**t ille omnibus hominibus hoc contingere solet. **R**egantibus illis respondit. **N**on sunt igitur qui hoc pati debeant. **N**ec indiffinita perueniunt. **E**t illi. **E**t quis

262
hominum futura scire valet. **V**alde igitur anxius esse cepit pro inconfuetudine rei. **A**lia vice quendam valde senem rugosam habentem faciem et deorsum incuruatum et cadentibus dentibus balbuens do loquentem inuenit stupefactus discere cupit visum miraculum. **C**umque didicisset. quod propter annorum multitudinem ad talem statum venisset ait. **E**t quis est huius finis. **D**icit ei. **M**ors. **E**t ille. **R**e omnium mors vel aliquorum. **C**umque didicisset omnes mori debere. interrogauit in quantum annis hec superemunt. **E**t illi in octoginta vel centum annis senectus induatur deinde mors ipsa subsequitur. **H**ec igitur iuuenis frequenter in corde suo cogitans in multa desolatione erat. **S**ed coram patre letitiam protendebat. **P**lurimum desiderans in huiusmodi dirigi et doceri. **I**gitur quidam monachus vita et opinione perfectus habitans in deserto terre sennar nomine barlaam. hic que circa filium regis agebantur per spiritum cognouit et mercatoris habitum sumens ad ciuitatem illam deuenit accedensque pedagogo filii regis locutus est. **E**go enim negotiator sum lapidem preciosum venalem habeo qui cecis lumen tribuit surdis aures aperit mutos loqui facit. **I**nsipientibus sapientiam infundit. **N**unc igitur duc me ad filium regis et hunc sibi tradam. **C**ui ille videris homo mature prudentie. **S**ed verba tua prudentie non concordant. **V**rum tamen cum lapidum notitiam habeam ipsum lapidem michi ostende et si talis ut asseris fuerit comprobatus a filio regis honores maximos consequeris. **A**d quem ille lapis meus insuper hanc habet virtutem. **Q**uia qui non habet sanam oculorum aciem et qui non seruat integram castitatem si forte illum aspexerit ipsam virtutem quam habet insensibilem perdit.

Ego ante medicinalis artis non expecto
vixero te sanos oculos non habere. filium
autem regis audiui pudicum esse et oculos
los pulcherrimos habere et sanos. **C**ui ille
Qui sic est noli michi ostendere. quia et oculos
sanos non habeo et in peccatis sordescio.
Runans igitur filio regis ipsum ad
cum quodam modo introduxit. **C**um ergo intro
ductus fuisset et rex eum reuerenter sus
cepisset ait barlaam hic rex benefecisti quia
de foris prout appareret non attendisti. **N**am
rex quidam magnus in curru deaurato
procedens cum quibusdam attritis veste
indutis et matie attenuatis obuiasset con
tinuo de curru exiliens ad pedes prostratus
ipsum adorauit et surgens in oscula ruit.
Proceres autem eius indigne hoc ferentes
sed regem super hoc arguere formidantes
fratri retulerunt quomodo rex magnifi
centie regali indigna fecisset. **F**rater autem
regem super hoc redarguit. **E**rat autem
regi consuetudo quod quando aliquis morti tradendus
erat Rex ante eius ianuam preconem
cum tuba ad hoc deputata mittebat.
Despere igitur ueniente ante fratris ianuam
tubam sonari fecit. **Q**ui ille audiens et
de sua saluatione desperans totam noctem
in somno duxit et testamentum fecit.
Aane autem facto indutis nigris vestibus
cum uxore et filiis ad fores palatii lus
gens accessit quem rex ad se ingredi faciens
dixit. **O** stulte si preconem fratris tui cum
michil te deliquisse cognoscas adeo ti
muisse quomodo precones domini mei
in quem adeo peccaui timere non debeam
qui sonabilis tuba michi mortem signifi
cant et terribilem iudicis aduentum mi
chi denunciant. **D**emum quatuor captas
fieri iussit et duas earum extrinsecus auro
vndique operiri et ossibus mortuorum pus
tridis impleri. **D**uas vero pice limbi et
gemmae et margaritis preciosis impleri

fecit. **V**ocansque illos magnates quos sci
ebat querimoniam apud fratrem deposuisse
se quatuor illas captas ante eos posuisse
et que preciosiores essent inquisiuit. **I**lli
vero duas deauratas magni esse precij
reliquas vero vilis precij esse iudicauerunt.
Precepit igitur rex deauratas ape
riri. et continuo inde fetor intolerabilis
emanauit. **Q**uibus rex hoc illis simile
sunt qui gloriose vestibus sunt amicti
intus vero imundicia victorum pleni. **D**e
inde alias aperiri fecit et ecce odor mira
bilis inde exalauit. **Q**uibus rex. **I**ste il
lis pauperum quos honorauit similes
sunt qui et si uilibus uelamentis operiantur
intus tamen omni uirtutum odore
resplendent. **V**os autem solum que de for
ris sunt attenditis et que de intus sunt non
consideratis. **S**ed et igitur illum regem
tu quoque fecisti bene suscipiens me. **I**nqui
piensque igitur barlaam cepit ei de mun
di creatione et hominis preuaticatione
ac filij dei incarnatione passione et resur
rectione longum sermonem referre.
nec non et de die iudicij et retributione bonorum
et malorum multa profere. et ser
uantes ydolis plurimum exprobrare ac
de eorum fatuitate tale exemplum pone
re dicens. **S**agittarius quidam auiculam
paruam nomine philomenam capiens
cum uellet eam occidere uox data est philo
mene et ait. **Q**uid tibi proderit o homo
si me occideris. **R**exque enim ventrem tuum
de me implere ualebis. sed si me dimitte
re uelles tria tibi mandata darem que
si diligenter conseruares magnam in
utilitatem consequi posses. **I**lle uero ad
eius loquelam stupescens permisit quod eam
dimitteret si hec sibi mandata proficeret.
Et illa. **N**umquam rem que apprehendi non
potest apprehendere studeas. **D**e re perditam
irreuerabili numquam doleas. **V**erbum

incredibile nūq̄ credas. hec tūa custo
 di et bene tibi erit. Ille autē ut p̄miserat
 eam dimisit. **Philomena** igitur p̄ aera
 volitans dixit ei. **De** tibi homo q̄ ma
 lum consiliū habuisti et q̄ magnū the
 saurū hodie p̄didisti. Est enī in meis visce
 ribus margarita que struttonis ouum
 sua v̄inat magnitudme. **Q̄d** ille audī
 ens valde tristatus est q̄ eā dimiserit
 et eam apprehendere conabatur dicens.
Veni in domum meam et omnem tibi
 bumantatē exhibebo et honorifice te di
 mittam. **Cui** philomena. **Nunc** p̄ certo
 cognouit te fatuum esse. **Nā** ex hijs que
 tibi dixi nullum p̄fectum habuisti q̄ et
 de me p̄dita s̄ irrecuperabili doles et me
 tempras cape cum nequeas meo itinere
 p̄gere. et insup margaritam in meis
 visceribus credisti esse cum ego tota ad
 magnitudinem oui struttonis non va
 leam p̄tingere. **Sic** ergo stulti sūt qui
 confidūt in ydolis quia plasmatos a se
 adorant et custoditos a se custodes suos
 appallant. **Cepit** q̄ contra fallacem mūn
 di delectationem et vanitatem multa di
 sputare et plura ad hoc exempla addu
 cere dicens. **Qui** corporales delectacōes
 desiderant et animas suas fame mori per
 mittunt. **Similes** sunt cuidam homini
 qui dum a facie vnicornis ne ab eo des
 uozaretur velocus fugeret in quoddā
 baratrum magnum cecidit. dum autem
 caderet mambus arbusculam apprehen
 dit quandā et in base quadam lubrica et
 instabili pedes fixit. **Respicens** vero vi
 dit duos mures vnum album et vnum
 nigrum incessanter radicē arbuscule quā
 apprehenderat corroderes et iā p̄pe erant
 ut ipsam abaderent. **In** fundo autem ba
 ratri vidit draconem terribilem spirantē
 ignem et ap̄to ore ipsum deuozare cupi
 entem. sup basem vero ubi pedes tenebat

263
 vidit quatuor aspidum capita inde pro
 deuncta. **Elevās** autē oculos vidit exigu
 um mellis de ramis illius arbuscule obs
 litusq̄ periculi in quo vndiq̄ posit⁹ erat
 seipsum dulcedm̄ illius modica mellis
 totum dedit. **Vnicornis** autē mortis ter
 net figuram que hominem semp p̄sequit̄
 et apprehendere cupit. **Baratrum** vero mun
 dus est omnibus malis plenus. **Arbu**
 scula v̄m̄ cui⁹ q̄ vita est q̄ p̄ horas diei
 et noctis quasi p̄ murem albū et mgrū
 incessanter consumitur et inasom appi
 quat. **Basis** vero aspidum quatuor cor
 pora ex quatuor elementis cōpositum.
 quibus iordinatis corporis compago
 dissolvitur. **Dracon** terribilis os infirmi
 cūctos deuozare cupiens. **Dulcedo** ras
 muscoli. delectacio fallax mundi p̄ quā
 homo seducatur ut piculum suum mime
 itueatur. **Addidit** q̄ dicens. similes sūt
 iterum mūdi amatores homini qui tres
 amicos habuit quorum vnum plus q̄
 se. **Secundū** tm̄ q̄tm̄ se. **Tercū** mm̄ q̄
 se et quasi nichil dilexit. **In** magno iras
 q̄ periculo positus. et a rege atatus cir
 currit ad p̄imum amicum eius auxiliū
 querēs et qualiter eum dilexerit semp
 memorans. **Cui** ille. **Nescio** quis sis o
 homo habeo alios amicos cū quib⁹ me
 hodie letari oportet quos et amicos amō
 possidebo p̄beo tamen tibi duo alio la
 ut habeas quibus valeas operiri. **Con**
 fusus igitur ad secundum venit et simili
 ter eius auxiliū postulavit. **Cui** ille. **Nō**
 vacat michi tecum subire agonē. **Curis**
 enī multis arcumdoz. modicum tamen
 vsq̄ ad hostium palacij te socabo et sta
 tim domum reuertar p̄zijs vacans ne
 gocijs. **Tristis** igitur desperans et ad ter
 cum amicum p̄xit. sibiq̄ facie dimissa
 dixit. non habeo os loquendi ad te. qm̄
 ut debui nō amavi te. **Et** in tribulacōe

circumdatus et ab amicis destitutus rogo
ut michi auxilium feras et michi veniam pre-
beas Et ille hilari vultu dixit Certe amici
cum carissimum fatorem te esse. et cum licet mor-
dici beneficii non immemor procedam te. et
apud regem interueniam pro te ne in mani-
bus tradat te inimicorum. primus igitur amicus
est diuiciaz possessio pro quibus homo mul-
tis periculis subiacet Veniente vero mor-
tis termino. nichil ex omnibus nisi viles
accipit ad sepeliendum panniculos Sed
amicus est uxor filij et parentes qui tantum
usque ad monumentum secum pergentes. per-
petuis reuertentes suis vacantes curis Ter-
tius amicus est fides spes et caritas et ele-
mosina et cetera bona opera. que nos cum
eximus de corpore possunt precedere et pro nobis
apud deum interuenire et ab inimicis demo-
nibus nos liberare Hoc misit addidit
dicens In quadam magna ciuitate con-
suetudo fuit quod hominem extraneum et igno-
tum omnino anno in principem eligebant cui
omni potestate accepta quidquid uolebat
facere licitum erat. et sine omni constitutione
terram regebat. Illo igitur in omnibus delis-
cijs permanere et semper sibi sic existimare
repente ciues in eum insurgebant. et per totam
ciuitatem nudum trahentes in remotam insu-
lam exule transferrebant. ubi non cibum
nec vestimentum inueniens fame et frigore
uigebat. Tandem quidam alius sublimem
in regno. Cum illorum ciuium consuetudinem
didicisset infinitos thesauros ad insulam illam
premisit ubi post annum in exilium rele-
gat ceteris fame deficientibus ille immensis
delicijs abundabat. Ciuitas hec mundus
iste est. Ciues tenebrarum principes qui nos
falsa mundi delectatione alliciunt. nobisque
insperantibus mors superuenit et in locum te-
nebrarum demergimur Diuiciaz uero ad
eternum locum promissio fit manibus egeno-
rum Igitur cum barlaam profecte filium regis

docuisset et ipse cum iam relicto patre se
qui uellet dixit barlaam si hoc feceris cui-
dam uiuem similis eris qui cum quan-
dam nobilem nollet desponsare uxorem.
ipse reuens aufugit et in quendam locum
cum deueniens uirginem quandam cuius-
dam senis pauperis filiam laborantem et
ore deum laudantem uidit Ad quam il-
le Quid est quod agis mulier Cum enim ita
pauper sis gratias tamen agis deo ac si magna
recepisses ab eo. Ad quem illa sicut pu-
eriana sepe a magno labore liberat sic
gratiarum actio in pauperis domibus magno-
rum efficit auctrix donorum hec tamen que
extrinsecus sunt nostra non sunt Sed ea
que in nobis sunt et nostra sunt. adeo ma-
gna recepi quod me ad suam ymaginem fecit
intellectum michi dedit ad suam me glo-
riam uocauit. et ianuam regni sui iam
michi aperuit. pro tantis ergo et tam ma-
gnis donis ipsum laudare conuenit. Videns
iuuens eius prudentiam eam a patre suo
in uxorem percipit. Cui ille Filiam meam accipe
non uales quod diuitem et nobilium filius es
Ego autem pauper sum sed cum ille omni-
no instaret ait senex non possum eam tibi
dare ut in domum patris tui ducas
eam cum unica michi sit Et ille Apud
uos manebit et uobis me in omnibus con-
formabo. Deponens igitur preciosum or-
namentum habitum semis induit et apud
eum manens ipsam in uxorem accepit
Postquam uero senex diuitem eum probauit.
in thalamum eum duxit. et immensum
pondus diuiciarum quantum nunquam uis-
derat sibi ostendit et omnia sibi dedit Dixit
autem iosaphat conuenienter ista me tan-
git narratio et a te hoc dictum esse de
me existimo Sed dic michi pater quot
annorum es et ubi conuersaris quia a te nun-
quam uolo separari Et ille annorum suum
et filium in desertis terre sennar degens.

Ad quem iofaphat. Amplius pater michi appares. **Et** ille. **S**i a natiuitate mea omnes annos meos queris discere bene eos existimasti. **S**ed nullo modo a me in mensura vite computant. quod quod in vanitate mundi expens sunt. **T**unc enim in interiori homine mortuus eram et annos mortis nunquam vite nominabo. **C**um igitur iofaphat eum in desertum sequi vellet dixit barlaam. **S**i hoc feceris et tuo consortio carebo. et persecutionis fratribus meis auctor existam. **S**ed cum oportunum tempus videris ad me venies. **B**arlaam igitur filium regis baptizans. et in fide optime instruens eum osculatus est et ad locum suum reuersus est. **P**ostquam autem rex filium christianum factum audiuit in dolore nimio positus est. **Q**uem quidam amicus suus nomine arachis consolatus ait. **C**ognosco rex senem quendam heremitam qui de nostra secta est qui pro omnia barlaam similis est. **H**ic igitur bar. se similians primo christianorum fidem defendit. **D**emum se superari permittit. et omnia que docuerat. et sic filius regis ad nos rediit. **A**ssumpto igitur predicto principe magno exercitu ad querendum barlaam iuit et heremitam illum capiens se barcepisse dixit quod filius regis audiens captum se magistram amare stetit. **S**ed post modum per dei reuelationem hunc esse non cognouit. **I**ngressus igitur pater ad filium ait. **F**ili mi in tristitia magna me persequisti et meam caritatem in honorasti et lumen oculorum meorum abstulisti. **Q**uare fili hoc fecisti et deorum meorum cultum reliquisti. **C**ui ille. **T**enebras pater fugi ad lumen cucurri et errorem deserui et veritatem agnoui. **N**oli autem frustra laborare quoniam nunquam a christo me possessis reuocare. **S**icut enim tibi impossibile est altitudinem celi manu tangere aut ma-

ximum siccare pelagus sic et istud esse cognosce. **T**unc rex ait. **E**t quis horum michi auctor est malorum qui tam magnifica tibi feci que nunquam aliquis patrum fecit filio. **Q**uapropter prauiditas voluntatis tue et contumacia effrenata aduersus caput meum te insaniere fecit. **M**erito astrologi in natiuitate tua dixerunt te arrogansem. et parentibus inobedientem futurum. **N**unc vero si nisi acquiescis a mea discedes filiatione et pro patre inimicus effectus. illa tibi faciam que nec hostibus adhuc feci. **C**ui iofaphat cur rex tristis quia bonorum princeps effectus sum. **Q**uis unquam pater in filij sui prosperitate tristis apparuit. **N**on ergo iam patrem vocabo te. **S**ed si michi aduersaberis sicut a serpente fugiam a te. **R**ex igitur ab eo cum ira discedens. arachi amico notam fecit filij duriciam. **Q**ui sibi consuluit. ut non asperis verbis cum eo vteretur. quia blandis et lenibus propter melius traheretur. **S**equente igitur die rex ad filium venit et circumplectens osculabatur eum dicens. **F**ili dulcissime honora caritatem patris tui. **V**erere fili patrem tuum. **A**n nescis quale bonum est patri obedire et eum letificare. sicut contra malum est ipsos exacerbare. **Q**uot quod enim fecerunt male perierunt. **C**ui iofaphat tempus amandi et tempus odiendi tempus pacis tempus et belli. **N**ullo enim modo auertentibus nos a deo obedire debemus siue sit mater siue sit pater. **V**idens igitur pater eius constantiam ait. **E**x quo video tuam pertinaciam. **N**ec michi obedire vis. **S**altem veni et ambo propter veritatem credamus. **B**arlaam enim qui te seduxit a me unctus tenetur. **R**ostri igitur et vestri cum barlaam conueniant et preconem mittam ut omnes galilei sine timore remaneant et disputatione incepta si vester

barlaam obtinere vobis cedem. Si autem noster nobis consencietis. **R**ed cum regis filio placuisset et illi cum simulatu barlaam ordinasset quomodo prius debebat simulare se fidem christianorum defendere et postea se permittere superari. Omnes insuper conuenerunt. **C**onuersus igitur iosaphat ad nachor dixit. Postquam o barlaam qualiter me docuisti. **S**i igitur fidem quam me docuisti defenderis in doctrina tua usque in finem vite permanebis. **S**i autem superatus fueris statim in te meam contumeliam uideabo et cor tuum et linguam manibus extrahens dabo canibus ne alij amplius presumant filios regum in errorem mittere. **H**is auditis nachor tristis et pauidus vehementer factus est. **V**idens seipsum in foueam quam fecit decidisse et laqueo suo comprehensum esse. **A**d aduersum igitur cognouit melius esse filio regis adherere ut periculum mortis euadere posset. **R**ex autem sibi palam dixerat ut fidem suam sine timore defenderet. **U**nus ergo rethorum surgens dixit. Tu es barlaam qui filium regis seduxisti. **E**t ille. Ego sum barlaam qui filium regis in errorem non misi sed ab errore liberaui. **E**t rethor. Cum eximij et mirabiles viri deos nostros adorauerunt quomodo tu aduersus eos audeas insurgere. **E**t ille respondens ait. **C**aldei greci et egyptij errantes creaturas deos esse dixerunt. **N**am caldei elementa deos esse arbitrati sunt. cum creata sint ad utilitatem hominum ut eorum dominacioni subiacerent et multis passionibus corrumpantur. **G**reci quod nephandos homines deos putant sicut saturnum quem aiunt filios comedisse et virilia sibi abdidisse et in mare proiecisse et uenerem inde natam fuisse. **A** filio suo quod ioue alligatum in tartarum proiecitur esse. **J**upiter quod rex aliorum deorum esse describitur quem tamen in animalia trans-

formatum sepe dicitur ut adulteria committeret. **V**enerem quod deam adulteram dicitur. **N**am aliquando habuit virum marcem alio quando adomidem. **E**gyptij autem animalia coluerunt scilicet ouem vitulum porcum et huiusmodi. **C**ristiam autem filium altissimi colunt qui de celo descendit et carnem assumpsit. **C**epit igitur nachor fidem christianorum euadere et rationibus conuincere. ita quod rethores illi muti effecti nichil omnino respondere sciuerunt. **I**osaphat igitur vehementer exultabat eo quod dominus pro inimicum veritatis veritatem defendisset. **R**ex autem furore nimio repletus est. **I**ussit igitur consilium dissolui quasi de his sequenti die de nocte tractatum. **D**ixit quoque iosaphat. **A**ut magistrum meum permitte mecum hac nocte manere. ut similes de responsionibus fiendis crastino conferamus et tu tuos tecum assumes et cum eis conferas. **A**ut tuis mecum permittis acipe meum. **A**lioquin non iustitiam sed uolentiam exercabis. **Q**uia propter nachor sibi concessit spem adhuc habens quod cum seduceret. **C**um igitur filius regis cum nachor domum redisset dixit iosaphat. **R**eputes me ignorare quis sis. **S**ed te non esse barlaam sed nachor astrologum. **I**ncipiens quoque iosaphat uiam salutis eius predicauit et ad fidem conuertens mane ad heremum misit ubi baptismum suscipiens heremiticam vitam duxit. **M**agus autem quidam nomine theodas hec que gerebantur audiens ad regem uenit et quod filium suum ad leges patrias redire faceret permisit. **C**ui rex. **S**i hoc feceris statuam auream tibi erigam et ipsi sicut diis sacrificium offeram. **E**t ille a filio tuo cunctos remoue et mulieres decoras et ornatas introduce. ut semper cum eo sint et ministrarent conuersent et morem cum eo. **E**go autem unum de spiritibus meis

ad eum dirigam qui eum ad libidinem inflammabit. Nichil enim uiuens sic potest seducere sicut facies mulierum. Rex enim quidam cum filium vix habuisset. Dixerunt peritissimi media quod si infra decem annos solem vel lumen viderit lumine oculorum priuabitur. Rex igitur in quadam spelunca exarsa filium ibi usque ad annos decem manere fecit. Quibus finis iussit rex. ut omnium rerum genera ante eum adducerentur ut omnium nomina et notitiam posset habere. Adductis igitur ante eum. auro et argento lapidibus preciosis. Vestibus splendidis equis regalibus. et omnium rerum generibus cum de vniuersiusque rei nomine interrogaret ministri omnium sibi nomina indicabant. Cum autem nomen mulierum discere anxie quereretur spatarius regis ludendo dixit demones eas esse que homines seducunt. Rege autem interrogante filium quid de omnibus que viderat plus amaret. Quid inquit patet aliud nisi demones illos qui seducunt homines. In nullo enim sicut in hijs sic exarsit anima mea. Non igitur aliter potest te filium tuum superare nisi hoc modo. Rex igitur omnibus ministris electis puellas decoras ei sociauit que cum semper ad libidinem puocabant nec habebat alium ad quem respiceret aut cum quo loqueretur vel cum quo vsceretur. Malignus vero spiritus a mago missus in iuuenem irruit et magnum intus caminum ignis accendit. Malignus igitur spiritus intus inflammabat puellam autem exterius dirum exartabant ardore. Qui se tam fortiter vixi sentiens turbabat et deo se totum recomendans diuinam consolationem recepit et omnis temptatio abcessit. Deinde quandam puellam pulcherrimam regis filiam sed patre or-

batam ad eum misit. Cui est vir dei predicaret illa respondit. Si me ab ydolorum cultura saluare desideras coniungere michi nuptiarum copula. Nam et christiani coniugia non abhorrent sed laudant quia patrias esse eorum et prophete et petrus eorum apostolus coniuges habuerunt. Ad quem ille. Inamiter mulier ista michi prosequeris permittitur quidem christianis uxores ducere. sed non hijs qui promiserunt christo virginitatem seruare. Et illa. Sit ita ut vis. Si animam meam saluare desideras vnam minimam petitionem michi proferre. Concubine mecum sum hac nocte et permitto tibi quod summo dileculo efficiat christiana. Nam si ut dicitis gaudium est angelis in celo super vno peccatore penitentiam agente auctori conversionis nonne magna merces debetur. Semel tantum michi acquiesce et sic me ipsam saluabis. Illa igitur turpem anime illius fortiter concutere cepit. Quod demum videns socijs suis ait. Videtis quod puella ista concussit que nos non potuimus concutere. Venite ergo et in eum fortiter irruamus ex quo congruum tempus inuenimus. Cernens igitur sanctus iuuenis se tam fortiter captiuatum quod et concupiscentia inatabat et salus vni puelle dyabolo suggerente ipsum commouebat lacrimis infusus orationi se dedit in qua oratione obdormiens vidit se duam in quoddam pratum decoris floribus exornatum ubi folia arborum dulcem sonum reddebant aura quadam grata agitata et odor mirificus emanabat ubi fructus visu speciosissimi et gustu desiderabiles ubi sedes posita erat auro et gemmis fabricate. lecti iaculi cum preciosissimis ornamentis. aque limpidissime preterfluentes. De hinc in ciuitate ipsum introduxerunt cuius muri ex auro et obizo-

erant que claritate mirabili refulgebat
ubi etherij quidam exeratus cantantes
canticum quod auris mortaliū nō audit
uit **D**ictūq; est ei **I**ste est locus beatorū.
Cū autē viri vellent eum reducere rōga
bat vt eum ibi manere pmitterēt **Q**ui
dixerūt cum labore multo adhuc venes-
huc si enī tibi vim īferre poteris **D**emide
ad loca teterzima ipsum duxerunt om-
ni feditate plena dictūq; est **I**ste ē lo-
cus miustozum **C**ū autē euigilasset pul-
chritudo illius puelle et ceteraz stercore
fettidiorē ei videbat. **V**erum cū maligni
spiritus ad theodā redissent et ipse eos
exprobaret dixerunt prius quā signo cru-
cis signaretur sup ipm irruentes fortitē
ipm turbauim? **V**t autē seipm signo
crucis munuit. **R**os persecutus est cum
ira **T**unc theodas cum rege ad eum in-
trauit sperans quod ei persuadere posset **S**ed
predictus magus captus est ab eo que
capere voluit et ab eo conuersus bap-
tisma suscepit et laudabilem vitam duxit
Rex igitur desperans diuisit ei de consi-
lio amicorū mediu regni sui **I**lle autem
licet desertū tota mente desideraret tamen
propter fidelē dilatacōnē ad tempus ipsum
regnum suscepit ac in suis ciuitatibus
templa et cruces erexit et omnes ad cris-
tum conuertit **P**ater autē tandem filij ra-
tiombus et predicatiombus assensum p-
bens fidem cristi recepit et bap-
tismū suscipiens et totū regnum filio suo dimis-
tens ipse penitentię opib; vacabat **E**t p-
b; laudabiliter vitam finiuit **J**osaphat
autē barachiam regē pnuāans plures
fugere **S**ed sp; a ipso captus vix tādē ualuit
Cū ergo p desertū pgeret cū dā paup-
regalem habitum addit et ipse ī pauperā
ma veste remansit **D**yaabolus autē mltas
ei insidias parabat **A**liqñ gladio eua-
ngelato in eū irruerat et eum peruenire

minabatur nisi desisteret. **A**liqñ in for-
ma ferarū sibi apparebat fremens et dis-
rum mugitū emittens **I**lle autē dicebat
Dominus michi adiutor est nō timebo quod
faciat michi homo **D**uobus igitur ani-
mis in heremo **J**osaphat vagabundus
mansit. **N**ec barlaam inuenire potuit.
Tandem speluncā inuenit et ante hostiū
stans dicebat. bñdic pater bñdic **C**uius
vocē barlaam audiēs exiijt et osculan-
tes feruētissime se se alterutrū amplexib;
constrangebant nec faciarī poterant **R**etu-
lit autē **J**osaphat barlaam omnia que
acciderant et ille īmensas graas egit deo
Mansit autē ibidē multis annis in ab-
stinētia mirabili virtute **T**andem con-
pletis diebus barlaam in pace quieuit
Circa annos domini ccc. lxxx. **J**osaph.
igitur in anno xxv regnū deserens trigē-
ta quinq; annis heremiticū laborem sibi
et sic multis clarus virtutibus in pace
quieuit et cū corpore barlaam positus
fuit **Q**uod audiens rex barachias illuc cū
multo exercitu venit et corpora reueren-
ter assumens in ciuitatem suā transtulit
Ad quorū tumultum miracula multa fi-
unt

De sancto pelagio

Pelagius papa multe sanctita-
tis fuit ac in pontificatu lauda-
biliter se gerens tandem plen-
tibus operibus in pace quieuit **N**on fu-
it autem iste pelagius predecessor sancti
g. sed alius ante ipsum. **H**uc enī pel-
agio successit iohannes tricus. iohanni
successit benedictus **B**enedictus pelagius
pelagio g. **T**empore igitur primi pe-
lagij longobardi in ytaliam uenerunt
et quia multi huius hystoriam ignorar-
e pbant ideo eam hic inserendam dece-
ui put in hystoria longobardorū quam
paulus longobardorū hystoriograh; opila-
uit et ī diuersis cōmās explanata hēuit

Gen^s etiam quedam erat germanica plurimum populosa que de littozibus oceanum per septentrionali egressa cum de insula Scandinavia per bellorum multa cerraia diuersarumq; rerum arcibus tandem panoni- am deuens ultra non audent procedere sedem sibi in ea perpetue habitacionis instituit. **H**ij primo muernuli postea longobardi sunt appellati. **D**um autem adhuc in germania resideret agilmud rex longobardorum septem pueros in piscina a meretricem ad necandum pietos inuenit quos uno paruo dicta meretrix ediderat quod dum rex casu reptos cum hasta ammittans reuolueret. **U**nus eorum hastam regis manu tenuit. quem rex videns et stupens nutriti fecit et lamissionem vocauit magnum eum futurum esse prenuncians. **Q**ui tante probitatis extitit quod mortuo rege eum longobardi regem fecerunt. **P**er idem fere tempus scilicet anno ab incarnatione domini cccc. lxxx. dum quidam episcopus arzianus ut ait eutropius quendam nomine barbam baptizare volens diceret. **B**aptizo te barba in nomine patris per filium in spiritu sancto filium et spiritum sanctum minore patre. **P**er hoc ostendere volens. subito aqua disparuit et baptizandus ad ecclesiam fugit. **P**er idem fere tempus floruit sanctus medardus frater vterini et gilbardus uno die nati uno die episcopi consecrati uno die mortui uno die a christo assumpti. **A**n- te vero hoc tempus in quadam cronica dicitur circa annum domini. cccc. idum ita gallias arziana heresis pullularet vniuersa specie trium personarum euidenti miraculo demonstratur ut ait sigilbertus. **D**um enim in urbe vasascensi missam episcopus celebraret vidit tres guttas clarissimas equales magnitudinis super altare emissas. que simul defluentes

in unum contuente gemina pulcherrima effecerunt quam cum in medio cuiusdam crucis auree posuissent. **A**lie gemine que ibi erant de ipsa parte ceciderunt. **A**ddidit quod quod impijs obscura et mundis clara videbatur et quod infirmis dabat sanitatem et adorantibus crucem augebat deuotionem. **P**ost hoc autem longobardis hijs quidam rex preerat nomine albuinus. **V**ir quidam fortis et strenuus qui cum rege gebidamiorum prelium gerens eius exercitum contriuit et regem interfecit. **Q**uia propter filius predicti regis occisi qui sibi in regnum successerat in vlcem patris sui contra albuinum manu armata fortiter processit. contra quem albuinus exercitum suum mouit et ipsum superans interfecit. **F**iliamque suam nomine rosimundam captiuam ducens in uxorem accepit. **S**ed de capite ipsius regis sibi cupiam parauit quam argento circumcludens inde bibebat. **I**n illis autem diebus Iustinus minor imperium gubernabat. qui quendam principem habebat qui dicebatur narses virum quendam nobilem et strenuum qui contra gothos qui totam ytaliam inuasent procedens ipsos superauit et regem gothorum occidit. et vniuersam ytaliam pacatam reddidit. **Q**ui per magnis beneficijs magna inuidiam protulit a romans. **Q**uia propter apud imperatorem fero accusatus a prefato imperatore depositus est. uxoremque imperatoris nomine sapbia hanc contumeliam sibi misit quod eum cum ancillis suis faceret filare et lanarum pensa diuidere. **A**d hec verba narses respondit. **E**t ego tale telum tibi ordini procurabo. quam donec videris deponere non valebis. **R**eapoli igitur narses secedens longobardis mandauit. ut pauperima panome cura desererent et ad ytalie fertile solum possidendum confluerent. **Q**ui albuinus audies panomia

desertus . et anno ab incarnatione do-
mini quingentesimo sexagesimo octa-
uo cum longobardis ytaliam intravit .
Erat autem consuetudo eis longas bar-
bas portare . Unde cum quadam vice
ut aiunt exploratores ad eos venire de-
berent precepit alwinus . ut omnes
mulieres solutos crines circa mentum
circumducerent ut barbati homines ab
exploratoribus crederentur . Et inde lon-
gobardi a longis barbis postmodum
sunt vocati . Garda enim in eorum li-
gua barbam sonabat . Alij dicunt quod
cum vinnuli cum vandalis pugna-
turi essent . Et ad quendam qui habebat
spiritum prophete accessissent . ut pro
eorum victoria exoraret . et eis benedi-
ceret de consilio uxoris iuxta fenestram
in qua mane ad orientem orabat se po-
suerunt . et mulieres circa mentum capil-
los circumducere de eiusdem consilio pre-
ceperunt . Cum ergo ille fenestram aperi-
ens eos vidisset exclamavit . Qui sunt
isti longobardi et uxor sua adiunxit ut
quibus nomen dederat victoriam con-
donaret . Ingressi igitur ytaliam omnes
pene ciuitates ceperunt . cunctis habita-
toribus interfectis . Papiam autem tri-
bus annis obsessam tandem ceperunt .
Rex autem alwinus irauerat se om-
nes christianos occisurum . Unde cum
papiam intrare deberet equus eius ante
portam ciuitatis genua figens . quantum
cumque calcaribus urgeretur surgere non
valebat quousque ad mortificationem cuius-
dam cristiani rex iuramentum mutauit .
Mediolanum ergo longobardi ingressi
totam pene ytaliam intra breue spacia
um temporis subiugarunt preter romam
et romamiam . Que romamiam est
vocata quia altera roma . ex eo scilicet
quodrome semper adhesisset . Cum igitur

rex alwinus verone esset et quoddam
magnum conuiuium preparasset . et as-
pexum suum quem de capite regis fecer-
at afferri faciens cum eo bibit et uxorem
suam nomine rosimumdam de eo
bibere fecit dicens . Bibe cum patre tuo
Quod cum rosimumda didicisset . Odi-
um magnum contra regem concepit .
Erat autem regi dux quidam qui quen-
dam domicellam regine carnaliter cog-
noscebat . At regina absente rege qua-
dam nocte ancille sue cubiculum in-
trans . Predicto dux ex persona ipsius
ancille mandauit . ut ad se illa nocte
deberet accedere . Qui cum venisset res-
gina predicto dux vice ancille se super-
posuit . Et postmodum dixit ei . Sas qui
sum . Cui cum se esse talem amicum suam
diceret . Illa ait . Requiesce . Sed sum
rosimumda . Certe talem rem perpetrasti
hodie . quod aut alwinum occides . aut al-
bini gladio interibis . Volo igitur ut
de ipso viro meo qui patrem meum
occidit . Et de eius capite cupam sibi faci-
ens me in ea bibere fecit . me debeat vin-
dicare . Cui ille non acquiescens alium
se inuenire promisit . qui hoc negotium
perpetraret . Unde illa arma subtrahens
spatam illius que erat ad lectuli caput
ne tolli aut euginari posset fortiter colli-
gauit . Dum ergo rex in stratu dormi-
ret homicida eius cubiculum intrare
conatus . Quod rex sendens de stratu exiit
et spatam eripiens . Sed extrahere non
valens cum scabello se viriliter defendere
cepit . Sed ille cum optime esset arma-
tus in regem inualuit et occidit . Ac-
cipiens igitur vniuersos thesauros palacii
cum rosimumda raennam ut dicitur aufugit .
Sed cum rosimumda quedam iuuenem pulcherrimum presertim . raenne vidisset ipsum in virum
hunc desiderans venenum viro in calice ponit

Cuius amaritudinem ille presens ius-
bet vproxi vt residuum bibat. Qd cum
recusaret ille euagmato gladio eam bi-
bere coegit et sic ambo ibidem perierunt.
Tandem rex quidam longobardoz no-
mine adalaoth baptizatus est et fide cris-
sti suscepit. Sed theudelmia longobar-
dozum regina cristianissima et deuota a-
put modocum pulcherimum oratoris-
um constituit. Ad quam reginam gg-
liberos dyalogozum transmisit que vir-
rum suum nomine agisulphum primo-
duam thaurimensis. Sed postmodum
longobardozum regem ad fidem conuer-
tit et cum romano imperio et ecclesia eu-
pacem habere fecit. Sicq; in festo sancto-
rum geruasij protasij facta est pax inter
romanos et longobardos. et ideo gre-
in eodem festo cantari instituit in officio
misse. Loquetur dominus pacem etc. In
natiuitate sancti iohannis baptiste pre-
dicatozum pax et conuersio amplius con-
firmata fuit. Theudelmia vero in beatum
iohannem specialem deuotione habebat.
Cuius meritis gentis sue conuersionem
ascribens predictum oratoriu apud ma-
docum fabricauit. Eiusq; gentis iobem
patronum et defensozem esse cuidam vis-
ro sancto reuelatum fuit. Mortuo gg-
succesit ei sabimus et sabino bonifacio .iij.
et bonifacio tercio. bonifacio quartus. ad
cuius preces focas imperator donauit eccle-
sie cristi pantheon. circa annos domini
cx. Et ad preces tercij bonifacij prius sta-
tuit sedem romanam esse caput omnium
ecclesiarum. Nam ecclesia constantinos-
polis se primam omnium ecclesiarum scri-
bebat. Huius bonifacij tempore mortuo
focas et regnante eraclio circa annum do-
mini. cx. magumet pseudo ppha et mag-
agarenos siue ismahelitas id est sarace-
nos hoc mo decepti sicut legitur in qua-

dam hyistoria ipsi et in quadam cronis-
ca. Clericus quida valde famosus cu in
romana curia honore que cupiebat asse-
qui non potuisset indignat ad pres vl-
tra marinas cofugiens sua simulacone i-
numerabiles ad se attraxit. Inueniensq;
magumeth dixit ei. qd ipse illi populo
pficere vellet. Nutriens coluba grana et
alta hmoi in auribus magu ponebat. co-
lumba aut sup eius humeros stas de au-
ribus eius abu sibi sumebat. Sicq; iam
adeo assuefacta erat qd quicunq; magumeth
videbat pttin sup humeros philes ros-
stru in eius aure ponebat. Predic t9 igit
vir populu duocans dixit se illu sibi vel-
le pficere que spirit9 sanct9 in specie col-
lumbe mostaret. Statimq; coluba secre-
te emisit et illa sup humeros magumet
q cu alijs astabat euolas rostru in eius
aure apposuit. Qd ppus videns spiritu
sanctu esse credidit q sup eu descenderet.
ac in eius aure verba dei miseret. et sic ma-
gumeth saracenos decepit. q sibi adhere-
tes regnu phidis ac orietalis imperij sine
vsq; ad alexandria iuasent hoc qd
vulgarit dicit. Sz verus est qd inferus habe-
tur. Magumeth igit pprias leges ofinis
gens ipsas a spu sancto q i specie colube
que sepe vidente pplo sup eum volabat
se recepisse mētebat i qb qda d vtroq;
testamento inseruit. Na cu in pma etate
meramoma exerceret et apud egyptu et
palestina cu camelis pgeret cu cristia-
nis et iudeis sepe ouersabat a quib; tam
nouum qd vetus didiat testamentum.
Dn sm ritum iudeozum arcumaduntur
saraceni carnes porcas non comedunt.
Cuius rationem cum vellet magumeth
assignare dixit qd ex simo cameli porc9
post diluuu fuerit pcreat9. Et io taq;
immundus a mundo populo est vitans
dus cu cristianis aut ouemut. qd credut

Unū solum deum omnipotentē omnium
creatorem. **A**fferunt etiā pseudo prophetā
vera quedam falsis imiscens q̄ moyses
fuit magnus prophetā **S**ed cristus maior
et sumus prophetarū natus ex uaria vir-
gine virtute dei absq̄ semine hominis
Ait q̄ in suo alcorano q̄ cristus dum
adhuc puer esset de limo terre volucres
pcreauit **S**ed venenum immiscuit. qz
cristum non vere passum nec vere resur-
rexisse dixit **S**ed alium quendam ho-
minem sibi simile huiusmodi egisse vel pas-
sum esse docuit. **Q**uedam autē matrona
nomine **C**adigā que preerat cuidam p
uinde nomine corocania vidēs homines
iudeorum et saracenoꝝ contubernio val-
lari estimabat in illo maiestatem diui-
nam latere. et cum esset vidua ipsam in
maritum accepit et sic magumeth totus
illius puinde obtinuit principatum **I**l-
le autē suis prestigijs non solum predi-
ctam dominam sed etiam iudeos et sarace-
nos demū adeo dementauit vt se messi-
am in lege promissum publice fatretur
Post hoc vero magumeth cepit frequen-
ter cadere in epileptica passione. **Q**uod
Cadigan cernens plurimū tristabatur
eo q̄ in purissimo homini et epileptico
nupsisset **Q**uā ille placare desiderans tali-
bus eam sermombus demulcebat dicens
Gabrielem archangelum frequenter me-
cum loquentem contemploꝝ. et non ferēs
splendorem vultus eius in me deficio. et
tabesco **Q**uod sic esse mulier et ceteri credi-
derunt **A**libi tamē legitur q̄ fuit quis-
dam monachus qui magumethū instru-
xit nomine sergius qui in erozē nesto-
rij inuadens dū a monachis fuisset expul-
sus in arabiam venit et magumetho ad-
hesit. **L**icet alibi legat q̄ fuit archidia-
conus in partibus antiochie degens.
et fuit vt asserunt iacobita qui circums-

ationem predicant cristumq̄ non dum
sed hominem tantum iustum et sanctū
de spiritu sancto conceptum et de virgi-
ne natum affirmant **Q**ue omnia sarace-
ni affirmant et credunt. **P**redictus igitē
sergius magumethum de nouo et veteri te-
stamento vt tradunt plura edocuit. **M**a-
gumethus enim viroq̄ parente orbatus
sub patris sui cura puricie annos age-
bat **A**ultoꝝ tempore cum vniuersa gē-
te sua arabum ydoloꝝ cultui deseruiuit
quēadmodū in alcorano suo testatur deū
sibi dixisse **O**rphanus fuisti et suscepti te
in errore ydolatrie diu mansisti. et inde
eduxi te **P**aup̄ eras et ego locupletau.
Vniuersa enim gens arabū cum magume-
tho venerem p̄ dea colebat. et inde est q̄
adhuc sexta feria apud saracenos in ma-
gna veneratione habetur sicut apud iude-
os sabbatū. et apud cristianos dies do-
minica colitur **M**agumethus igitur predi-
cte **C**adigā locupletat⁹ diuicijs in tantā
p̄rupit mentis audaciam. vt regnū ara-
bum sibi vsurpare cogitaret **S**ed cum
videret se p̄ violētā hoc assequi nō valere
maxie cū attributis suis q̄ eo maiores fu-
erāt despiceret prophetas se fingere voluit et
quos nō poterat subigere p̄ potentā sal-
tē p̄ sanctitatem attraheret simulatā **P**re-
dictusq̄ sergij viri valde prudētis consilij
adherebat **I**psū enim abscondite manere
faciebat et ab eo oīa req̄rebat et p̄p̄o re-
ferrebat ac gabriele archangelū noīabat
et sic magumethus tot⁹ illi⁹ prophetam se si-
mulatō obtinuit principatū om̄sq̄ sibi
sp̄ote vel timore gladij crediderūt et istud
verus est q̄ illud qd̄ dictum est de col-
lumba et sic tenendū **P**redictus igitē ser-
gius cū monach⁹ esset voluit vt sarace-
ni monachali bitū vterēt scilicet cuculla
sine caputo vt in monachoz multas
et ordinas genuflexiones facerent.

et ordinare valde orarent et quod iudei versus
occidentem et christiani versus orientem orabant vo-
lunt ut sui versus meridiem orarent. Que
omnia adhuc saraceni observant. Multas
autem leges machometus promulgavit quas
predictus sergius eum docuit. quarum
multas de moysaica lege accepit. Sepe
namque saraceni se lavant et maxime cum
orare debent. Verenda sua manus bra-
chia faciem et os et omnia membra corporis ab-
luunt ut mundius orare possint. Oran-
tes autem unum confitentur deum qui nul-
lum equalem vel similem habeat. Et de quo
machometum prophetam. In anno quo inte-
grum mensem ieiunant. Ieiunantes autem
nocturno tempore comedunt. Diurno
vero ieiunant ita ut ab ea hora diei que
nigrum ab albo distinguere possunt vel
usque ad solis occasum comedere vel bibere
aut se uxoris commixtione fedare nemo
audeat. Post solis occubitum usque ad se-
quentis diei crepusculum semper licet et
cibo et potu et propriis uxoribus uti. Infirmi
autem ad hoc non obligantur. Semel
autem per singulos annos causa recognicio-
nis ad domum dei que est mecha ire pre-
cipiuntur et ibi adorare eamque in ostiis
tegumentis circumire et lapides per media
femora per dyabolo lapidando iactare.
Quam domum dicunt adam construxisse
se omnibusque filiis eius et abraham et ysa-
mabeli locum orationis fuisse. Demum
machometum sibi cunctisque gentibus suis
tradidisse affirmant. Omnes carnes preter
porcinas sanguinem et mortuum com-
medere possunt. Quatuor legitimas
uxores simul habere eis licet et quam-
libet usque tertio repudiare. Et rursus re-
cipere ita tamen ut quaternarium nu-
merum non transcendant. Empticias vero
atque captivas que volunt habere licitum
est et eas vendere possunt cum velint nisi

earum aliquam impregnassent. Concedit eis
de propria cognatione habere uxores. ut
sanguinis proles accrescat et fortiter in
eos amicitie vinculum astringatur. Cir-
ca possessiones repetendas observant ut
actor testibus prebet. et reus iuramento
se comprobet innocentem. Cum adultera
deprehensus cum ea pariter lapidatur.
Cum alia autem fornicatus octoginta
verberibus plectitur. Machometus tamen
dixit sibi a domino angelo gabriele nunciate
fuisse concessum quod ad aliorum uxores
accedere posset ut viros virtutis et pro-
phetas generaret. Quidam autem servus
eius cum pulchram uxorem haberet et
sibi ne cum domino suo loqueretur inter-
dixisset. Quadam die ipsam cum eo lo-
quentem inuenit et pertinens eam a se reie-
cit. Quam machometus recipiens inter alias suas
mulieres connumeravit. Timens vero ex
hoc murmur populi cartam de celo sibi
delatam confinxit. in qua continebatur
quod si aliquis uxorem repudiaret eius esset
uxor qui eam suscepisset quod saraceni us-
que hodie per lege observant. Fur prima et
secunda vice verberibus plectitur. Tercia
manus ei preciditur. Quarta pedis trun-
catione punitur. A vino semper abstinere
iubentur. Servantibus hec et alia
mandata promisit deus. ut asserunt pa-
radisum. id est ortum deliciarum aquis
preter fluentibus irrigatum in quo sedes
habebunt perpetuas. nec frigore aut estu
aliquo affligentur. Ombusque abominabilibus
generibus vescentur. Quidquid autem peccaverint co-
ram eis statim inveniunt. Sericis vesti-
mentis omnibus coloribus induentur
et virginibus speciosissimis coniungentur.
In deliciis omnibus accubabunt. Quibus
angeli precernarum more cum vasis aureis et
argenteis decubabunt. In aureis lac-
in argenteis vinum afferentibus et dicentes

comedite et bibite in leticia tria flumina
scilicet lactis mellis et vini optimi aro-
matica eos habere dicit Machumetus in
paradiso. et quod angelos pulcherrimos
sunt visuri et adeo magnos quod ab uno
oculo angeli usque ad alium sit spatium
unius diei Non credentibus vero de
o nec machumeto erit ut asserunt infer-
nalis pena sine fine Quibuscumque autem pec-
catis quilibet obligatus fuerit. si in die
mortis deo et machumeto crediderit. In
die iudicii machumeto interueniente ut
asserunt saluus erit Hunc pseudo prophetam
saracem tenebris inuoluti spiritum pro-
phete super omnes habuisse affirmant et
decem angelos sic facientes et eum custo-
dientes eum habuisse predicant Addunt
etiam quod ante quod deus celum et terram creauit
nomen machumeti in conspectu dei asta-
bat et nisi ipse machumetus futurus fuisset
nec celum nec terra nec paradisos
fuisset Mentuntur etiam de eo quod Inna ad eum
accessit quam ille in sinu recipiens in par-
tes duas diuisit et iterum coniunxit Vene-
num insuper sibi in carne agmina sibi oblatum
fuisse dicunt Agnus ei locutus est dicens
caue ne me sumas quia in me habeo vene-
num Et tamen post plures annos vene-
no sibi dato interiit Sed iam nunc ad
longobardorum hystoriam perueniens
dam stilus se vertat Longobardi igitur
romano imperio plurimum molesti erant.
licet fidem christi receperissent Post hoc autem
pipinus princeps maior regie domus
francozum defunctus est. Cui successit
karolus filius eius qui tutides appellabatur
Qui multas victorias faciens reliquit
duos eiusdem aule regie principes scilicet
karolum magnum et pipinum. Sed karolus
magnus relicta seculi pompa castri-
nensis monachus est effectus. Pipinus
autem aulam regiam strenue guberna-

bat. Sed cum childericus rex esset mis-
utilis et remissus consuluit pipinum Zacha-
riam papam An ille deberet esse rex qui
solo nomine regio erat contentus. Cui
papa respondit illum debere regem vo-
cari qui bene rem publicam gereret. qua
responsione franca animati childericum
in monasterio recluserunt. et pipinum
regem creauerunt circa annos domini
quingentesimo ducentesimo quadrage-
simo. Verum cum aristulphus rex lon-
gobardorum ecclesiam romanam suis
possessoribus et dominio spoliasset Ste-
phanus papa qui Zacharie successerat
ad pipinum regem france contra lon-
gobardos auxilium petiturus accessit
Pipinus autem copiosum exercitum con-
gregans in ytaliam venit. Et aristul-
phum regem obsedit. A quo quadras-
aginta obsides accepit ut ecclesie roma-
ne omnia predia que abstulerat redderet et
ipsam amplius non inquietaret Sed recer-
dente pipino aristulphus totum quod pro-
miserat irritum fecit. Qui tamen post
modicum dum venatum pergeret subis-
to expirauit. et desiderius eidem successit.
Per idem tempus dum Theodricus rex
gothorum iussu imperatoris ytaliam re-
geret et arriana heresi deprauatus esset. et
boetius philosophus consularis patri-
cius cuius gener erat rem publicam illu-
straret et auctorem romam senatus cons-
tra theodricum defenseret Ideo theodricus
boetium papie in exilium traxit ubi librum
de consolacione composuit et tandem cum extin-
xit eius uxor elpes nomine ymnium apulo-
rum petri et pauli que sic incipit felix pro omni sistu
mundi cardines edidisse ferre epitaphium que
suum ipsa ipsi composuit ita dicens elpes de ca-
sa sua sicilie regios alupna que procul a patria
coniugis egit amor. Boetius sacris iam non pe-
gnis queso Iudicis etiam testificata tronum

Theodorici autē subito defunctus a quodam sancto heremita visus est a iohanne papa et symacho quos ipse occidit nudus et discalciatus in ollam vulcam demergi sicut ait greg. in dialogo. In die autem ascensionis cum morti appropinquaret ad altare se portari fatiens amē. Rex glorie virtutum usque ad finem deuote dixit qua fintra in pace dormiunt. tantusque odor omnes perfudit ut in paradiso se existimarent Circa annum domini de. lxxxviij. Dagobertus rex francoꝝ ut in quadam cronica habetur qui longe ante pipinum regnauerat a sui puericia sanctum dyomium in magna veneracione habere cepit. Nam et quando lotharij patris sui iram meruerat ad ecclesiam sancti dyomii confugebat. Cum ergo factus iam rex mortuus fuisset cuiusdam sancto viro in visione monstratum est quod anima eius ad iudicium rapta fuit et multi sancti suorum ecclesiarum expoliacionem obiecerant eidem Cum ergo mali angeli iam ad penas rapere eam vellent affuit beatus dyomius et eius interuentu liberatus est et penam euasit Forte enim eius anima ad corpus rediit et ibi penitentiam egit Clodoueus rex corpus sancti dyomii in manu religiose discoopiens os brachij eius fregit et cupide rapuit. Qui mox in amēca versus est Circa annum domini de. lxxxviij. beda venerabilis presbiter et monachus in anglia claruit qui licet in sanctorum cathologo computetur tamen ab ecclesia non sanctus sed venerabilis appellatur et hoc duplici de causa Prima est. quod cum pre nimia senectute eius oculi caligassent. habebat ut auit quendam ductorem a quo per uillas et castella se duci faciebat et ubique uerbum domini predicabat Quadam uice dum per quandam uallem magno lapidibus ple-

nam transiret eius discipulus drifiorius cum eodem dixit quod ibi esset magnus populus congregatus qui eius predicacionem silenter et auidē expectabant Tunc ille feruenter predicare incipiens cum in fine per omnia secula seculorum concludisset. mox ut auit alta uoce clamauerunt Amē. venerabilis pater Quia igitur venerabilem eum miraculose lapides uocauerunt ideo venerabilis pater appellatur ut alij asserunt et angeli responderunt Bñ uenerabilis pater dixisti Secunda causa est. quod post eius mortem quidam clericus sibi deuotus quem dā uersum edere cupiebat quem in eius tumulo facere sculpi uolebat Ita incipiens hac sunt in fossa uolens uersum taliter terminare bede sancti ossa Sed quod talem finem uersus congruitas non placebat. et sedula mente reuolueret. nec congruum finem uideret. Dum quadam nocte multum super hoc cogitans mane ad tumulum properasset manibus anglicis uersum. taliter sculptum reperit et finitum Hac sunt in fossa bede uenerabilis ossa. Eius corpus cum deuotione congrua colitur. apud ianuam Per idem tempus scilicet circa annum domini de. c. Raxordus rex frisonum cum baptizari deberet et iam unum pedem in lauacro intinxisset alterum retrahens interrogauit Ubinam plures maiorum suorum essent in inferno. an in paradiso Et audiens plures esse in inferno. Intinctum pedem retrahens sanctius est inquit plures quam pauciores seque et ita ludificatus a demone permittente quod tertia die ab hic in comparabilia bona sibi daret ipse quarta die subita et eterna morte periit In Campania ytalie frumentum. et ordeum et legumina mista pluuie de celo cecidisse refert. Per idem tempus scilicet circa annum domini de. c. cum corpus sancti benedicti de monte cassino ad monasterium floriantem

et corpus sancte scolastice sororis eius
apud ceromanas fuisse translatum Karolus
monachus cassinensis corpus sancti be-
nedicti ad castrum cassinum transferre
volebat. Sed miraculis a deo ostensis
et fiantis resistentibus prohibitus fuit.
Eo tempore circa annum domini septua-
gesimum quadagesimum tertium ma-
gnus factus est quo urbes alie sunt si-
uerse. **A**lie a montanis ad subiecta ca-
pessia cum muris et habitatoribus suis
integre et salue ultra sex miliaria trans-
migrarunt ut dicitur corpus sancte petro-
nelle petri apostoli filie transfertur in cu-
lus sepulchro marmoreo ipsi petri manu
scriptum legebatur auree petronelle di-
lectissime filie hic ait sigbertus. Eo tem-
pore cyrij armeniam infestant in quo-
rum patria cum olim pestilencia fuisset
suasiu christianorum in modum crucis su-
a capita rotunderunt et quia per hoc signum
salus reddita est hinc tunc retinuerunt ri-
tum. Pipino tandem post multos trium-
phos defuncto. Karolus magnus eius
filius eidem in regnum successit cuius te-
pore in romana sede adrianus pontifex pre-
sedeat. Qui ad karolum magnum les-
gatos misit postulans ab eo auxilium
contra desiderium regem longobardorum
qui more patris sui arstulphi ecclesiam
plurimum infestabat. Cui karolus obe-
diens magno congregato exercitu per
montem semium ytaliam intrauit. et
papiam civitatem regiam potenter obs-
edit et ibi desiderium capiens cum uxore
filiis et principibus ad gallias in exilium
misit et omnia iura ecclesie que longobar-
di abstulerant sibi restituit. Erant tunc
in exercitu karoli amici et amici stren-
uissimi milites christi quorum miri actus
leguntur qui apud mortaziam ubi lon-
gobardos karolus superavit ceciderunt

et hic terminatum est regnum longobar-
dorum. Nam deinceps illum regem habebat
quem cesares sibi dabant. Proficiscente
karolo roma papa synodum c. liij. epi-
scoporum congregavit. In qua synodo
papa ius eligendi pontificem romanum
et ordinandi apostolicam sedem karolo
dedit archiepiscopos quoque et episcopos per singu-
las provincias ante consecrationem ab ip-
so investituram accipere desinuit. filii
quoque eius roma in reges vnguntur scilicet pi-
pmus super ytaliam ludovicus super acqui-
taniam. **A**lcumus magister karoli tunc
floreat pipinus karoli filius de coniu-
ratione contra patrem dicitur in mona-
chum tonsuratur. **C**irca annum domini d. cc.
lxxx. tempore scilicet hyrene imperatricis. et
filii sui nomine constantin homo qui-
dam in longis muris trade fodiens sic-
cut in quadam cronica legitur. Inuenit ar-
cham lapideam quam cum expurgasset et re-
uelasset virum iacentem ibi reperit et litteras
saliter obtinentes. christus nascetur ex ma-
ria virgine et credo in eum. **S**ub cons-
tantino et hyrene imperatoribus sol iterum
videbis. **D**efuncto adriano leo in ro-
manam sedem sublimatus est vir per omnia re-
uerendus cuius sublimacionis prope adri-
ani egre ferentes cum letanias maiores a-
geret extra eum prope oratorio ei oculos erue-
runt et linguam perdidit. Sed de miraculose
lingua sibi et visu restituit. quod dum ad ka-
stulphum ipse eum in sede sua collocavit et
reos puniuit Romani igitur suaderunt papa
anno domini d. cc. lxxxiiij. relicto imperio con-
stantinopolitano uno omnium consensu imperato-
rias laudes karolo acclamant eumque per ma-
num leonis imperatorem coronant cesarem et au-
gustum appellat. pro constantino ei magnam in-
periali sedem apud constantinopolim habebat pro eo
quod presides constantinopolitano sede vicariis be-
ne reliquit et apud presides urbem sedem sibi ordina-

Verantū ppter dignitatem imperatores
 romani nūcupati sunt . vsq; ad illud
 tempus quo imperium romanum ad re-
 ges francorum translātū est . Postea ve-
 ro illi grecorum siue constantinopolis-
 tam . Isti vero romanorū imperatores uo-
 cati sunt . Hoc autē de tanto imperatore
 valde mirabile fuit . qd nullam filiarum
 suarum q̄diu vixit voluit cōiugio cō-
 pulare . Dicebat enī se earum contuber-
 mio non posse carere . et ut alchun⁹ ei⁹
 magister de eo scribit licet alias felix es-
 set . et hic aduersē fortune malignitatem
 expertus est . satis declarans quid sup h
 dicere vellet qd tamen ita imperator dis-
 simulauit ac si de eo nulla suspicō habe-
 retur q̄uis de hoc multus sermo fieret .
 Unde et quocūq; ibat semp eas secū du-
 cebat . Qui⁹ karoli tempe officium am-
 brosiānum maxime dimissum est . et gre-
 gorianum maxime diuulgatum imperi-
 ali auctoritate ad hoc plurimum adiu-
 uante . Ambrosi⁹ namq; ut testat augu-
 stinus in libro confessionum cum a iusti-
 na imperatrice arriana perfidia deprae-
 uata psecucōem pateretur et intra ecclesi-
 am cum plebe catholica miserijs vigeret
 Instruit ymnos et psal. s̄ moze orient-
 talium decantari . ne populus meroris
 tedio contabesceret qd p omnes fuit p⁹
 modum ecclesias deriuatum . Verum ḡg
 postmodū supuēmens plura mutauit .
 Addidit et detruncauit . Sancti enī pa-
 tres non statim omnia ad decorem offi-
 cij p̄tinentia videre potuerunt . Sed diu-
 si diuersa ordinauerunt . Nam et misse in-
 cepcō tres varietates habuit . olim enī a
 lectione inchoabatur sicut adhuc in sa-
 bato sancto fit . Postmodum celestinus
 papa psal. ad introitum misse cantari i-
 stituit . gre⁹ vero introitum misse cū can-
 tu ordinauit et vnū versū de illo psal.

quū totus cantabatur retinuit . psalmos
 olim circa aram in modum corone arcū
 stantes concorditer conāebant et inde
 chorus dicitur . Sed flauianus et theo-
 dorus qd alternatim cantent instituerūt
 ab ignacio hoc habentes . qui sup hoc di-
 uinitus fuit edoctus . Jeronim⁹ psal. epi-
 stolas euangelia et ex magna pte officia
 a diurna et nocturna p̄ter cantum ordi-
 nauit . Ambro. gelasius et ḡg. oratio-
 nes et cantus addiderunt et cū lectōib⁹
 et cum euangelijs coaptauerunt gradu
 alia tractus et alleluia et ambro. gelasi⁹
 et gre⁹ . Hilarius addidit ad gloria in
 excelsis laudam⁹ te et cetera que secunt
 Rocher⁹ abbas sancti galli sequē . s̄
 p neumis ipsi⁹ alleluia p̄t⁹ opofuit . s̄
 nicolaus papa ad missas eas cantari cō-
 cessit . Armanus contractus theutomic⁹
 fecit . rex omnipotens . Sancti spiritus
 assit nobis gracia et aue maria et anti-
 Alma redemptoris mater et symō bar-
 lona . Petrus vero de conpostella episco-
 pus fecit . Salue regina . Sigbertus tñ
 dicit qd robertus rex francorum fecit se-
 quentiam . Sancti spiritus assit nobis
 gracia et c̄ . Karolus ut refert turpinus
 archiepiscopus erat corpe decorus . sed
 visu ferus . Statura eius pedum octo et
 facies eius palmum et dimidium in lō-
 gitudine possidebat . Barba vero palmū
 frons erat vnius pedis . Militem super
 equum armatum sedentem a uertice sup
 cum equo vno ic̄tu cum spata scinde-
 bat . Quatuor ferraturas equorum simp-
 ficile niamb⁹ extendebat . Milite armatū
 rectū stātem sup manum suam a terza
 vsq; ad caput suū sola manu velocit ele-
 uabat leporem integrum aut duas gal-
 linas vel anserem edebat . Modicū vinū
 et liphatum bibebat tam p̄cus in bibē-
 do erat qd semper i cena raro plus q̄ ter

bibere solebat cenobia multa construxit ac laudabiliter vitam finivit et in fine rerum suarum christum heredem fecit **C**ui in imperium successit Ludouicus eius filius vir clementissimus circa annos domini deccc. xv. Cuius tempe episcopi et clerici angula auro tecta et exquisitas vestes et alia ornamenta secularia deposuerunt Theodolphus aurelianensis episcopus falso apud imperatorem accusatus ab eodem est custodie addegaus mancipatus **C**um autem ut in quadam cronica habetur in die palmarum processio iuxta domum in qua custodiebatur transiret ille apertam fenestram **F**acto quoque silentio pulcherrimos illos versus a se editos. scilicet gloria laus et honor tibi sit rex christe et cetera. presente imperatore cantavit qui intus imperatori placuerunt quod ipsum a vinculis mox absoluit et in sua sede restituit legatus michaelis imperatoris constantinopolitani inter cetera munera detulerunt ludouico filio karoli magni libros dyonisiij de Hierarchia de greco in latinum translatos qui cum gaudio sunt recepti. **XI**. et in firmi in ipsa nocte in ecclesia eius curati **M**ortuo ludouico lotharius imperator tenuit **C**ui fratres eius scilicet karolus et ludouicus bellum indidentes tanta viribus facta est strages ut nulla etas meminerit tantam aliquam fuisse in regno francorum. **T**andem pacato mitto karolus regnat in francia Ludouicus in germania Lotharius in ytaliam et parte francie que ab ipso lotharingia dicta est qui postmodum ludouico eius filio imperium derelinquens habitum monachalem accepit **H**uius tempe ut in alia quadam cronica dicitur erat papa sergius natus romanus qui primo os portus dicitur est **S**ed mutato nomine vocatus est sergius **A**b illo tempe ordinatum est ut omnes pape nomina mutentur tunc quod dominus huius quibus in apostolum elegit nomen mutauit. **T**unc quod sicut mutantur in nomine

Sic mutari debet in uite perfectione. **N**one ille qui ad decorum officium eligitur aliquo nomine in decore turpatur **H**uius ludouici tempore scilicet anno domini deccc. lvi. ut in cronica quadam habetur in parochia magnutina malignus spiritus parietes domorum quasi malleis pulsando et manifeste loquendo. et discordias seminando adeo homines infestabat ut quocumque intrasset statim illa domus exurebatur **P**resbiteris autem letanias agentibus et aquam benedictam spargentibus inimicus lapides iactabat et multos cruciabat **T**andem aliquando conuersus confessus est se quoniam aqua spargebatur sub cappa talis sacerdotis quasi familiaris sui latuisse accusans eum quod cum filia peccatoris peccatum lapsus in fuerit **P**er idem tempus rex bulgarorum cum gente sua ad fidem conuersus tante perfectionis fuit ut in maiore filio in regnum ordinato ipse habitum monachalem accepit. **S**ed cum eius filius iuueniliter agens ad gentilitatis cultum redire vellet resumpta milita a persecutus ipsum cepit effossisque oculis in carcere trussit et in regnum statuto filio iunioris habitum sacrum resumpsit **I**n ytaliam apud brixiam tribus diebus et tribus noctibus sanguis de celo pluisse narratur. **P**er idem tempus locuste innumerabiles in galliis apparuerunt senas habentes alas sex pedes duos dentes lapidibus duriores ut castrorum acies turmatim volantes spacium diurni itineris quatuor aut v. milibus extendentes omnia viridia in herbis et arboribus vastantes. que usque ad mare britanicum puenientes **T**andem flatu ventorum in profundo maris demerse sunt. **S**ed estu oceanum ad litus reiecte ex putredine sua aerem corumpunt **N**on mortalitas maxima et fames pualida est secuta ut fere tercia pars hominum interiret

Demoz primus otto imperavit sez anis
 no dominum .dccc xxxviii. Dum aut in
 pascali solemnitate dictus otto pmi
 apibus conuiuium pperasset antequam
 sederent cuiusdam pmpis filius mox
 re puerili ferculū d mensa accepit quem
 dapifer fuste pstravit. Qd cernens peda
 gogus pueri ipsum dapiferum mox pe
 mit. Quē cum sine audientia cesar con
 demnare vellet ille cesarem ad terram de
 iect et suffocare cepit. Qu cum de eis
 manibus vix erurus fuisset ipsum refer
 uari iussit se culpabilem clamans qd fe
 sto non derulit. Vn ipsum libere abire
 pmisit. Ottoni primo successit otto s̄s
 hic dum italia pacem sepius violaret
 romam venit et omnibz pceribz magna
 tibus et pontificibus apud gradū ecclesie
 diuini grande fecit. Quibz epulantibus
 latenter omnes angustat armatis. De
 inde d uiolata pace querimonia mouēs
 iubet in scriptis culpabiles reatari quos
 statim ibidem decollari fecit. Alios vero
 epulari satagebat. Huc successit otto
 tertius circa annum dñi .dccc. lxxxiii.
 Iste cognominabatur mirabilia mundi
 hic ut in quadam cronica dicitur quā
 dam uxorem habuit que cuiusdam comi
 ti se pstruere voluit. Sed cum ille nol
 let tantū facinus ppetrare illa indignata
 predictum comitē apud imperatorem adeo
 infamauit qd eum imperator sine audien
 tia decollari fecit. Qui anteq̄ decollaret
 rogauit uxorem suam ut iudicio candē
 tis ferri post mortem eum compleret ino
 centem. Adest dies in quo cesar pupillus
 et uiduus se asserit iudicium facturum af
 fuit et uidua mariti caput secū suis por
 tans in vlnis. Tunc quesuit ab impera
 tore qua morte dignus esset qui iniuste
 aliquem occidisset. Qui cum p̄uacōne
 sapientis dignum eum assereret illa intulit

dicens Tu es ille vir qui maritū meū
 ad suggestione uxoris tue innocenter
 occidi mādasti et ut me verū dicere com
 ptes hoc candentis ferri iudicio p̄babo.
 Qd cesar videns obstupuit et in manu
 ferre p̄uacōnem se dedit. Interuentu
 tñ pontificum et p̄cerū iduacō d̄cē diez
 Demde octo traxo septem . quarto sex
 a uidua accepit. Tunc imperator causā
 examinata veritate cognita uxorem vi
 uam cōcremavit et p̄ redempcōne sui q̄
 tuoz castra vidue dedit que castra sunt in
 episcopatu luneñ. et vocantur ab induc
 tō diez x. viij. vij. vi. Post hunc bea
 bencius qui fuit dux bauarie anno do
 mino millesimo ij. imperiū sūpsit qui ste
 phano regi vngarie ad huc gēthi sorō
 rem suam nomine galam in uxorem de
 dit et tam ipsum regem q̄ totam eius
 gentem ad fidem cristi conuertit. Qui ste
 phanus tante religionis fuit ut multo
 rum miraculorum gloria deus ipsum il
 lustrem reddidit. Hic henricus et uxoz
 eius radegundis virgines pmāserunt
 et celibem vitam ducentes in pace que
 uerunt. Huc successit contradus quidā
 dux francorū . qui neptem sancti henrici
 duxit uxorem. Huius tempore visa est in
 celo trabs ignea mirae magnitudinis sus
 per solem iam ad occasum vergentē cur
 rere et ad terram cadere. Hic quosdam
 ep̄os de ytaliam in vincula coniecit. Et qz
 mediolan. archiepus de vinculis fugit
 suburbia mediolan. incendit. Die vero
 pentecostes cū impator in pua ecclesia
 secus urbem coronaretur . ad missam tā
 grauiā tonitrua fulguraqz fuerunt ut ali
 qui mente exaderent aliqui spiritum ex
 alarent. Bruno vero episcopus qui mis
 sam cantabat . et secretarius imperatoris
 cū alijs dixerūt . se inter missaz solēnia
 ludisse sanctū ab̄ro . imperatori omniatē

Huius conradi tempore scilicet anno
domini millesimo vicefimo quinto co-
mes Inpoldus . vt in quadam cronica
dicitur . Iam regis metuens cum vxore
sua i insulam fugiens in quodam tugu-
rio latitabant in qua silua dum cesar ve-
naretur nocte supuemente in eode tugu-
rio ipsum oportuit hospitari Cui hospi-
ta pregnans . viciuq; pui decenter vt
poruit strauit ⁊ necessaria ministravit ea-
dem nocte mulier filium peperit ⁊ voce
tercio ad se venientem cesar audiuit Cō-
radē hic puer modo progenitus gener tu-
us erit . **M**aque ille surgens duos armi-
geros sibi secretarios ad se vocauit di-
cens **I**te et puerulum illum de manib⁹
mris violenter auferte et ipsum p me-
dium sendentes cor eius michi portate .
Conati illi euntes de gremio matris pu-
erum rapuerunt **Q**uem vidētes elegan-
tissime forme mīa cōmōti ipsum super
quandam arborē ne a feris deuozaretur
reposerunt leporē sendentes cor ei⁹
cesari detulerunt . **E**odem die dum que-
dam dux inde transiret et puerum vagi-
entē audiret eum ad se dux fecit et dum
filium non haberet vxori attulit ⁊ nutri-
ri eum faciens a se de vxore sua genitum
esse finxit et henricum vocauit . **C**um
igitur iam creuisset . **E**rat corpore pul-
cherimus **O**re facundus . **E**t omni-
bus graciosus **Q**uem cesar tam de cor-
zum ⁊ prudentem videns a patre ipsum
pcepit ⁊ in curia sua manere fecit **S**ed
cum vidēret puerum omnibus gracio-
sum et ab omnibus commendari . **D**u-
bitare cepit . ne post se regnaret **E**t ne-
siste sit ille quem occidi mandauerat . vo-
lens igitur esse securus litteras manib⁹
suis scriptas p eum vxori dirigit i hūc
modum . **I**n quantum est caso vita tua
mox vt litteras istas recepis puerum

hunc necabis **D**um igitur pgens in q̄
dam ecclesia hospitatus fuisset ⁊ fesus su-
p bancum quiesceret ⁊ bursā in qua es-
tant littere depredaret sacerdos curiosa
te ductus bursam aperuit ⁊ litteras sigil-
lo regis munitas videns ipsas saluo sig-
gillo apuit ⁊ legens scel⁹ abhorruit et
radē subtiliter qd dicebat istum neca-
scripsit filiā nostram isti in vxorem da-
bis **C**umq; regina litteras sigillo impera-
toris munitas uideret ⁊ de manu impera-
toris scriptas esse cognosceret cōuocatis
principibus celebrauit nuptias . ⁊ filiā
suam eidem in vxorem dedit . **Q**ue nup-
de a quis grami celebrate sūt . **C**um autē
cesari a dicētib⁹ narzaretur q̄ solennit̄
fuisse filie sue nuptie celebrate ille ob-
stupefactus a duobus armigeris ⁊ du-
ce ⁊ sacerdote veritate compta dei ordia
domi resistendū n̄ esse vidit ⁊ ideo p pu-
ero mittens esse suum generum appar-
uit ⁊ post se regnare instituit **I**n loco
aut vbi puez henric⁹ nat⁹ fuit nobile
monasterium edificatum est que vsq;
hodie vslamia nominata est **I**ste henri-
cus omnes ioculatores a curia sua res-
mouit . et que hijs dari consueuerat
pauperibus erogabat **H**uius tempore
tantum scisma in ecclesia fuit vt tres in
summos pontifices electi essent . **A** quo-
dam tandem presbitero nomine gracian⁹
magua illis data pecunia eidem cesser-
unt . **E**t ipse papatum obtinuit . **A**t
henricus dū pro sedando scisma te ro-
mam pergeret . **G**racianus ei obuians
auream coronam sibi obtulit vt pro-
piciam sibi haberet . **I**lle autem cuncta
dissimulans synodo conuocato gracia-
num de symonia conuict ⁊ alium sub-
rogauit . **I**n libro tamen boneti quem
misit ad comitissā matilā dicitur qd cū
presbitero simplicitate duct⁹ pōtiffatum

sibi p pecuniā acq̄sierit vt scismati ob
uiazet ipse postmodum errorem suum
cognoscēs seipsum suadente impatore de
posuit. Post hunc harricū terra henri
cus impat. **H**uius tempore Bruno ī pa
pam eligitur et leo vocatur. **Q**ui dum
ad capescendam sedem apostolicam Ro
mam pergeret audiuit voces angelorū
canentium **D**icit dominus ego cogito co
pa. **H**ic de multis sanctis cantus cō
posuit **H**oc tēpore p berēgariū turbata
fuit ecclia qui assererat corpus et sang
uinem xp̄i non vere sed figuratiue esse ī
altari **C**ontra que scripsit egypte laurā
cus prior **H**erensis nacōne papien qui
fuit magister anselmi cantuarien. **D**e
inde quartus harricus imperat anno do
mini c. lviij. cuius ipse maxie floruit lau
francus ad cuius eximiam doctrinam cō
uolauit de Burgundia anselmus vir
postmodum multa uirtute et sapientia
adornatus et ei in prioratu monasterij
berensis successit. **S**ub hoc tempore iher
usalem a saracenis capta a fidelibus re
cuperata est. **O**ssa be. nicholay apud **B**azē
sem urbem translata sūt **D**e q̄ iter cetera
legitur q̄ dum in quadam ecclia s̄bieda
scē **M**arie de caritate nondū be. nicho
lay noua hystoria cātaret fratres pōre
vt eam sibi cantare liceret instantius
exorabant **Q**ui nullatenus acquiescēs
dixit incongruum esse morem pristinū
de nouitatibus imutare **C**um adhuc
fratres istarent ille indignatus **R**espon
dit. **R**ecedite fratres nūc q̄ a me licen
tia concedetur vt noua cātica p̄mo iocu
latoria q̄dam in mea ecclia decantentur
Adueniente uero festiuitate eiusdem fra
tres cum quadam tristitia matutinazū
uigilias pegerunt. **C**umq̄ omnes se ī
lectis recepissent **E**cce nicholaus priorū
uisibiliter apparuit terribilis. **Q**ueni p

capillos a lecto abstrahens dormitorij
pauimento collisit **I**ncipiensq̄ anty
phonā **O** pastor eterne p singlas vo
cum differentias uirgis quas ī manu
tenebat grauissimos ictus super dorsum
pōris īgeminans p ordinem morose
canendo antyphonā ad finē vsq̄ p duxit
Qui cū omnes suis clamoribus exat
set sentiuus ad lectum deportatur **T**an
dem ad se rediens ait **I**te et hystoriam
nouam sancti nicholay amodo decantate
Hoc tempore ex molimēsi cenobio xxi
monachi cum abbate suo **H**obito aster
rij solitudinem ad cuntes vt ibi regle
sue p fessionem districtius obseruarent
nouum ordinem ex ueteri instituerunt
Wilbrandus prior elumiaceū factus
papa. ḡg. est vocatus hic dum ī mio
ribus constitutus legacōe fungeretur apd
lugdunū ebraensem de symonia ouat
miraculose **N**am dum idē archiep̄s oēs
accusatores suas corrumpet et conuict
non posset legatus vt gl̄ia patri et filio
et spiritui sancto diceret impetrauit **I**lle
gl̄ia patri et filio expedire dicebat sp̄i. s.
vero dicere non poterat qui in spiritum
sanctum peccauerat **Q**ui peccatum suū
confitens mox vt depositus eet clara vo
ce spiritum sanctum nominauit **H**oc mi
raculum reat **B**onizo ī libro ad comi
tissam melchitid. **M**ortuo henrico iij.
sp̄ire et cum alijs Regib⁹ sepulto ī eius
epytaphio versus iste iscriptus fili⁹ b
pater b. au⁹ b. pau⁹ iacet istic. **H**uc suc
cessit harric⁹ quīt⁹ anno domini **M**.
c. viij. q̄ papam cum cardinalib⁹ cepit **E**t
eos dimittens iuestiturā ep̄oz et abbatū
p anulum et baculum pastoralem ac
cepit **S**ub hoc tempore **H**ernard⁹ cū
fratrib⁹ suis asteriū ingreditur. **I**n par
rochia legien porca porcellum facies ho
minis habentem emisa est **P**ull⁹ galline

quadripes natus est **Lothari** successit
henrico cuius tempore mulier quedam
in hispania monstrum bis gemmi cor
poris emixa est auersis vultibus corporibus
sibi coherens **Ante** quod effigies erat hor
minis integro corporis membrorumque
ordie. distincta. Retro vero facies carnis
corporis et membrorum proprietate integra
Post hunc regnavit **Conradus** anno
millesimo centesimo tricesimo octavo
Eo tempore **Hugo** de sancto uictore
doctor excellentissimus **Et** in omni sci
entia sumus et religione deuotus obiit
De quo referunt quod cum infirmitate vl
tima laboraret. **Et** nullum abum retine
re posset. **Corpus** tamen dominicum sibi
dari cum multa instantia postulabat.
Tunc fratres eius turbacionem sedare
volentes simplicem hostiam instar cor
poris dominici sibi detulerunt **Quod** ille
per spiritum recognoscens ait **Miser** eas
tur vestri dominus fratres cur me delude
re voluistis. **Iste** enim non est dominus
meus quem deportastis **Mox** illi stupet
facti cucurserunt **Et** sibi corpus domini
cum detulerunt **Sed** ille videns quod rea
pere non valeret **Elevatis** in celum ma
nibus sic orauit **Ascendat** filius ad pa
trem **Et** spiritus ad deum **Sum** qui fec
it illum. **Et** inter hec verba spiritum exa
laur **Et** corpus domini ibidem disparuit
Eugenius abbas sancti anastasi papae
constituitur **Qui** ab urbe expulsus eo
que **Senatores** alium creauerunt **Galliz**
as venit et **Bernardum** ante se misit viam
domini predicabat et multa miracula fa
ciebat **Gilbertus** portretanus florebat
Fridericus nepos **Conradi** imperauit an
no domini millesimo centesimo quinqu
agesimo quarto **Floreuit** magister petrus
lunbar dus episcopus **Barisien.** qui li
brum sententiarum glosaz psalterij **Et**

epistolarum pauli vtiliter explauit **Eo**
tempore iij. lune in celo vise sunt et in me
dio signum crucis nec multo post visi
sunt iij. soles **Tunc** alexander in papaz ca
nonice est electus contra quem **Octavi**
anus **Io:** cremenensis tituli sancti calixti et
Io: strumensis successiue in papam digu
tur et fauore imperatoris fulcuntur **Da**
ratum hoc scisma annis xvij. infra quod
tempus theutunici qui apud tuscula
num pro imperatore morabantur **Ro**
manos apud montem portum muadunt
et tota nona usque ad vespertas occiderunt
ut nunquam ex Romanis tot **Milia.** sint
ocasa **Licet** tempore hanibalis tot occi
si sint ut tres cophinos annuorum que
de digitis procerum occisorum abstule
rat impleuerit idem hanibal extrahi fecit ca
tha giue destinauerit. **Impator** fridericus
dum terras sanctas visitasset et in flumie
quodam laualet ibidem necatus perijt. **Vel**
ut alij asserunt equo suo impingente
in aquam cecidit **Ibi**que interijt. **Hinc**
successit **Henricus** filius eius anno do
mini **Millesimo** centesimo nonagesimo
Eo tempore tante pluuie cum tonitruis
Et fulminibus et tempestatibus facte
sunt quantas nulla meminit hominum
antiquitas. **Lapides** enim in quantitas
te ouorum quadranguli mixti cum plu
uia de celo cadentes **Arbores** vineas **Et**
segetes destruxerunt **Et** multos homines
ociderunt. **Corui** quoque **Et** quod plures
aues per aera in hac tempestate volan
tes visi sunt carbones viuos in rostro
portare **Et** domos incendere. **Contra**
romanam ecclesiam semper tyrannidem
Henricus exercuit **Et** ideo eo mortuo
Innocentius tertius. ne frater eius **Philippus**
promoueretur se opposuit et **Ottom** filio
duas **Saxonie** adhesit. **Et** cum aquis
gram in Regem alemame coronari fecit

Eo tempore dum p̄les barones france
 p̄ liberacone terre sancte ultra mare p̄
 gerent constantiopolim ceperunt. Hijs tē
 poribus ordines predicatorum et minorum
 fratrum orti sunt Innocentius quartus
 legatos ad philippum Regem francorum
 misit ut terram albigenam inuaderet et her
 reticos deleteret. Qui omnes capiens con
 cremari fecit demum Innocentius ottone
 imperatorem coronauit et ut iura ecclesie
 saluaret ab eo iuramentum exegit. Qui
 statim ipso die contra iuramentum fecit
 et romiperas expoliari iussit. unde papa
 eum excoicauit et ab imperio deposuit.
 Eo tempore fuit sancta Elizabeth filia re
 gis ungarie que fuit uxor langrauij
 que inter alia innumera miracula p̄les
 vel xvi. mortuos ut scribitur suscitauit
 et cecum natum illuminauit. De cuius cor
 pore usque hodie oleum fluere perhibetur.
 Ottone deposito fridericus henricus filius
 eligitur et ab honorio coronatur. Leges
 optimas p̄ libertate ecclesie et contra here
 ticos edidit. Hic super omnes diuicijs
 et gloria abundauit. Sed eis in superbia
 abusus fuit. Nam tyrannidem contra
 ecclesiam exercuit. Duos cardinales uic
 culauit. prelatos quos gē. ix. ad cona
 lium conuocauerat capi fecit. Et ideo ab
 ipso excoicatur. Demum gē. m. lxx. tribu
 lationibus pressus mortuus est. Innocen
 tius quartus natione ianuenis cona
 lium apud lugdunum conuocans ipsum
 imperatorem deposuit. Quo deposito et de
 functo sedes imperij usque hodie uacat.

De dedicatione ecclesie

Dedicatione ecclesie inter alias festi
 uitates ab ecclesia celebratur.
 Et quomam duplex est ecclesia siue tem
 plum scilicet materiale et spirituale. Ideo de
 huius templi duplici dedicatione hic bre
 uiter est agendum. Circa dedicationem

autem templi materialis tria uidentur
 sunt. Primo quare dedicatur siue conse
 cratur. Secundo qualiter consecratur. tertio
 pro quibus prophanatur. Et quia in templo
 duo sunt que consecrantur scilicet altare et
 ipsum templum ideo primo uidentur esse que
 consecrantur altare. secundo quare templum.
Altare autem consecratur ad tria. Primo
 ad sacramentum domini offerendum gen.
 viij. Edificauit noe altare domino. Et
 tollens de cunctis uolucibus et pecoribus
 mundis obtulit super altare. Hoc autem
 sacramentum est corpus et sanguis christi
 que in memoriam passionis dominice
 immolamus iuxta quod nobis precepit
 dicens. Hoc facite in meam commemora
 tionem. Habemus enim triplex memoria
 le dominice passionis. Unum in scripto
 scilicet passio christi ymaginibus figurata et
 habet fieri quantum ad uisum. Ipsa enim crux
 christi ymago et alie ymagines in ecclesia
 fiunt propter rememoracionem exatandam
 deuotionem et instructionem quia sunt. q.
 libri laycorum. Secundo in uerbo scilicet passio
 christi predicata. et hoc habet fieri quantum ad
 auditum. Tertio in sacramento scilicet passio
 in hoc sacramento tam signanter expressa
 in quo corpus et sanguis christi ueraciter
 continentur et nobis offertur et hoc memo
 riale habet fieri quantum ad gustum. Si
 ergo affectum nostrum accendit passio christi
 descripta et amplius predicata multo
 fortius inflamare debet in hoc sacramento
 tam signanter expressa. Secundo ad nomen
 domini inuocandum gen. xij. Edificauit
 abraham altare domino qui apparuit ei
 et inuocauit ibi nomen domini. Hec autem
 inuocatio secundum apostolum primo ad thimothe
 um habet fieri aut per obsecraciones que
 fiunt cum adiuracione pro malis remouendis.
 Aut pro postulacionibus que fiunt pro
 bonis cumulandis. Aut per gratiarum

actiones que fiunt p bonis habitis con
seruandis **I**n uocatio autem que fit sup
altare ppe dicit missa eo q̄ celestis mis
sus sc̄z x̄ps a patre mittitur qui ipsaz hos
tiam consecrat **E**t p eundē a nobis pat
mittitur ut p nobis intercedat **V**n hu
go **I**psa hostia sacra missa uocari potest
quia transmissa est primo a patre nob
per incarnationem **S**ecundo a nobis patri
p passionem **S**imilit̄ in sacramento pri
mo a patre nobis p sanctificationem q̄
nobiscum ēē incipit postea a nobis pa
tri p oblationes qua p nobis intercedit
Et nota q̄ missa i tribus linguis canit̄
sc̄z greca hebraica ⁊ latina ad representā
dum titulum domnice passionis q̄ scrip
tus erat grece hebraice et latine **I**tem
ad notandum q̄ omnis lingua debet de
um laudare que p hanc triplicem ling
uam intelligitur Latina autem sunt euā
gelia epistole oraciones et cantus **G**reca
sunt kiriel x̄pel que ix. uabus cantā
tur ut ad sotietatem ix. ordinum āgelo
rum pueniamus **H**ebraica sūt alfa amē
sabaoth ⁊ osanna **T**ercio ad cantandum
ecclesiastica. xvi dedit illi contra inimicos
potentiam et stare fecit contra altare cā
tores et in sono eorum fecit dulces mo
dulos **E**t dicit modulos i plurali quia
sc̄dm hug. de sancto uicore tres sunt
species sonorum qui faciunt tres modu
los **F**it enim sonus pulsū flatu et cantu
Ad atharam ptinet pulsus **A**d organū
flatus **A**d uocē cantus assignari potest
Hec consonantia sonorum concordie
morum **S**i referatur ad pulsū atha
re manuum operacō **A**d flatum organi
mentis deuocō **A**d cantum uocis sermo
nis exhortacō et ifra **Q**uid prodest dul
cedo oris sine dulcedine cordis **F**rangis
uocem frange et uoluntatem **S**eruas
consonantiam uocum serua cōcordiam

moruni ut p exemplum concordēs pri
mo per uoluntatem domno per obediē
tiam magistro **H**oc igitur triplex gen⁹
musicorum refertur ad triplicem diffe
rentiam officij ecclesie sicut dicitur i **A**n
trali de officio **P**az ipsum officium ecclesie
consistit in psal. i cantu ⁊ in lectioib⁹
Primum igitur genus musicorum ē qd
fit pulsū digitorum ut in psalterio et si
milib⁹ et ad illud ptinet psalmodia psal
Laudate eum in psalterio et athara **S**e
cundū est qd fit cantu sicut in uoce **E**t
ad istud pertinent lectiones psalmi psal
lite ei in uociferacōe **T**ercium quod
fit flatu sicut i tuba **E**t ad istud pertinet
cantus psalmista **L**audate eum in sono
tuba **T**emplum autem seu ecclesia conse
cratur quadruplici ratione **P**rimo ut
inde dyabolus ⁊ eius potestas expellatur
ut refert **G**regorius in dyalogo quod
cum quedam ecclesia arzanorum fidei
bus reddita consecraretur **E**t relique
sancti **S**ebastioni ⁊ beate **A**garthe
illuc delate fuissent **P**opulus ibidem
congregatus porcum subito intra suos
pedes huc illucq; discurrere senserunt
Qui fores ecclesie reperiens a nullo ui
deri potuit **O**mnesq; in admirationem
commouit **Q**uod idarco dominus ostē
dit ut cunctis patefieret qd de loco eo
dem immundus habitator exiret **S**e
quenti autem nocte magnus in eiusdem
ecclesie tectis strepitus factus est **A**c
si i hoc aliquis erzando discurret **S**e
cunda iterum nocte grauior sonus in
creuit **T**anto uero terrore tercia inso
nuit **A**c si omnis illa ecclesia a funda
mentis fuisset euersa **S**tatiq; recessit nec
amplius illa antiqui hostis inquietudo
apparuit **S**ed per terrorem somitum
quem fecit innotuit a loco quem diu te
uuerat quem coactus exhibat hec **G**reg.

Secundo consecratur ut ad eam fugientes saluentur. Unde aliquae ecclesie post dedicationem a principibus privilegiantur ut qui ad eam confugerint saluentur. Unde dicit canon Reos sanguinis defendet ecclesia ne vitam perdant et membra et ob hoc Joab in tabernaculum fugit et cornu altaris apprehendit. Tercio consecratur ut ibidem orationes exaudiantur quod signatum est in Regum viij. ubi Salomon dedicato templo ait. Quicumque rogaverit in loco isto exaudies in loco habitaculi tui in celo et cum exaudieris propicius eris. Adoramus autem in ipsis ecclesiis ad orientes quod fit tripliciter ratione secundum Damascenum libro iij. c. v. Primum ut patriam nostram nos requirere ostendamus. Secundo ut ad Christum crucifixum respiciamus. Tercio ut venturum iudicem nos expectare monstremus. Ait enim sic Deus paradysum in eadem secundum orientes plantavit. Unde hominem egressum ex eadem fecit et ante paradysum ex occidente habitare fecit. Antiquam igitur patriam exquirentes et ad ipsam aspicientes deum ad orientem adoramus. Sed et dominus crucifixus ad occidentem respiciebat. Et ita adoramus ad ipsum respicientes. Et assumptus ad orientem sursum ferebatur et ita ipsum apostoli adoraverunt et ita veniet quomodo viderunt eum euntem in celum. Ipsum igitur expectantes ad orientem adoramus. Hec Damascenus. Quia consecratur ut ibidem laudes deo reddantur quod quidem fit in vij. horis canonicis scilicet matutinis prima tertia sexta et cetera. Et licet in qualibet hora diei deus esset laudandus. tamen quia ad hoc infirmitas nostra non sufficit ordinatum est ut hijs horis specialiter deum laudemus. Et quod hee hore ab alijs privilegiatae sunt in aliquibus. Nam in nocte media qua matutine

274

celebrantur Christus natus est captus et illustratus a iudeis fuit. In hac itaque hora infernum spoliavit. Dicitur enim in mitrali quod in media nocte infernum spoliavit laqueum accipiendo sed ante lucem mane surrexit hora prima apparuit. In media etiam nocte ad iudicium venturus asseritur unde Hieronimus reos inquit traditionem apostolicam permansisse ut die vigiliarum pasche ante noctis medium dimittere non liceat populos expectantes adventum Christi. Et postquam advenierit illud tempus securitate presumpta festum cunctos agere diem. In hac igitur hora laudes deo cantamus ut ei de eius necessitate captione et patrum liberatione gratias agamus et eius adventum solliciti expectemus. Ad duntur etiam matutinales laudes quia in mane egiptos in mare submersit mundum creavit et resurrexit. In hac ergo hora laudes deo reddimus ne in mari mundi cum egiptijs demergamur ut pro nostra creatione et eius resurrectione gratias deo reddamus. In hora prima Christus ad templum conveniebat et populus ibidem ad eum manebat id est ad eum mane festinabat ut dicitur luce Christi pylato presentatus fuit. In hac etiam hora resurgens mulieribus primo apparuit. Hec est prima hora diei. Ideo ergo in hac hora in ecclesia deo laudes exsoluimus ut Christum imitemur et sibi resurgenti et apparenti gratias agamus et deo tanquam omnium principio ipsius diei premissas solvamus. In hora tertia Christus lingua iudeorum crucifixus est. A pylato ad columnam flagellatus est et adhuc ut dicitur in historijs columna ubi ligatus fuit vestigia corporis ostendit et hac eadem hora spiritus sanctus missus est. In sexta in cruce clavis confixus est. tenebre pro universum mundum facte sunt ut in morte domini sui

sol lugens se vestibus nigris contingeret
et ne dominum crucifigentibus lumen pre-
beret Et in hac hora die ascensionis cum
discipulis discubuit In ix. hora xps sps
ritum emisit. Miles latus eius aperuit
cerus apostolorum ad orandum conue-
nire consuevit et xps in celum ascendit.
Propter has prerogativas deum in his
horis laudamus In vespera xps in cena
sacramentum corporis et sanguinis insti-
tuit. pedes discipulorum lauit. de cruce
depositus in sepulchro collocatus fuit.
Discipulis in habitu pegrini se manife-
stavit et pro his omnibus in hac hora
ecclesia xpo gratias agit. In completorio
xps sanguineas guttas sudavit mo-
numento eius custodia deputata fuit Et
ibidem quiescit. Resurgens pacem disci-
pulis nuntiavit et pro his gratias deo
reddimus. Has autem laudes qualiter
deo exsoluere debeamus dicit Bernardus
fratres mei immolantes hostiam laudis
nigamus verbis sensum sensui affectu
affectui exultationem exultationem. matura-
ritatem maturitatem. humilitatem humili-
tatem libertatem. Quarto consecratur ut ibi
dem sacramenta ecclesiastica ministrantur
Unde ipsa ecclesia efficitur quasi ipsa ta-
berna dei in qua sacramenta continentur
Et ministrantur. Quedam enim ministrantur
et dantur intrantibus ut baptismus
Quedam exeuntibus scilicet extrema
unctio Quedam comorantibus et hor-
um quidam sunt ministrantes. His da-
tur ordo. Quidam pugnantibus Et horum
quidam pugne succumbunt. His datur
penitentia Quidam insistentibus et his co-
feratur audacia. animi ut roborentur Et
hoc per confirmationem. datur abus ut
sustentent et per huc eucaristie sumptionem
fit remocō impedimenti ne delatantur et
hinc per matrimonij conjunctionem. Secundo

uidendum qualiter consecratur. Sed
primo de altari. Secundo de ecclesia.
Ad consecrationem autem altaris plu-
ra concurrunt primo enim quatuor cru-
ces de aqua benedicta in quatuor cor-
nibus altaris configurantur. Secundo
ipsum septies arcuitur. Tercio aqua be-
nedicta cum ysopto septies aspergitur
Quarto incensum in ipso crematur
Quinto crismate ungitur Sexto mū-
dis panis operitur. Nec autem repres-
sentant ea que debent habere illi qui ad
altare accedunt Debent enim primo ha-
bere caritatem quaduplicem per crucem
acquistam ut scilicet diligant deum se-
ipsum amicos et inimicos Et hinc signat per
quatuor cruces in quatuor cornibus al-
taris facte Et de his quatuor cornibus
caritatis dicitur in Gen. xxvij. Pilate
ris ad orientem et occidentem septemtri-
onem et meridiem Vnde ideo quatuor cru-
ces in quatuor cornibus sunt ad signifi-
candum quod xps per crucem quatuor mū-
di partes salvavit Vnde ideo ad significandum quod
cruces domini quatuor modis debemus portare
scilicet in corde per meditationem In ore per
professionem In corpore per mortificationem
In facie per assiduam impressionem Secundo
debent habere curam et vigilanciam quod
significatur per arcuitus Unde tunc can-
tatur Inuenerunt me. vi. a. rē Debent
enim solliciti vigilare super gregem su-
um Unde negligentiam prelati ponit
Gilbertus inter ridiculosa dicens Ridi-
culosa aut magis periculosa res est spe-
culator cecus Precursor claudus Re-
gligens prelati doctor nescius Pre-
co mutus Vel per septem arcuitus ar-
ca altare significantur septem meditatio-
nes et considerationes quas circa septem-
plicem virtutem humilitatis cristi habe-
re debemus Et per ipsas frequenter arcuire

Prima virtus est quod cum dives esset factus
 est pauper. Secunda quod in presepio positus
 Tercia quod parentibus subditus. Quarta
 quod sub manu serui caput inclinavit. Quinta
 quod discipulum furem et proditorem sus-
 tinuit. Sexta quod ante iniquum iudicem
 mansuetus tacuit. Septima quod pro cru-
 cifixis clementer orauit vel per vii.
 illos circuitus significantur vii. vite christi.
Prima fuit de celo in vterum secunda de vtero
 in presepium tertia de presepio in mundum
 Quarta de mundo in patibulum Quinta
 de patibulo in sepulchrum. Sexta de sep-
 ulchro in limbum Septima de limbo
 resurgens in celum Tercio debent habe-
 re dominice passionis memoriam quod sig-
 nificatur per aspersionem aque. vii. enim
 aque aspersiones sunt vii. sanguinis christi
 effusiones Quorum prima fluxit in cruci-
 ffixione secunda in oratione. Tercia in cor-
 poris flagellatione Quarta in capitis co-
 ronacione Quinta in manuum profectione
 Sexta in pedum crucifixione Septima in
 lateris apertione. Hec autem sanguinis
 aspersiones facte fuerunt cum ysope hu-
 militatis et inestimabilis caritatis Ysopus
 enim est herba humilis et calida. Unde ideo
 septies aspergitur ad significandum quod in
 baptismo vii. dona sancti spiritus dantur
 Quarto debent habere orationem feruens-
 tem et deuotam quod significatur per con-
 cremationem thuris Thus enim habet
 virtutem ascendendi ex fumi leuitate. con-
 solidandi ex sua qualitate. constringendi
 ex glutinitate Confortandi ex aroma-
 tatione Sic oratio ascendit in dei memo-
 riam Animam consolidat quantum ad cul-
 pam preteritam impetrando medelam Con-
 stringit quantum ad futuram impetrando
 cautelam Confortat quantum ad presentem
 tutelam Unde potest dici quod deuota oratio
 per thus significatur quod habet ad deum

ascendere ecclesiastica xxxv. oratio humis-
 li. mittis se. pe. ce. odorem deo reddere apo-
 v. habentes singuli cibitatis et phi. ple.
 et odo. et Ex corde inflammato procedere
 apo. viij. Data sunt illi incens. mul. et
 infra Accepit angelus thuribulum et im-
 pleuit illud de igne al. et Quinto de-
 bent habere mirorem consciencie et odorem
 bone fame quod significatur per crisma quod
 conficitur ex oleo et balsamo. Debent
 enim habere puram conscientiam ut pos-
 sint dicere cum apostolo Gloria nostra
 Hec est testimonium consciencie non bonas
 famam Unde primo thi. iij. oportet illum
 testi. habere bonum ab hijs qui foris sunt
 Crisostomus clericus nullam debent habe-
 re maculam nec in verbo nec in cogitatu-
 nec in facto nec in opinione quia ipsi sunt
 pulchritudo et virtus ecclesie Et si mali
 fuerint totam deturpant ecclesiam Sexto
 debent habere mundiciam operationis bo-
 ne quod significatur per pannos albos et
 mundos quibus altare operitur. Huius
 enim vestimentorum inuentus est ad ter-
 gendum calefaciendum et ornandum.
 Sic bona opera tegunt anime nuditatem
 apo. iij. Vestimentis albis induaris ut
 non appareat confusio nuditatis tue Or-
 nant animam ad honestatem. Romanorum
 xij. Induamur arma lucis et
 Calefaciunt inflammado ad caritatem Job
 xxxvij. Nonne vestimenta tua calida sunt
 et Modicum enim valeret accedenti ad
 altare si haberet dignitatem summam et vi-
 tam infimam Berni. menstruosa est sedes
 prima et vita ima gradus supremus Et
 status infimus. uultus grauis. accentus
 leuis sermo multus fructus nullus in-
 gens auctoritas et animi instabilitas
 Secundo videndum est qualiter ecclesia con-
 secratur et ad hoc plura concurrunt. Epis-
 copus enim ipsam ecclesiam ter circuit

Et qualibet vice veniens ad ecclesiam ta-
nuam percussit baculo pastorali dicens
Aperite portas principes vestras et in-
terius et exterius aqua benedicta ipsa ec-
clesia irrigatur. In pavimento fit crux
de anere et sabulo ex transverso angulo
orientis vsq; ad angulum occidentis Et
litteris grecis et latinis scribitur alpha-
betum In pietibus ecclesie cruces depingun-
tur et ipse cruces illuminantur et crisma
te iunguntur. Primum ergo scilicet triplex
arcuitus signat triplicem arcuitum que
fecit xps propter ipsius ecclesie sanctifica-
tionem Primum fuit quod de celo venit in mun-
dum. Secundus quod de mundo descendit ad
limbum Tertius quod de limbo rediens et re-
surgens ascendit in celum **U**t triplex
arcuitus fit ad ostendendum quod illa eccle-
sia consecratur ad honorem trinitatis.
Ut triplex arcuitus signat triplicem
statum saluandorum de ecclesia qui sunt
uirgines continentis et coniugati **H**ec
etiam designantur in dispositione materi-
alis ecclesie sicut ostendit Ricb. de scō
victore Nam sanctuarium signat ordi-
nem uirginum chorus ordinem continen-
cium. Corpus coniugatorum. **S**trictius
est sanctuarium quod chorus et chorus quod
corpus. quia pauiores sunt uirgines
quam continentis et isti quod coniugati
Sanctior est etiam locus sanctuarii quod
chorus. et chorus quam corpus. quia dig-
nior est ordo uirginum quod continendum
et continentium quod coniugatorum. hec
Ricb. **S**ed in scilicet trina ad hostium per-
cussio signat triplex uis quod habet xps
in ecclesia quare sibi debet apiri. Est enim
sua creatione. redemptione et glorifica-
tionis promissione. de hoc triplex iure
dicit Anselm. certe domine. quia me feci-
sti deo me ipsum tibi totum quod me redisti
debo amori tuo me ipsum totum quia

tanta promittis deo me ipsum totum
Immo tantum deo amori tuo plus
quod me ipsum quam tu es maior me ipso
pro quo dedisti tripsum et cui promitti-
tis tripsum. **T**ertia autem proclamatio attolli-
te port. pr. v. **S**ignificat trina eius pote-
tia scilicet in celo in mundo et in inferno **T**ertio in
terius et exterius aqua benedicta aspergi-
tur quod fit triplex de causa **P**rimo pro-
pter demonis expulsionem. **A**qua enim
benedicta habet propriam virtutem ex-
pellendi ipsum dyabolum. **U**nde in ex-
ortatione aque dicitur ut sis aqua exor-
zata ad effugandam rem. **I**sta au-
tem aqua benedicta fit ex quatuor scilicet
ex aqua. uino et sale et anere quia
videlicet quatuor sunt que maxime ini-
micum expellunt **S**cilicet lacrimarum
effusio que per aquam spiritualis exul-
tatio que per uinum. matura discretio
que per sal et profunda humiliatio que
per anerem designantur **S**ecundo pro-
pter ipsius ecclesie expiationem. **O**m-
nia enim terrena hec propter peccatum cor-
rupta sunt et sedata **E**t ideo locus ipse
aqua benedicta aspergitur ut ab omni
feditate et immunditia liberetur. purgetur.
expietur. **H**inc est etiam quod in le-
ge omnia pene per aquam mundabantur
Tertio propter omnem remouendam
maledictionem. **T**ertia enim a princi-
pio cum fructu suo maledictionem ac-
cepit ex eo quod ex eius fructu deceptio
facta fuit. **A**qua uero nulli maledictioni
subiacuit. **H**ic est quod dominus comedit pis-
cem sed non legitur comedisse carnem
nominatim nisi forte de agno paschali
propter preceptum legis in exemplum sci-
licet abstinenti **A**liquando a liatis **E**t
aliquando eadem comedendi. **U**t ergo
omnis maledictio remoueat et benedictio
introducatur id est aqua benedicta aspergitur

Quod in pavemento alphabetū scribitur
 quod quidem representat conuentionē
 vtriusq; p̄p̄ti v̄p̄ paginam vtriusq; testa-
 menti v̄p̄ articulos nostre fidei. Illud est
 alphabetum ex litteris grecis et latinis
 in cruce factis representat v̄mionem in
 fide populi gentiū et iudei per crucem xp̄i
 factā. Unde et illa crux ex transuerso an-
 gulo orientis vsq; ad angulum occidē-
 tis ducitur. Occidens dicitur ad significā-
 dum q̄ ille qui prius erat dexter factus ē
 sinister. Et qui erat in capite factus est
 in cauda et econuerso. Secundo represen-
 tat paginam vtriusq; testamenti quod
 per crucem xp̄i adimpletum est. Unde mo-
 riens dixit cōsumatum ē. Et crux ex tras-
 uerso ducitur quia vnum testamentum in
 alio continetur. Quia rota erat in rota.
Tercio representat articulos fidei. Ec-
 clesie enim pavementum est nostre fidei
 fundamentum. Elementa que inscribuntur
 sunt articuli fidei quibus rudes et neophiti
 de vtroq; p̄p̄to in ecclesia erudiuntur qui
 se puluerem et cinerem reputare debent
 iuxta illud qd̄ dixit abrahā Gen̄. xviiij.
 Loquar ad dominum meum cū sim pul-
 uis et cinis. Quinto cruce in ecclesia de-
 pinguntur quod quidem sit triplis racōe.
Primo p̄pter demonum terrorem vt sc̄z
 demones qui inde expulsi sunt videntes
 signum crucis terreamur et illuc ingredi
 non p̄sumant. Timent enim valde sig-
 num crucis. Vñ crisostom⁹ vbiq; demones
 signum dominicum viderint fu-
 gunt timentes baculum quo plagam
 acceperunt. Secundo p̄pter triumphū osten-
 sionem. Cruces enim sunt vexilla xp̄i. Et
 signa eius triumphū. Unde vt ostendat
 q̄ locus ille xp̄i domo subiugatus est.
Ideo ibidem cruce depinguntur. Nam
 et apud impialem magnificentiaz obser-
 uatur vt quādo aliqua ciuitas ei tradi-

tur in impiale vexillum in ea erigitur. In hui⁹
 figuracōne dicitur gen̄. xxviiij. q̄ iacob
 lapides que supposuerat capiti suo erexit
 titulum videlicet in titulum p̄comiales
 memorialem et triumphalem. Tercio p̄-
 ter apostolorū representacōnem. Nam illa
 xij. luminaria ante cruces posita significat
 xij. ap̄los qui per fidem crucifixi totum
 mundum illuminauerunt. Hec igitur cru-
 ces illuminantur et crismate vnguntur
 quoniam apostoli fide passionis xp̄i to-
 tum mundum illuminauerunt et ad cog-
 nicōnem iustitiamauerunt et amorē. Vn-
 derunt ad conscientie mirorem quod per oleū
 et ad bone vite odorem quod per balsamū
 intelligitur. De tercio sc̄z p̄ quos p̄phana-
 tur. Sc̄ndum q̄ ipsam domum dei per-
 eres p̄phanauerunt legimus sc̄z p̄ Jeroboā
 p̄ nabuzardan et p̄ anthiochum. Jero-
 boam enim sicut legitur iij. Regum xij.
 duos vitulos fecit ponens vnum in dan
 et alium in bethel que dicitur domus dei
 et hoc p̄pter auariciam fecit ne sc̄z regnū
 ad Roboam rediret. Per hoc significatur q̄
 auaricia clericorū multum ecclesiam dei
 cōtaminat que in ipsis clericis multum
 regnat. Jere. viij. A mīmo vsq; ad maxi-
 mum omnes auariciam secuntur. Berū-
 que dabis michi de numero p̄latorū
 qui nō magis inuigilet s̄bditorū euacuā-
 dis mansuētis q̄ vicijis extirpandis vi-
 tuli sunt nepotuli quos in bethel idest
 domo dei ponunt. Ecclesia etiam per Je-
 roboam p̄phanauerit si ex auaricia vsuras
 riorum v̄p̄ raptorum edificatur. Vñ les-
 gitur q̄ cum quidam vsurarius ecclesiaz
 quandam de rapinis et vsuris cōstruxis-
 set episcopum ad eius dedicaōnem m̄s-
 tis p̄cibus inuitauit. Cum igitur ep̄s
 cum suo clero officium consecracōis age-
 rent vidit post altare dyabolū stantem
 in cathedra et habitu ep̄ali. Qui dixit

ep̄o quate ecclesiam meam consecras.
cessa iam q̄ ad me iurisdic̄tio ei⁹ ptinet
quia de v̄surijs ⁊ rapinis edificata est Cū
ergo ep̄iscopus inde cum c̄tias terzitus
fugeret dyabolus continuo ipsam ecclesiam
cum grandi strepitu destruxit Ra-
buzardan similiter sicut legitur iij. Re-
pro. domum dei combussit. Rabuzardaz
autem p̄iceps cocozū significat illos qui
gule et luxurie dediti sunt. qui de ventre
suo deum suum fecerunt secūdu q̄ dicit
apostolus Quoz deus venter ē ⁊c̄ Qua-
liter aut venter deus dicatur oñdit hugo.
de sancto uictore i suo claustrali dicēs
Solent dijs templa constru. Altaria
erigi ministri ad seruendum ordinarī i
molari pecudes thura concremari deo siq̄
dem venter templum est coquina Altare
mēsa ministri coa imolare pecudes carnes
cocte fumus incensozum odor saporum.
Rex anthiochus qui fuit sup̄bissimus et
ambicōsus domum dei polluit ⁊ p̄p̄t̄
uit sicut legitur i. mach. i. Per quem sig-
nificat q̄ sup̄bia et ambicō que uiget i
clericijs q̄ nō appetūt p̄desse s̄ p̄e mltū
ecclesiam dei contaminant De q̄z super-
ba ambicōne dicit Bern. honorati mee-
dunt de bonis domini qui domino hono-
rem non deferunt Inde hijs que quoti-
die uides meretrici⁹ mtoz hystriomicus
habitus regius apparatus auxz m frems
et sellis ⁊ calcaribus plus calcaria q̄ al-
taria fulgent Et sicut per tres p̄b̄ta
extitit ita p̄ alios tres dedicata et cōsecre-
ta fuit. Dedicacōnez em̄ p̄io fecit moy-
ses sc̄do salomō. terco Judas machabe⁹
per quod insinuat q̄ i dedica cōe eccle-
sie debemus habere humilitatem q̄ i moy-
se sapientiam ⁊ discrecōnem que m salo-
mone Vere fidel confessionem que i Ju-
da d̄signatur. Sc̄do uidendū est de cōse-
cracōne siue dedicacōne templi sp̄ualis

quod templum sumus nos scilicet con-
gregacio omnium fidelium quod con-
struitur ex lapidibus viuis i. pe. ij tan-
q̄ lapides viui sup̄edificati ⁊c̄ Ex lapidi-
bus politis. Unde cantatur Tunc iomb⁹
p̄ressuris ⁊c̄ Ex lapidibus quadris. q̄tu-
or em̄ lātra lapidis sp̄itual̄ sunt fides
sp̄s caritas et operacio que equalia sūt
Quia vt dicit ḡg. q̄tum credis tantū
sp̄ras. q̄tum credis ⁊ sp̄ras tantum di-
ligis. q̄tum credis sp̄ras et diligis tan-
tum operaris In hoc quidem templo al-
tare est cor nostrum sup̄ quod altare
tria debent deo offerri Primum ignis di-
lectōnis p̄petue leuitici xi. Ignis scilicet
dilectōnis erit p̄petuus et nunq̄ deficiet
et in altari scilicet cordis. Sc̄dm incen-
sum oracōnis odorifere i. pal. vi. aarō
et filij eius adolebunt incensum sup̄ al-
tare holocausto mattis ⁊ thimiamatis ter-
tū sacrificiū iusticie qd̄ sacrificiū cōsistit i
oblatōne penitentie ⁊ in holocausto di-
lectōnis perfecte Et in vitulo carnis
mortificate De hijs psal acceptab̄ sacrifi-
tusticie ob. et ho. tunc ipo. su. al. t. vi.
Templum autem sp̄uale qd̄ sum⁹ nos
ad similitudinem templi material̄ conse-
cratur. Primo enim sūmus pontifex sc̄z
p̄ps hostium cordis clausum iueniēs ter-
arcuit dū peccatum cordis oris et opis
ad memoriā eius reducat. De hoc tri-
plicia arcuitu dicitur psal. xxij. Sume as-
tharam quo ad primū arcui ciuitatem
cordis sc̄z q̄ ad sc̄dm meretrici oblucōi
tradita p̄pter terciū Sc̄do ipsū hostiū
cordis clausū ter percutit vt sibi aperiat
Percutit enim ipsum cor ic̄tu beneficij
consilij ⁊ flagelli De qua triplia percus-
sione d̄z p̄uerbioz i. Quātū ad malos
extendi manū meaz ⁊c̄ Hoc q̄tum ad
collocata beneficia Desperistis omne
consilij meum s̄ q̄tū ad ispirata cōsilia

et incepciones meas neglexistis hoc scriptum ad illata flagella. **V**t ter peccati duracionem mouet ad peccati cognicionem concupiscibile ad dolorem Irascibile ad peccati vindictam et detestacionem. **T**ercio ipsum templum spirituale ter aqua intus et extra debet irrigari. **H**ec autem interna irrigacio est eterna lacrimarum interiorum vel aliquando exteriorum effusio. **M**ens enim sancti viri ut dicitur gen. dolore afficitur considerando ubi fuit. ubi erit. ubi est. Et ubi non est. ubi fuit inquit in peccato ubi erit in iudicio. ubi est in miseria ubi non est in gloria. **Q**uando vero interiores ut exteriores lacrimas fundit considerando scilicet quia fuit in peccato et de ipso rationes reddet in iudicio tunc istud templum iam semel aqua aspergitur. **Q**uando autem per miseria in qua est. ad fletum compungitur tunc secundo irrigatur. **Q**uando per gloria in qua non est lacrimas fundit tunc tertia aqua spargit. **D**uic autem aque admiscetur vinum sal et cineres quia cum his lacrimis debemus habere vinum spirituales exultacionis sal mature discrecionis et cineres profunde humiliacionis. **V**t per vinum limphatum intelligitur humilitas christi quam habuit in carnis suscepcone. **V**inum enim limphatum est verbum humanum. **P**er sal intelligitur sanctitas sue vite que est omnibus odimentum religionis. **P**er cinerem intelligitur eius passio. **H**is igitur tribus coloribus nostram debemus aspergere scilicet beneficio carnacionis per quod puocemur ad humilitatem exemplo sue ouersacionis. per quod informemur ad sanctitatem. **E**t memoria passionis per quod mitemur ad caritatem. **Q**uarto scribitur in hoc templo cordis spirituale alphanbetum idest spiritualis scriptura. **H**ec autem scriptura que ibi scribitur triplex est scilicet dictamina facendorum. testimonia diuini

noy beneficiorum. accusacio peccatorum delictorum. **D**e his tribus Regum ij. **C**um enim gentes que legem non habent naturaliter ea que legis sunt faciunt huiusmodi legem non habentes ipsi sibi sunt lex qui ostendunt opus legis scriptum in cordibus suis. **E**cce primum testimonium reddente conscientia ipsorum. **E**cce secundum et inter se cogitacionem negancium vel etiam defendencium. **E**cce tertium. **Q**uanto debent pingui crucees idest assumi penitentie austeritates scilicet que quidem debent inungi et igne illustrari quia non solum ferende sunt patienter sed etiam libenter quod per vncionem et ardentem quod per ignem. **V**n Bern. que moratur in timore crucees christi portat patienter. **Q**ui perficit in spe portat libenter. **S**ed qui consumatur in caritate amplectitur iam ardentem. **I**tem multi tudent crucees nostras sed non vident vnciones nostras. **Q**ui ergo in se hic habebit vere templum ad honorem dei dedicatum erit. **D**ignus plane in quo christus habitet per gratiam ut tandem in eo habitare dignetur per gloriam. **Q**uod ipse nobis prestare dignetur qui vi. et regnat deus per omnia secula seculorum amen.

De passione decem milium martirum

Passio et memoria per milium martirum. **V**eneratur et colitur decem milia. **I**uliaz qui omnes vna die pro christi nomine passi sunt sub adriano impatore aliisque vi. regibus qui venerunt iaduratum. **H**is sancti martires cum ab imperatore ad sacrificandum ydolis compellerentur dixerunt. **S**acrificium viuum et immaculatum offerimus nos metipso domino nostro ihesu christo qui per humano genere nasci dignatus est et descendere de celis multis malis affligi et ad ultimum voluit etiam pro nobis crucifigi quem tu miser ignoras. **T**unc iratus imperator iussit eos diu

torqueri et ad vltimum crucifigi Et omnia tormenta que passus est dominus noster ihesus cristus forti animo Et fide firmissima pro domino sustinuerunt **L**oc⁹ igitur ubi passi sunt beati martires mo⁹ est magnus et vocatur arzabe et distat ab alexandria ciuitate quingentis quasi stadijs **A** quibus autem passi sunt fuerunt exercitus Regum qui illi venerant in adiutorium triginta Milia **H**ora vero sexta illius diei terze motus factus est magnus petre scisse sunt sol obscuratus est et omnia signa que in passiōe domini visa fuerunt etiam ibi visa sunt **T**unc sancti martires fundentes orationem ad dominum dixerunt domine deum memento nostri in hoc patibulo crucis **E**t suscipe petitionem nostram et ea que a te exposcimus nobis concedere digneris vt quicumque memoriam nostri et ore cum ieiunio et deuotione celebrauerint mereantur a te assequi fructuosam **A**ccedem tribuendo eis sanctas rem corporum medicamen anime **E**t in domibus eorum intus et foris bonorum omnium vbertatem concede **E**t si in prelio fuerint non eis nocere preualeant inimici visibiles et invisibiles te expugnante **S**ed sicut placet tibi armis tuis eos protege **D**iesque vnius diei nostri passiōis vnum penitentiarum annum occludat obseruantibus se deuoto corde **E**t hoc dominator domine a te poscimus dissipa omnem occupacionem et omnem immundum spiritum omnemque infirmitatem eorum expelle quia gloriosum et laudabile est nomen tuum p. o. s. s. **E**t respondentibus omnibus amen facta est vox de celo dicens **Q**ue petistis dilectissimi mei scitote vos impetrasse **G**audete quoque et letamini quia orationes vestre coram cristo et immortalis Rege vtraciter

sunt exaudite **E**t hijs dictis in confessione emisit spiritum vtraciter pcepturi premia regni celorum amen **de scō iordani**

Beatus Judocus fuit Judabeli Regis britonū filius. **H**abuitque fratrem maiorem natu btm videlicet Judabelum qui successit patri in regno **I**sti duo fratres vmo due gēme celestes cōtempanee fuerunt regis fratrum dagoberti cum quo post graues inimicitias adinuicem pacificatus est ipse rex britonum **J**udabeus et magnis ab ipso muneribus honoratus Regis itaque in britaniam cogitauit regnum terrenum pro celesti regno relinquere **E**t vitam monachicam ducere fratrem suum Judocum iuniozem se conueniri fecit de suscipiendo regni gubernaculo vt suum posset adimplere propositum et frui cohabitacione monachorum **B**eatus autem Judocus non minus feruens in dei dilectione deliberandi inducias viij. dierum uix a fratre impetrauit **I**nterim die nocturnaque anxius cogitare cepit quomodo posset effugere regnum simul et patriam **E**t fratris sui circa se studium declinare **I**psa igitur in monasterio quodam ubi litteras didicerat commorante **E**t oracioni frequentius incumbente contigit vnde iam illuc peregrinos venire qui causa deuocōis limina apostolorum Petri et Pauli visitare desiderabant **H**is secreto associatus pius venit cum eis ac vtrique cum eis de pcederet dubitauit consilium tandem aspi ritu sancto cōsecutus quod gressus eius in omnibus dirigebat **A**b hoc itinere **E**t a socijs itineris declinauit **E**t ad pontinij confinia que antiquis plena nemoribus erant et feris ac animalibus solum habitabilia festinauit **D**electatus itaque loci illius vasta solitudie disposuit habitacionem ibi facere sicut fluum alzeiam

Sed a duce heimone illius terre domio
 p vii. annos ab hoc proposito retardatus
 est. Inter quos annos literas magis di-
 dicit. sacros ordines suscepit. Tandem
 sacerdos effectus iam dicti ducis filium
 qui eum in maxima veneracione habebat
 de sacro fonte suscepit. Elapso septennio
 ad vitam solitariam transiens in loco al-
 zai fluminis riuulis vndiq; circumdato
 ibidem ecclesia et domucula edificatis. Pre-
 ter ea que p eum dominus operatus est
 miracula. hic e considerandum q volucres
 et pisces diversi generis ad sacram eius
 manum palpabiles receptis ab eo alimen-
 tis veniebant et recedebant quasi domestici.
 Quadam die dum ad victum quotidianum
 non haberet nisi panem medicum sibi
 et discipulo suo dominus in specie paupe-
 ris venit elemosinam petens. Vir dei ius-
 docus panem diuidi iussit in quatuor p-
 tes et pauperi petenti vnam partem de qua-
 tuor erogari. Vir egressus erat et ecce do-
 minus reuertitur in forma egeni deficien-
 tis iedia et sedo panis quadam ante satis-
 factum est eius petitioni. Nec mox re-
 gressus. Tertio quasi esuriens et deficiens
 fame donata est ei etiam pars panis ter-
 cia. Consequenter usus est dominus in al-
 tera pauperis effigie rogaturus elemosi-
 nam sicut iam tertio fecerat ante. nec erat
 vnde reficeretur nisi de residuo panis quod
 dante. Viro itaq; domini iudoco et huc
 erogare iubente ait eius minister. Vis ne
 ait aliquid nobis remaneat. Solo inquit
 sanctus totum tribue esurienti quia pos-
 tens est dominus etiam hodie nostre p-
 uidere necessitati. Dixit recessit dominus et i-
 terea dum consolaretur seruus dei disciplinam
 de panis erogacione commotum. Ecce p se-
 neltram uise sunt et inuente in alueo flu-
 minis quatuor nauicule onuste victua-
 libus de quibus quis eas adduxerit vlt

que ille deuenirent postquam fuerunt victua-
 libus exponere usque in hodiernum diem
 ignoratur. Nec et alia que p eum domi-
 nus ibidem miracula demonstrare digna-
 tus est longe lateq; patriam ad eius vi-
 sitacionem ad impetrandam eius suffragia
 commouerunt. Cumq; ibidem vii. annis
 elapsis populi frequentiam nequiret susti-
 nere ad vltimum desertum domino duce pro-
 cessit constructoq; ibi oratorio in honore
 beati martini et mansueti. Ibidem plu-
 rimas ab hoste antiquo passus est insi-
 dias p xiiij. annos quibus illic e commo-
 ratus. Et in loco signo crucis facto ppa
 manu aquilam de sublimi prostravit que
 gallum suum abstulit. Et xi. gallinas si-
 gillatim gallumq; suum incolumem susce-
 pit. Non longe post dyabolus in horribi-
 lem mutatus colubrum grauerat ipsum
 momordit in pede. Qua lesione per sanctum
 edocens spiritum ut ad alium locum transi-
 ret. Aduerto sibi duce heimone hastam
 arcubat heremum ut inueniret habita-
 tionis locum. Inquirendo autem eum ibidem
 graui dux torqueretur sitis inopia pre las-
 situdine et siti obdormiuit. Interim seruus
 dei. Iudocus oracioni incubuit surgensq; ba-
 culo quo innitebat terre infixit sicut al-
 ter moyses aquam produxit et fontem inde
 largiter effluentem. Quo exhilarati dux
 et eius familia sue sitis extinperunt ardo-
 rem et transeuntibus adhuc aquam ad-
 ministrat sufficientem. Progressus inde
 versus mare in vmbrosa ualle cliuini
 ascendit populum. Quo delectatus hec est
 inquit cathedra hec requies mea in seculum.
 Duce itaq; reuerso ad ppa uis dei
 ppa manu duo ibidem construxit orato-
 ria. Vnum petro apostolorum principi alterum
 paulo generum doctori. Profectus est etiam
 postmodum romam uocatus a beatissimo
 martino tunc romane sedis antistite.

Qui a multo tempore concupierat vis-
dere eum Et a sanctissimo eius collo-
quio sanari. Receptus est ab eo cum
honore debito et tractatus Ibidem a spi-
ritu sancto doctus est quem in om-
nibus custodem et Magistrum hab-
uit ut ad heremum suam revertere-
tur quam in terris sibi elegit habitaci-
onem. Inde in breui exiturus a corpo-
re Et transmigraturus ad consortium
angelorum. Post facta et multa de eter-
nitate colloquia Et mutua orationum
suffragia inter ipsum Et summum pon-
tificem habita preciosissimis a domi-
no papa sibi collatis Sancto-
rum reliquijs reuersus est cum totius pa-
trie gaudio ad pontinij confinia Vbi
in monte habitacionis sue in qua
modo quiescit corpus sancti Iudae
proposito Parentum consilio adduc-
ta est sibi puella absque oculis nata
que sicut docta fuerat in visione fac-
em Et loca ubi oculi debebant esse la-
uit de aqua illa qua vir sanctus ma-
nus abluerat Et mox receptis oculis
clare cepit videre. Duce itaque Dey-
mone presente cum innumera dei ple-
bisque turba in occursum beati Iudae
congregata sanctissimis quas attule-
rat reliquijs cum omni qua deus vene-
ratione repositis in noua beati Martini
ecclesia In qua nunc sacrum corpus
eius quiescit tunc de nouo facta lapi-
dea a prefato duce ipse vir beatus pre-
parauit se ad diuina misteria casula in-
dutus ad modum muis alba. Qui
cum astaret altari tercio Iudae iunij
Et ministraret cum deuotione maxima
diuina manus apparuit super eum vi-
sibiliter Inter sacrosancta missarum
sollemnia suumque sacerdotem Et lo-
cum illum assignauit Et confirmauit

Benedictione perpetua cum promissio-
ne tali. Et voce mirabili celitus subse-
cuta. Quia contempsisti diuitias ter-
renas Et refutasti paterni regni cul-
mina et elegisti pauper esse et latere ab-
iectus in terra ista deserta preparaui
tibi coronam inter agmina angelo-
rum. Eroque loci huius in quo resolu-
eris defensor ac tugis custodia vniuersi
que hunc locum visitaturi imperpetu-
um cum deuotione et puri cordis inten-
tione pro tui nominis memoria diuina
in terris gratia non defraudabuntur.
Et post ad gaudia peruenient sempi-
terna. Sequenti itaque tempore beatus
Iudaeus in carne preter carnem viden-
do non homo sed angelus videbatur
Iudae decembris obdormiuit in domi-
no. Ipso domino presente Et angelo-
rum obsequijs Domini presentiam om-
nit intolerabilis claritas splendoris Et
incomparabilis dulcedo diuini odoris.
Corpus etiam eius Quia virgo fue-
rat Et immunis a carnalis commixtio-
nis contagio Ita sanum permansit Et
integrum usque ad annos quadragin-
ta In tumulo Ac si spiritus viui fo-
ret in eo. Et a custodibus corporis
sibi ungues manuum Et pedum et ca-
pilli capitis et barbe quasi videret exce-
scentes macerabantur Et radebantur om-
ni sabbate quo ad usque successor Dei
moms minus reuerenter Et presump-
tiose immemor scripturae dicebat Non
temptabis dominum sacrarium violenter irrupit
Cum satellitibus

etiam satellitibus suis et intrauit ubi re-
 positum erat corp⁹ sanctissimum. **D**isq⁹
 miraculo statim cecitate percussus ver-
 sus est in amentiam et exclamans ha-
 ha sancte **J**udoe surdus p⁹ mansit et mu-
 tus quoadusq⁹ diem clausit extrimum
Prolixitatem autem miraculor⁹ que per
 ipsum dominus exhibere dignatus est
 suis fidelibus in nostris temporibus vis-
 dimus. **S**icut de pluribus a morte res-
 suscitatis v⁹ suspendio v⁹ alio mortis
 genere defunctis siue i aqua suffocatis
 seu etiam ipsius beneficia quo ad multi-
 plicacionem bonor⁹ temporalium nec calo-
 mo scribere nec sermone enarrare suffi-
 ciunt. **C**ui⁹dam deuoti sibi filium miran-
 dabilis iacentem cum esset incendium vn-
 diq⁹ in domo circa puer⁹ beatus **J**udoe
 miraculose seruauit. panis quib⁹ in-
 uolutus fuit et ipse cunabile cum puer
 leuatus esset i fauillam et cinerem remis-
 tus resolutus vt omnibus pateret q⁹ eda-
 citas flame que lignorum ac lapidum
 potuit duritiam consumere tenerum infan-
 tem beati **J**udoe custodie traditum non
 licuit ledere. **Q**ui postmodum filius in
 monasterio sancti **J**udoe monach⁹ fac-
 tus est. **Q**uot surdos claudos paraliticos
 et alios infirmos curauit non est nume-
 ro colligere. **V**nde e⁹ q⁹ de regni fastigio
 sibi uoluit post mortem retinere ne in
 loco ubi sacrum eius corpus requiescit
 ali⁹ ardeat liquor nisi liquor cere. **Q**uod
 i fortunio suo expti sunt tres monachi
 qui i ecclia ubi corpus eius fuit delatū
 de cepto lucernas temptauerūt accendere
 nec aliquatenus potuerunt. **C**ōtingit autē
 i signum temeritatis sue duos ipsor⁹ in-
 continentia decedere. **T**erciu⁹ vero oris cō-
 tractōne pumizi. **A**c ita p⁹ mansit omni-
 bus diebus uite sue. **S**unt autem hec
 feiuitates beati **J**udoe prima uidelicet

in die beati **B**arnabe quando i fra missaz
 sollemnia manus domi super eum appa-
 ruit. **Q**uod etiam miraculum sepius per
 alios sanctos ostensum uirtus diuina
 ad ueritatem illius ueri et sanctissimi sac-
 fici⁹ op⁹robendam i cordibus fragilium
 misericorditer demonstrauit. **S**ecda est i
 die sancti **J**acobi apostoli fratris sancti
Johannis euangeliste de muencōe sacri
 corporis eius. **T**ertia est de morte eius in
 die sancte **M**arce uirginis

De sancto othmaro

Othmarus in p⁹uincia alemāie
 natus atq⁹ nutritus est. **D**um
 esset puer a fratre suo curiam p⁹duatur
 et literis imbuitur. **V**irtutibus tamen
 plus v⁹ eque vt sciencia studuit iuxta
 illud sapientie. **Q**ue i iuuentute non con-
 gregasti quomodo inuenies ea i senectu-
 te. **U**ictori comiti eiusdem regionis fact⁹
 adolescens seruauit. **P**er cui⁹ p⁹udentiam
 ac dilectionem integram ad ipsum quia
 uidit in eo m⁹dolem bonam ad sacerdoti-
 um p⁹uouetur titulo sancti florini. **C**o-
 gente p⁹efato comite p⁹elatus ibi posit⁹
 est p⁹pter suam religionem scientiaz et fac-
 tam uolantem de m⁹ditia uite sue. **B**al-
 trammus qui ex iure hereditario domi⁹
 fuit heremi illius in qua beatus **G**allus
 cellam sibi construxerat obtinuit a p⁹efato
 comite vt othmarus p⁹ecet illi celle i
 omnibus que ad ipsam p⁹tinere iudeban-
 tur. **I**nsuper duxit eum ad pipinum res-
 gem vt auctoritate Regia ccedente ipsū
 eiusdem loci abbatem cfirmaret. **C**ui⁹ pe-
 ticiōi tanq⁹ iustus Rex cōsensum p⁹buit
 et p⁹ manum regis othmaro cfirmato i
 abbatem. **B**altrammus omia bona sua
 seu possessiones libere et integraliter refig-
 nauit. **A**and aut itaq⁹ rex ac p⁹o ore
 iussit ibidem uitam instituere regulare.
Rediens igit⁹ othmar⁹ locū reformauit

Et infra annos paucos tam in possessio-
nibus q̄ in Religione valde diues effec-
tus est Et in edificijs pluribus confir-
matus **B**eatus igitur othmarus ab bas-
cum vidiss; possessiones temporales suo
monasterio ex dei voluntate accrescere in-
immensum timens sue persone virtutū
incrementa decrescere a seipso incepit Et
parsimomie vehementius insistebat ita
vt etiam in preceptis ieiuniorum dieb;
de consuetudine biduo abstinentiam
continuaret Paupertatis et humilitatis
amator preceptus et cum hīs elemosi-
nator magnus fuit Paupertatem eius
illud ostendit q̄ crebrius sine tunica so-
la tantum cappa indutus ad monaste-
rium remeavit exemplo xpi qui vilibus
pannis i sua natiuitate obuolutus fuit
Et postea creuit in omnibus eius pau-
peras vt nos super mistanti pecunia
minime confidamus In necessitate mo-
nasterij sui a sello pro equo frequentius
vtebatur In misericordia et elemosina
nulli serus fuit Unde et pauperibus in
ppa psona seruiuit Leprosos non lon-
ge a monasterio habitaculum fecit Ca-
pita pauperum et pedes in ppa persona
lauit Unde etiam pater pauperū a plus-
ribus est appellatus **R**ecte eos uisitauit
et eisdem vt dictum est diligenter
obsecutus est **H**ospitale isuper construxit
vbi cetera pauperes recipiebantur quorū
curam adeo solliate gessit vt etiam de noc-
te monasteriū egrediens infirmitati eorū
multo obsequio deserviret Inter hec wa-
rm; et Ruthardus qui tunc totius alemar-
nie curam amministrabat dyabolo suaden-
te immanissimo morbo auaricie preuenti-
res ecclesiarum sub sua potestate sitaz
p vim sibi iniuste vendicabant **Q**ue
mala loco sancti galli sibi inferebant
Super quib; iniurijs beatus Othmar;

pipino Regi de ipsis querimoniam mo-
uit dicens se grauissima incursum si
eis dissimulando consentiret **Q**uibus
rex gratiam suam interdixit si illi mona-
sterio non restituerent omnia iniuste
ablata **I**lli vero auaritia uicti Regis p̄-
ceptum nullatenus obseruauerunt sed isup-
be othmarū dum reuerteret a rege cap-
tiuantes missis ob hoc militibus vmes-
tum ad se duct fecerunt et lampertum fal-
sum fratrem cenobij ipsius Othmari q̄
ab ipsis inductus fuit vt abbatem suū
falso Et mendaciter de crimine accusas-
ret Et nequiter infamaret conduxerunt
Quam prodicionem contra innocentem
nequiaz ille monachus comittere nulla-
tenus formidauit **I**taq; concilio iniquo
conuocato coram multis ipse lampertus
beatum othmarum de femina accusauit
Unde ad penam exilij ipsum condemp-
nauerunt in isulam Rem miserabiliter
relegantes vbi post multas quas pati-
enter sustinuit miseras in confessione
xpi xvi. kal. decembris bono fine quies-
uit **U**nde autem lamperti iniquaz machi-
nacionem qua suum prelatum innocē-
muoluit deus iustus iudex sic puniuit q̄
ipsum monachum febri adeo grauis
arripuit vt resolutio uigore membrorū
caput ipsius ad terram frequentius ver-
teretur et more quadrupedum cogere-
tur ambulare **U**nde etiam coactus diuino
iudicio eum perurgente vt se peccasse in
sanctum dei publice fateretur **Q**uescite
inquit sancta synodus moena et nolite
persequi eos qui recte deo famulantur
et sincera voluntate superna dei manda-
ta custodiunt et nostris legib; subiugan-
tur qz non decz vt carnales spirituales
persequantur **U**nde etiam gg. ait **Q**ui
calūniaz illaraz n̄ pbat penā incurere de-
bet quaz si pbalset reus vtiq; sustineret

Consilium autem illud nequiter iehos-
tum nequius est finitum. Sepultus
autem beatus othmarus in exilio ubi ho-
die in insulam capella ostenditur annis
x. ibidem corpus suum incorruptum per-
mansit. Post x. vero annos visum est di-
scipulo ipsius ut corpus sui abbatis ad
sancti galli monasterium cui secundum volun-
tatem dei preerat in spiritualibus et tempora-
libus deferre modis omnibus deberent.
Pergentes itaque ad locum corporis tollen-
tes nauis posuerunt. Quorum deuotiones et
corporis ipsius sanctitates miracula crebra
et plura consecuntur. Tempestas enim
multa ventorum et procellarum que per totum
lacum constantiopolitani tunc temporis visa fuit in om-
nia illa nulli eorum impedimento fuit. Va-
sculum etiam modicum vino plenum quod
secum tulerant ipsis monachis ad refecti-
onem conuersentibus quocumque exhau-
stum fuit liquoris vini nullum sensit de-
trimentum. Beati igitur othmari corporis
ad monasterium beati galli delatum mir-
aculis ibidem precedentibus et consequentibus mirac-
culis feliciter et honorifice requiescit.

De sancto comrado

Sanctus chunradus de nobilibus
gentibus in alemania genitus et
educatus est. Hic quia matre honestatis et
honorum morum aduocatus a nothingo
ecclesie constantiopolitane episcopo totum episcopatum au-
ditor proficitur causarum. Succedente autem
tempore in ipso maioris ecclesie eligitur.
Nothingo autem episcopo viam vniuersae
causae ingressus vocatur sanctus vdalricus
ecclesie augustani episcopus et ab ipso corpus de-
functi episcopi sepelitur. Qui clero et po-
pulo triduanum ieiunium ut benignitas
dei illi ecclesie daret placentiam sibi
amantissimam. Statuto igitur die quo ad
electionem vel potius omnem inspirationem
de episcopo procedendum fuit. Sanctus

vadalricus describit ipsum propositum beati
chunradum talem esse sicut apostolus ad
thimoteum et tyrum. Oportet episcopum esse
irreprehensibilem vniuersi uxoris uix sobri-
um ornatum prudentem pudicum hospita-
lem doctorem non vniuersum non peuis-
sorem sed modestum non litigiosum non
cupidum siue domum propositum filios ha-
bentem subditos cum omni castitate. Si
quis domum siue propositum nescit quomodo ecclesie
dei diligentiam habebit. Non neophitum
non in superbiam elatum ne in iudicium de-
scendat dyaboli. Oportet autem et testimonium
habere bonum ab hijs qui foris sunt ut
in obprobrium non cadat et in laqueum dyabo-
li. Item ad thimoteum sic ait. Oportet episco-
pum sine crimine esse sicut dei dispensato-
rem et sequitur et eos qui contradicunt ar-
gueat. Hijs omnibus coram multitudi-
ne a sancto vdalrico de ipso retractatis omnes
ibidem assenserunt. Unde ibidem rapitur
trahitur et quous plurimum remans episcopus
instituitur. In cathedrati g. insula sibi
matus sanctus chunradus principalis sede
dei matris ecclesiam ditavit reliquis pro-
fuit et ornatu maximo. Insuper tres con-
struxit ecclesias vnam in ciuitate constanti-
opolitana duas extra. In quarum vna
videlicet in ecclesia beati mauricii sepulchrum
domini nostri ihesu christi simillimum illi
quod est in iherusalem cum matre dilige-
ntia constructum procurauit. Vbi etiam xij. preben-
das ecclesie ibidem christo famulantibus in pe-
tuum instituit. Auxit nichilominus cano-
nicorum numerum maioris ecclesie cum alio
dico proprii patrimonij. Cupiens etiam idem
uir sanctus cum apostolo corpus suum effi-
cacter castigare tribus uerbis trans fretas
versus ciuitatem sanctam iherusalem ad ier-
usalem in qua locum passionis christi et sepulture
et resurrectionis simul et ascensionis in de-
uotione maxima uisitauit. Postmodum

apud castrum laufen cum sancto vldai
rico existens cum uidisset in ipsa turbie
aque procella hinc inde spumantibus
aues introeuntes mergi et exeuntes is
tellexit vir sanctus in spiritu duas am-
mas fore sub specie illarum auium que
ibidem ob scelerum suorum aliquando
comissorum multitudinem suam purgato-
rium sustinerent. Itaque ambo visceri-
bus misericordie moti vldazicus pma
missam pro defunctis celebrare non dis-
stulit. Conradus autem ipsa die sedam
missam similiter pro defunctis complere
non pigritatus est Et sic in eorum de-
uocōne et sollempni altaribus oblacōne il-
larum auium species amplius non ve-
derunt Gebharde optimo adolescenti q̄
causa super episcopi sedē confederat p̄bat
Conradus dicens p̄re mature sedem meaz
Gebharde occupasti michi succedet qui
prior te i hac cathedra sedebit uidelicet
gamelonus Sanctus etiam Conradus
infra missarum sollempnia post consecra-
tionem corporis et sanguinis domini no-
stri ihesu xpi in die sancto pasche ara-
neam lapsam in calicem cum sanguine
domini fiducialiter sumpsit Cumq̄ termi-
natis rite missarum sollempnijs put dig-
nissimum est ipsa die ad prandium con-
sedit attenuatus corpore per sanctam
quadragenam non comedit Interroga-
tus a suis cur non comederet ait Expec-
to hospitem in primo uenientem Et icliā
to capite super mensam exirum aranee
prebet apto ore Quanta de tali aduen-
tu quimpotius miraculo inter cunctos
ibidem existentes fuerit leticia nullus sa-
ne mentis ignorat Obijt autem beatus
Conradus episcopus post multarum ex-
erticia uirtutum vi. kal. decembris ano
domini nongentesimo lxxvi. episcopatus
vero xliij. Senex et plenus diez

De sancto hylarione

Hylarion sanctus monachus
fuit Cuius vitam uirtutibus ple-
nam scribit Jeromus Quis
parentes ydolis dediti tempore ut dicit
rosa de spinis floruit Alexandria mis-
sus et ibi grammatice discens ibidem etiam
baptizatus est Totaque illi uoluntas in
ecclesie congregacionibus fuit Audiens
nomen Anthonij in egyptum perrexit
ad uidendum eum Quem ut uidit sta-
tim habitum mutauit Et duobus men-
sibus uix cum eo mansit contemplatus
est enim ordinem uite sue: grauitatem
morū q̄ creber in oracionibus q̄ humil-
in suscipiendis fratribus q̄ seuerus in
corripicendis alacer In exhortandis.
Talem etiam habuit continentiam ut
abi eius asperitatem nulla eius infirmi-
tas frangeret Uix uirtutibus hylarion
instructus redijt ad patriam cum qui-
busdam monachis Parentibus suis ias
defunctis partem substantie fratribus
partem etiam pauperibus dedit sibi nichil
omnino reseruans Erat autem annorum
xv. et solitudinem ingressus est. sacco
tantum cooptus et sagum rusticum que
beatus anthomius ei dedit cum ab eo dis-
cessit secum tulit Tantum xv. caricas
post sol occalum comedens hoc cibo con-
tentus fuit a xv. usq̄ ad xx. etatis sue
annu Est et pluuias breui ruguzio qd
tunco et caricas texerat declinauit Deside-
breuem cellam parauit latitudine pedu
quatuor. Longitudine uero pedum v. ut se
pulchrum ponit q̄ domum crederes Ca-
pillis semel i anno uidelicet die pasche
torondit Super nudam terram i imico
usq̄ ad mortem cubauit Saccum quo
semel fuit indutus nuquam lauians nec
mutans altero nisi cum primo scissus
esset Scripturas scas. q. memorie. tenes
p̄ oroz psalms. q. deo p̄sente cecinit

a xxxi. anno vsq; ad xxxvi. tribus annis
 p̄mis dimidie lentis sextarii madefactū
 aqua frigida comedit. Alijs tribus se-
 quentib; panes aridum cum sale et aqua
 sumpsit **A** xxxvij. vsq; ad xxx. herbis
 agrestibus et uirgultorū radiab; crudis
 sustentat; est **A** xxx. vntiā panis et coctū
 modicum olus absq; oleo comedit **S**e-
 cū autem caligare oculos et totum cor-
 pus in ipetiginē verti et pumicea scabedi-
 ne contrahi ad supiozem abum adiecit
 parum olei et hoc vsq; ad lxxij. annum
 uite sue tali cucurrit **G**ou nichl gustās
 pomorū aut leguminum seu cui; q̄ alteri-
 us delectabil; rei **H**ic dum se uideret cor-
 pore fatigatum et exitū credens imminere
 a lxxij. vsq; ad lxx. pane abstinuit in-
 credibili feruore mentis vt eo tempore
 quasi nou; accederet ad seruitutem dei q̄
 ceteri solent remissus viuere. **F**iebat au-
 tem ei sorbiciūcula de farina et cū mīmo
 olei uix p̄ abo et poru v. vntias appen-
 dens **S**icq; compleuit ordines uite sue
Punq; ante sol; occasum nec ī diebus
 festis nec in sūma inualitūdie vnq; sol-
 uit ieiunū. **I**gitur potentissimus ī mira-
 cul; sanctitate incomperabil; lxxx. etatis
 sue anno cum absens esset **C**hētus q̄ eū
 semp; familiaris dilexerat quasi ī testimo-
 nium testamenti breuez manu p̄p̄a scrip-
 sit literam omnes diuitias ei dereliquēs
 quas habuit uidelicet tunicam de sacco
 cucullam et paliolum. **J**amq; modicus
 calor ī pectore erat et q̄si iam uix uiue-
 bat aptis ocul; hec loq̄bat; egdere q̄d ti-
 mes egdere q̄d dubitas lxxx. fere annis
 xpo fuisi et mortē times. **I**nt; h; v̄ba exa-
 lauit sp̄ritum. **S**atimq; corpus ei; hu-
 manum obrutum est **S**icq; et ipse oēs
 qui ad egrotante; venerant rogauit ne
 quidem punctum hore post mortem ei;
 corpus seruaretur **P**ostmodum **C**hētus

uir sanctus cūm piculo uite post x. fere
 menses corpus eius furatus est et ī pale-
 stina defrens monachis crebris prose-
 quētibus laudibus monasterio addidit
 cum tunica cuculla et pallio toto corpo-
 re quasi adhuc uiueret integro et multo
 flagrante odore quasi optimis delibutū
 esset vnguentis in testimonium eius scis-
 sine uite ad laudem et īsupabilem ipsi;
 gloriam qui vniū et re **F**estum autē ip-
 sius recolitur xij. kal. nouemb;is quo
 uidelicet die xi. marie v̄gini et be. v̄sule
 festum celebratur

Historia karoli

Adrpinus episcopus Remeñ.
 archieps soc; karoli xiiij. am;
 Cum hispaniam et galitiaz a potestate
 paganorū liberasset que uide scribit leo-
 prando **D**ecano aquisgram primo quo
 modo sanctus **J**acobus apostolus appa-
 ruit karolo rogans vt locum sepulture
 sue purgaret **E**t uiam ad locum sui se-
 pulchri p̄pararet vt multitudo pegr̄iorū
 ibi peccata deleter p̄misit etiam sibi se fo-
 re adiutorem ī om̄ibus et cum hoc vitaz
 eternam possidendam conuersi aut fuerāt
 multi per predicacōne discipulorū **J**acobi
 sed readitum passi sunt et fides xpi ibi
 deleta erat vsq; ad temp; karoli qui hy-
 spaniam et galitiam xpianam fecit per
 xpm **P**isa v̄bs quam obsedit fuit pam-
 pilona tribus mensib; nequit eaz cape
 quia īexpugnabiles erant muri. **O**rauit
 ḡ **D**omine ihesu xpe p̄ cui; fide huc uē-
 da michi hanc v̄bem sancti **J**acobi si
 v̄z ē q̄ michi apparuisti da michi cape
 eam **T**unc muri collapsi funditus cec-
 derunt **S**aracenos qui baptizari volue-
 runt viuere p̄misit alios omnes occidit
Quo audito alie ciuitates miserūt ei tri-
 butum et se ei sbiecerunt et facta est tota

illa terra sub tributo. **D**istato sarthos
phago beatus **J**acobus venit petronum
Et ibi infixit lanceam in mare dicens
gratias Et addidit **H**ucusque nunquam
nisi nunc venire potui **T**unc subiugavit
sibi omnem **G**alittam et **h**yspamiam a
mari vsque ad mare. **I**tem ciuitatem
vnam obtinuit in qua erant nonagita
turzes **I**tem lucernam ciuitatem quatuor
mensibus obsedit **Q**uam capere non
valens deum et sanctum **J**acobum inuo
cauit. **T**unc ceciderunt muri eius **E**t est
deserta vsque nunc cum alijs tribus ci
uitatibus quas ipse domnus anathes
matizauit vt olim **J**erico **O**mnia ydola
deleuit preter vnum quod vt dicunt sa
ra cenim machumet que ipsi colunt cum vi
ueret in suo nomine fabricarunt et demo
num legionem arte magica ibi alligauit
que tanta fortitudine illud seruauit
quod a nullo vnquam frangi potuit. **C**um
enim aliquis christianus ad illud appropin
quat statim periclitatur **S**ed paganus
cum orandi causa venerit illesus abit.
Aur que super illud sederit statim mo
tetur. **E**t igitur in maris margine las
pis altus quantum potest coruus vola
re sursum infra latus et quadratus sur
pra stric tus super quem est ymago illa
de auricalco optimo in effigie hominis
fusa super pedes suos erecta faciem has
bens versus meridiem in manu dextra
habens clauem magnam que cadet de
manu eius anno quo **R**ex in **G**allia
natus fuerit **Q**ui totam **h**yspamiam chri
stianam facit **M**ox qui iuderint cla
uem lapsum gassis suis in terram posi
tis omnes fugient **E**x auro quod **R**ex
ges et principes dabunt karolo **S**imi
liter quoque pagam **I**psa **K**arolus fecit
templum sancto **J**acobo **E**t ornamen
ta multa **E**t canonicos instituit **S**ilicet

aquisgrami de illo edificauit **E**t multas
alias ecclesias. **R**euerfo karolo paganus
Rex africanus **h**yspamiam sibi subiugauit
ut **X**pianos occidit quos **K**arolus ter
re custodes posuerat **Q**uo audito **K**aro
lus redijt cum multis exercitibus et venit
baionam urbem vascorum vbi roma
ricus moriens cuidam consanguineo
eius suum equum et cetera sacerdotibus et
pauperibus distribuenda commisit quoniam
super se audiuit demones quasi rugitus
leonum luporum et vitulorum habentes
Raptus per dietas iij. ductus ab exercitu
karoli est inuentus. **K**arolo in crastinum
pugnaturus cum argolando qui **h**yspas
miam reacquisierat in sero parat se milites
karoli vt mane sint ad bellum prompti
et hastas suas ante tentoria in pratis fixe
runt in terra que mane iuenerunt in cortica
bus et frondibus decoratas et in terra radica
tas absciderunt eas prope traxerunt et de radicibus
propea creuit magis silua **D**orum haste flozue
rant que ipso die ceciderunt erat et sanctorum martirum
numero iserendi sunt aut tunc occisa xl. **M**.
et dux milo pro **R**otholadi et equus **K**aro
li. **T**unc stetit **K**arolus cum duobus **M**.
et spata que de gaudiosa milites paganos
occidit **I**n sero utriusque redeunt in ca
stra **C**rastino venerunt quatuor nobi
les cum quatuor milibus pugnatorum
Vnde pagam fugiunt **E**t **K**arolus in
galliam redijt. **P**ostea rediens iterum
cum quatuor **M**ilibus militum **K**aro
lus **E**t horum haste flozuerunt **Q**ui lecti
et primi pugnauerunt et paganos in
numerabiles occiderunt **E**t post ipsi occi
si sunt et equus karoli **V**bi stans mul
tos occidit donec fugerent pagam **I**tem
mandauit argolandus karolo bellum
Vnde **K**arolus venit cum c. xl. xxx. qua
tuor milibus **T**unc argolandus et **K**aro
lus **M**itra sibi locuti sunt de causa belli et fide

Inter que dicit argolandus pugnem⁹
 p̄ fide Si vnic⁹ baptizaboz. Vadūt ḡ
 xx. xp̄iam oīa xx. paganos ⁊ occidunt
 eos postea xl. et euēit vt p̄us postea
 c. ⁊ factum ē similiter Itēz. **M.** sed semp
 xp̄iam paganos occiderunt. Tunc datus
 treugis venit argolād⁹ ad karolū bap
 tizandus dicens karolo lex tua sanctior
 est ⁊ p̄cepit pagans vt baptizarentur
Illi consenserunt Tunc argoland⁹ vi
 dit ordines i mensa ⁊ quesuit qui eēt
 R̄ndit karol⁹ hos eē ep̄os. hos mōachos
 hos canonicos. hos pauperes quos di
 at esse nuntios dei. Cui ille male tractat
 nuntios dei p̄pter hoc nolo baptizari.
Hic notandum q̄ graue peccatum sit
 male tractare pauperes. p̄pter hoc karo
 lus tanta leticia baptizandoz est p̄tua
 tus Crastmo karolus pugnaturus ha
 buit c. xxxiiij. **M.** argolandus c. **M.**
Ibi occasus est argol. et sua c. **M.** victo
 res in sanguine stabant vsq; ad bases
 ciuitatis. **Q**ue mox capta est pagamis
 omnib⁹ occasis. Tunc **M.** xp̄iam nocte
 spoliauerūt mortuos karolo ignoran
 te **Q**ui onustati auro ⁊ argento eī ad
 karolum redire vellent a pagamis q̄ fur
 gerant sunt occisi et hoc fecit eis auaritia
Priiceps nauarroz mandat iterum
 karolo bellum **Q**ui orauit dominum vt
 ostendat sibi i illo bello mortuos. Cra
 stino armato exeratu karol⁹ vidit rus
 beam crucem in humeris moriendorū re
 tro sup loricas **Q**uos omnes in orato
 rio suo retrusit ne occiderentur **P**eracto
 bello ⁊ occasis fere c. **M.** paganorum ka
 rolus quos in oratorio truserat reperit
 mortuos videlicet c. l. **T**ūc karolus ex
 pugnavit totam patriam nauarrozum
P̄ea dicit karolo q̄ Rex babiloms mi
 serat contra eum de syria xx. **M.** curzū
 et ipse de genere goliath q̄ uulnerari n̄

poterat nisi in vmbilico vi. **M.** xl. fozi
 cum habuit. **S**tatura eius cubitoz xij.
 facies eius lōga vni⁹ cubiti digiti trib⁹
 palmis **Q**ui omnes oīa se missos por
 tauit in ciuitatē otgoz **P**rimo Raynal
 dum scdo constantinum Regem romano
 rum ⁊ alium comitem iij. illos ambos si
 leuans quasi pueros dextra ⁊ leua tulit i
 carcerem ⁊ xx. pugnatores quarto s̄it
 deportauit. **R**otholand⁹ vero s̄ixit eum
 in vmbilico. **U**nde clamauit **M**achms
 iuuua quia mortoz. **A**ccurzunt ḡ pagāi
 et portant eum mox in ciuitatem **E**t sic
 xp̄iam cum eis itrauerunt **E**t p̄efatū gy
 gantem occidunt ⁊ ciuitatem capiunt.
Rotolandus gyganti p̄dicauit de trini
 tate querenti **A**braham vidit tres r̄c.
Item in cythara cū sonat tria sūt ars
 manus et corda **I**n amigdalo tria sūt
 coruū testanuele⁹ **S**icut i sole cursus
 splendor ⁊ calor **I**n rota plaustrī mednū
 brachia arculus **I**n homine corpus aīa
 vmbra **S**ic vnum est tria **I**ta in deo
 tres p̄sone vnum sunt **I**tem querit **G**y
 gas quō potuit v̄go parere. **R**̄ndit ro
 tholandus **D**eus qui fabe gurguliōi **E**t
 arbori facit gignere vermes m̄ltosq; pi
 sces ex aqua p̄ducat voluures apes serpe
 tes sine masculino semine facit p̄les gignere
 potuit idem deus et v̄ginem facere
 parere **D**e ascensione querenti **R**espon
 dit **R**ota molendini q̄rum ad ima descē
 derit de supius tantum ascendit econuer
 so. **A**uis de monte descendens redit in altū
Sol in oriente surgit ⁊ tendit in occidē
 tem ⁊ itēz redit in orientem **I**ta ⁊ xp̄s
 vnde descendit iterum ascendit. **C**ui gy
 gas **M**odo pugnemus p̄ fide. **P**̄ea
 dictū est q̄modo exeratus karoli facies
 equoz l̄itis operuit ne viderēt laruas
 hostium et obstruxerunt aures equozū
 ne audirent tympana p̄ q̄ p̄zi⁹ fugati

fuerant quando pagani fecerant singu-
los viros ante singulos equos mœdere
laruatos ⁊ timpana percutientes Unde
modo uictoriam habuerunt. Tunc ka-
rolus irrupens vexillum in curzu absci-
dit. Alias enim nunq̄ fugissent sic occi-
dit viij. **M**. paganorum urbem cepit et
postea in hispania nemo karolum aus⁹
est impugnare Postea venit ad sanctū
Jacobum et omnia destructa ibi reedifi-
cauit **S**tatuitq; ad honores sancti Ja-
cobi omnes reges et principes presentes
⁊ futuros episcopo sancti Jacobi obe-
dire Tunc ego turpin⁹ Remen archie-
piscopus sancti Jacobi ecclesiam et alt-
tate cum lx. episcopis Karoli rogatu
kal. iunij honorifice dedicaui Et karol-
us tunc dedit ecclesie sancti Jacobi in do-
tem totam galitiam et hispaniam ut
quilibet possessor domus annuatim iij.
denarios persolueret et ab omni seruitute
regis et principum liberi essent et ut ibi
sint conalia et virge episcopales ⁊ coro-
ne regales per manus episcopi loca pre-
beantur et ut beatus Jacob⁹ et Jo. cum
matre petierint ut vnus sedeat ad dex-
tram alter ad sinistram xpi Jo. in oriente
patronus est apud ephesum Jacob⁹
in occidente Romam apostolicam sedes
petrus habet merito quia ipsi erant xpo
pre ceteris familiares principalis tamē
est petrus quia xps eum voluit esse pri-
cipem apostolorum Tante fortitudinis
fuit karol⁹ q̄ quatuor ferzaturas equi
simul in ambus facile extendebat et mili-
tem iamatum stantem super palmas su-
am a terra vsq; ad caput suum facile le-
uabat Tante largitatis q̄ in quatuor
festis curiam preapue habuit in hispa-
nia videlicet in natiuitate xpi in pascha
et pentē. Jacobi Per singulas noctes
eum custodiebant c. xx. fortes. Prima

noctis vigilia xl. ei astiterunt x. ad ca-
put x. ad pedes x. ad dextrā x. ad sinistram
dextra spatā nudā sinistra candelam arde-
tem habentes hoc mō scōz uigilia lx.
sic xl. tertiam uigiliam fecerūt Qui pla-
de uirtutib; eius scire uoluerit cernat q̄
modo Rome imperator fuit **E**cclias et
abbatias instituit **S**epulchz domini vi i-
tauit mltōz scōz corpora in argento et
auro locauit **Q**uomodo lignū crucis se-
cum tulit unde mltas ecclias dotauit.
Cū rediret karolus de hispania adhuc
erant duo reges pagani apud cesaream
augustam **M**arsirus et beligandus frater
eius a rege babilome de phœ in hispa-
niā missi qui karolo fide sibi ceabant.
Quibus karolus mandauit ut baptizarent
ut tributum sibi mittant. Qui
miserūt ei xxx. equos honoratos auro ⁊
argento gasiq; hispanis et cccc. equos
vno d'assimo honoratos pugnatoz
ad potādū ⁊ **M**. saracenas fecit as formo-
sas nūto vero karoli **G**analeoni trigini-
ta equos oneratos auro et argento et pal-
ijs dederunt ut pugnatores in manus
eorum traderet **Q**uod ⁊ fecit **P**untius
karolo munera tulit **S**ed vnum et
mulieres acceperunt pugnatores **D**ixit
q; rex **M**arsir⁹ q̄ ueniret baptizandus
Cui occurrit ka. cū quinquagintaquiq;
milibus uenerunt ⁊ pagani ⁊ horum
viginti milia occiderunt xpiani **S**imili-
ter et xpianorum xxx. **M**. a paganis fuit
ocisa ppter ebrietatem ammi ⁊ forma-
tionem eorum **I**bi occisi sunt omnes
pugnatores preter Rotholandū ⁊ alios
quinq; **T**unc rotholandus cum c. v. uis
eualit et occidit marsirum **I**psē sol⁹ iij.
lanceis fixus eualit **T**unc marmoreum
lapidem trino icū in duas partes diuisit
a summo vsq; deorsū gladio suo quē
uoluit frāgere q̄ uidit se moriturum

ne pagani eundem acciperent coram suū
 sufflando frezit et ceruicem colli sui les-
 sit locos vocando Cum sufflacōnez ka-
 rolus auduit venire voluit sed p̄fatus
 traditor eum auertit dicens eum in vena-
 cione esse Adhuc karolus necem et tra-
 ditionem suorum ignorauit. Ad obitū
 Rotholandi venit theodoricus qui uidit
 compunctōnem et oracōnem eius Tri-
 bus uabus carnes suam tetigit dicens
 Et in carne m. vi. de. sal. me. Similiter
 tetigit et oculos dicens. Quem uisurū
 sum ipse rē. et ait **A**emento mei domine
 quia p̄ honore tuo exul morior memor
 esto sortoz meorum similiter occasoz p̄
 te Tunc signans se cruce ait nūc video
 qd̄ oculus non uidit rē Et sic expirauit
 sanctissimus martyr Rotholandus Ego
 turpinus nesciens rotholādū defunctū
 ipso die obitus eius missam defunctorū
 presente karolo celebraui xvi. kal. iulij
 et raptus i extasi audiui choros i celesti-
 bus cantantes ignorans quid hoc esset
 Post hoc demones quasi predam ducen-
 tes Quibus dixi Quid fertis Rūderunt
Marsum ad inferna sicut michael ro-
 tholandum ad celestia **M**issa celebrata
 dixi hoc karolo. Cum hoc dicerem uenit
 Baldeuim⁹ super equum Rotholandi
 dicens Rotho. se dereliquisse i agonia cro-
 ciferatus uenit ad funus sed karolus p̄-
 mus inuenit eum exanimatū brachia su-
 per pectus posuerat in formam crucis.
 Tunc karolus irruit super eum **Q**uis
 plāctum illius explicet **B**alsamo mirra
 et aloē conditus ē et cum eo ibi p̄noctauit
 exercitus .xxxviii. annorum obiit.
Crastino armati vadunt ad locum cer-
 tammis ubi aliquis amicum suum ser-
 uuuum reperit aliquis mortuum oli-
 uerū defunctū inueniunt iiii. palis in
 terram fixis exensum restibus reuoluita

ligatum a collo usq; ad ungulas pedū
 et manum excoziatum sagittis lanceis
 spatib; perforatum Totum nemus clamo-
 ribus impletur quilibet suum amicum eu-
 lando Tunc karolus iurauit p̄ omipo-
 tentem qd̄ curzere non cessaret donec hos
 hostes inueniret et inuenit eos cenantes
 iiii. **M**. que occidit. **S**etit sol immobilis
 et plongeta est dies illa spacō triū diez
 Et inuento traditore Genelano p̄cepit eū
 karolus iiii. equis fortissimis totus ex-
 eratus alligari et sup̄ eos assessores agi-
 t. mtes extra iiii. plagas orbis Et sic dig-
 na morte meruit discerptus exemplo ui-
 de proditoris .xii. **M**. talentoz auri ves-
 tes et abaria data sunt p̄ animabus
 defunctorū Rotholād⁹ i ecclia romana
 seclitur gladius eius ad caput suspens-
 ditur Omnem terram circa oppidū blas-
 uenū vi. diez spacō ubi Rotholand⁹ se-
 pulchus est canonicis regularibus quos
 ipse karol⁹ restaurauerat iussit dari ve-
 annuatim i anniuersario sancti Rotho-
 xxx. pauperes omnibus necessarijs ve-
 stib; iduerent abis reficerent. xxx. psal-
 teria et tot missas p̄ omnium defunctorū
 animabus occasozū dicerent dereliquo
 ipsi uenerent Post hoc karolus sanctū
 dyomisium honorauit omnes frantiam
 ecclie eius i p̄dio dedit et p̄cepit ut oēs
 frāc̄ p̄sentes et futuri etiaz reges pastori
 ecclie obedirent et quelibet domus anua-
 tim iiii. s. daret ipsi ecclie et stans apd̄
 corpus beati dyomisij orauit p̄ aiabus
 occasoz i hispania et p̄ hijs qui libere
 p̄fatos d. soluerent **N**octe prima regi
 dormienti dyomisius apparuit eumq; ex-
 tavit dicens Qui tuo exemplo i hispa-
 nia occasi sunt ut occiderentur omniū de-
 lictoz ueniam impetraui **S**piriter iiii. s.
 sui uulneris medicinam impetraui **H**oc
 karolus dixit omnibus Tunc karolus

aquisgrami mira matri dei operatus est .
Vnde puocati sunt etiam ad bona facienda
multi alij Tunc michi turpino mores karoli
reuelata est hoc modo Cum apud
viennam die quadam in extasi raptus
oracōm vacarem psalmum deus in adiu
torium dicerem demonum agmina pre
cedebant vers⁹ Iothoringiaz Cū oēs trā
sissent vidi vnum quasi ethiopem gressu
tardo sequentem Cui dixi Quo itis Re
spondit aquisgrami tollere animam karoli
Cui dixi Adiuuro te per xpm vt red
as ad me dicens quid actum sit Tūc pa
rum morati redeunt ac prius ordinati
Dixi ergo ei cui prius dixeram Quid
egistis respondit Galatianus sine capi
te tot lapides et ligna ecclesiarum tulit
in statera q̄ plus appenderunt eius bona
q̄ mala Et ideo animam eius a nobis
abstulit Quo dicto euauit et ego cog
nouit illa hora karolo esse defunctum Ipe
etiam michi quando abinuicem recessis
mus me rogante promisit michi si fieri
posset nuntium mortis sue mitteret Si
militer ego sibi de mea morte promisi
Vnde egrotans ad mortem precepit
cuidam militi alumno suo vt mortem
eius michi nuntiare qd̄ et fecit Quīto
kalendas februarij obiit anno domini
oet̄ingentesimo quartodecimo

De conceptione bte virginis

Tempore illo quo diuine plac
cuit pietati anglozum gentem
de malis suis corrigere et sue seruitutis
officij artius astringere gloriosissimo
normannozum duci gelbertho eandem

patriam debellando subegit et eius virtu
te et industria totius ecclesiastice digni
tatis in melius reformauit Cui⁹ pie in
tencōnis operibus inuidens Ille bonozū
omnium inimicus dyabolus cum fami
liarum fraudibus cum extraneozum
incuribus multoties conatus est eius
obstare successibus Sed domino pro
tegente et timente se regem glorificante
ad nichilum deductus est malignus
Audientes autem angliam subiectas
esse normannis grauer indignati se
suo hereditario quasi iure priuari Ar
ma preparant classem adaptant vt
eos aduantes ad a se diuinius patri
a expellant Hoc comperito rex pruden
tissimus vlinum quendam religiosum
abbatem Remensis cenobij accersitum
in dattam dirigit vt inquirat veritatem
hui⁹ rei At ille vt vir admodum saga
cis ingenij strenue negocium Regis
exequitur Quo fideliter peracto ad an
gliam cupiens reuerti mare ingreditur
Et iam maximam partem maris p̄spe
ro cursu transierat cum subito densis fur
gentibus vndiq; ventis Horrida tempe
stas celum cōmouit et vndas fatigatis
igitur nautis nec vltra obiti valenti
bus fractis remis fumibus ruptis caden
tibus velis Spes omnium salutis amit
titur nichil nisi submersiois iudicium
deniq; expectatur Cumq; de salute corpo
rum desperati animarum curam solūmō
creatori suo i amms clamoribus cōmen
darent Et beatam dei genericem misero
rum scilicet refugium et desperantibus
spem deuote inclamarent Ecce subito
conspiciunt quendam reuerende habitu
dimo virum pontificali insula decoratū
quasi inter vndas stantem naui proxi
mum Qui aduocans ad se abbatem vl
linū hīs verbis cepit compellare dicens

Dis inquit piculum maris euadere Vir
 in patriam sanus redire : Cumq; ille
 cum fletu se id toto corde desiderare id so-
 lum expetere respōdit. Tunc ille Scias
 iqt me ad te a dñā mea genitricē di maria
 quā tā dulciter reclamasti directū Et si
 dictis meis obtemperare volueris san⁹ cū
 comitibus euades innumeris piculū ma-
 ris R̄spondet illico se ei in omnib⁹ ob-
 temperaturū si hoc euaderet piculum Pro-
 mitte inquit ille deo ⁊ michi Quia die;
 concepōnis matris xpi sollempniter ānu-
 atim celebrabis ⁊ celebrandum p̄dicab
 Et ille vt uir prudentissimus ⁊ quis in-
 quit dies michi hoc festo erit celebran-
 dus Sexto ait yd⁹ decemb̄is h̄ solle-
 mizandum festum tenebis Et quo iquit
 abbas seruius v̄temur ī eccl̄iastico offi-
 cō Omne inquit seruius qd̄ dicitur ī ehu-
 natuitate dicitur et in concepōne eius
 Excepto quod nomē natuitatis mutas-
 bitur ī nomē concepōnis His dictis
 ille disparuit et cit⁹ dicto sedat a tempe-
 state abbas cum suis incolumis cōato
 vento flatu applicuit anglis litonibus
 Et q̄ uiderat ⁊ audierat quib⁹ potuit no-
 tificauit Statuitq; ī Remen cenobio
 idē festum sollempniter celebrare Et tpe
 quo aduixit deuotis obsequijs deuote
 celebrant Et nos ḡ fratres dilectissimi
 si portū salutiferum volum⁹ app̄hendere
 dei genitricis concepōnem congruis ob-
 sequijs celebremus Et ab ei⁹ filio digna
 mercede remuneremur q̄ cū patre et scō
 spiritu uiuit et regnat

Virgo quedam antiochie fuit
 cui⁹ hystoriā ponit Ambrosi⁹
 in hec uerba ī sc̄do libro de v̄gimib⁹ an-
 thiochie nuper uirgo quedam fuit fugi-
 tans publica uisus Sed quo uirozum
 magis uidebat oculoz aspectus eo

incendebat amplius impudicos. Pulch-
 ritudo enim audita nec uisa pl⁹ desiderat
 duob; stimulis cupiditatum amoris Et
 cogitōnis dei et nichil occurrit qd̄ min⁹
 placeat ⁊ pl⁹ putatur ēē qd̄ placeat qd̄
 nō iudex ocul⁹ explorat sed aim⁹ ama-
 tor exoptat Itaq; uirgo sancta dei ne diu-
 ti⁹ alerentur potiendi spe cupiditatis in-
 tēgritatem pudoris p̄fessa sic iustruxit im-
 p̄boz facies vt nō amaretur sed p̄deret
 Ecce p̄secucō puella fuge nescia cte pau-
 da fuge nescia certe pauida ne iader; in
 insidiatores pudoris animum ad uirtutem
 pauit tam religiosa vt mortē nō time-
 ret tam pudica vt mortem expectaret
 Venit correctōnis dies maxia omnium
 expectacō p̄ducatur puella duplex p̄fess-
 sa certamen et castitatis et religiōis Sz
 ubi uiderunt constantiam p̄fessōis me-
 tu pudoris patam ad cruciatū erubescen-
 tem ad aspect⁹ cogitare cepunt quē ad
 modum spem castitatis religione tolle-
 rēt cum id abstulissent qd̄ erat ampli⁹
 etiam id eriperent qd̄ delinquerent aut
 sacrificare uirginem aut lupanari p̄stitui
 iubent Quomodo deos colunt suos qui
 sic uindicant quēadmodum ipsi uiuūt
 q̄ ita iudicant Hic puella non q̄ de reli-
 gione ambigeret sed q̄ de pudore trepida-
 ret ipsa secum iquit Quid agim⁹ hodie
 aut martir aut uirgo altera nob̄ inuadet
 corona Sed nec uirginis nomen agno-
 scitur ubi uirginitatis autor negat R̄ā
 quemadmodum uirgo si meretricē colat
 quēadmodū uirgo si adulterium diligas
 quemadmodum uirgo si amorem petat
 tollerabili⁹ est mentem uirginem q̄ carnē
 habere Vixq; bonum si liceat si nō licet
 saltem nō homi caste sed deo fir⁹ q̄
 meretrix fuit sed postq̄ deo credidit salu-
 tem inuenit Et iudith se vt adultero pla-
 ceret ornauit que tñ . quia hec religiōe

non amore fitebat nemo eam adu-
lteram iudicabat bene successit exemplum
Nam si illa que se comisit religioni et
pudorem seruauit et patriam fortassis et
nos seruando religionem seruabimus
etiam castitatem **Q**uod si iudith puditi-
ciam religioni preferre uoluisset perdi-
ta patria etiam pudicitiam perdidisset.
Itaque talibus informata exemplis simp-
liciter animo tenens uerba domini quibus ait
Quicumque perdidit animam suam
propter me inuenit eam fleuit et tacuit ne-
cam ut loquentem aduiter audiret nec
pudoris elegit iniuriam sed christi recusa-
uit **E**stimare utrum adulterare potuerit
corpus que non uocem adulterauit **I**n-
dudum uerecundabatur oratio mea **E**t
quasi adire gestorum seriem crimmosam
atque explanare formidat **C**laudite au-
res uirgines dei ducatur puella dei ad
lupanar **S**ed aperte aures uirgines dei
uirgo prostituta potest adulterari non potest
Ubicumque uirgo dei est templum dei est
nec lupanaria infamant castitatem sed
castitas etiam loca abolet infamiam **I**n-
gens petulantium concursus ad forni-
cem discite martirum miracula sancte uir-
ginis discite locorum uocabula **C**laudi-
tur intus columba strepunt acapitres
foris certant singuli qui predam prius
inuadat **A**t illa in anibus in celum le-
uatis quasi ad domum orationis uenisset
non ad libidinis diuersorum christi inquit
domuisti tu igitur feros leones potes do-
mare ita hominum feras mentes calceis ro-
rauit ignis iudeis sese unda suspendi mi-
sericordia tua in natura sua susanna ad
supplicium genuflexit et de adulteris trium-
phauit **A**ruis dextra que templi tui do-
na uiolauit **N**unc templum ipsum at-
trectatur tuum ne patrias incestum sa-
cilegi que non passus es furtum benedicat

et nunc nomen tuum ut que ad adulterium
uiri uirgo discedam **D**ixit compleuerat
orationem **E**t ecce uir militis specie ter-
ribilis irrupit **Q**uemadmodum uirgo
tremuit cum populus tremens cecidit
Sed illa non timens lectionis **E**t da-
niel inquit supplicium suum sane spectar-
urus aduenerat et quam populus dani-
nauerat unus absoluit **P**otest et in hoc
lupi habitu ouis latere habet et christus mi-
lites suos qui etiam legiones habet qui
aut fortasse percussor intrauit **N**e uereas
ris anima et tales solent martires face-
re **O** uirgo fides tua te saluam fecit **C**ui
miles **Q**ueso ne paueas soror frater huc
ueni saluare animam tuam non perdere
Serua me ut ipsa serueris. quasi adul-
ter ingressus si uis martir egrediar vesti-
menta mutemus conueniunt michi tua
et mea tibi sed utraq; christo tua uestis me
uix militem et mea te uirginem bene tu ues-
tiris ego melius exuat ut me persecutor
agnoscat **S**ume habitum que abscodat sciam
tride que consecret martirem induere clamidem
que occidet membra uirginis fuit pudorem fume
pileum que tegat crines abscodat ora **S**o-
let erubescere que lupanar intraverit sane cum
egressa fueris ne respicias retro memora uxo-
ris loth que naturam suam que impudicos licet cas-
tis oculis aspexit amisit nec uereare ne
quod peat sacrificio **E**go pro te hostiam deo
reddo tu pro me militem christo habens bonam mili-
tiam castitatis que stupentibus militat septem mil-
loricam iusticie que spem inuimie corporis iclu-
dat scutum fidei que uoluntatem repellas galea salu-
tis **I**bi enim presidium nostre salutis ubi christus que
uias mulieris capit uir uirginis christus et iter
habet uerba clamidem exuit suspectus adhuc habitus
et persecutoris et adulteri uirgo ceruicem
clamidem cepit miles offerre que pompa
illa que gratia cum in lupanari de martirio
certarent addam persone miles et uirgo

hec dissimiles inter se natura sed dei misericordie
 similes ut compleret oraculum tunc lupi et
 agni simul pascentur ecce agna et lupus
 non solum simul pascentur sed etiam in
 molantur. Quid plura mutato habitu
 euolat puella de laqueo iam non suis
 alis utpote que spiritualibus ferebatur et
 quod nulla unquam uiderunt secula egreditur
 de lupanari uirgo sed christi. At illi qui te
 nebantur oculis et non uidebant corde ceu
 raptos ad agnam lupi unus qui erat
 in modestior introiit. Sed ubi ausit ocu
 lis rei testimonium quod si inquit est puella
 ingressa est uir uidetur. Ecce non fabulosum
 illud cerua per uirgine. Sed quod uerum
 est miles ex uirgine. At etiam au
 dieram et non credideram quod aquas christus
 in unum conuertit. Jam mutare cepit et
 sexus recedamus hinc dum adhuc quod fui
 mus fumus. Nunquid et ipse mutatus
 sum qui aliud cerno quam credo ad lupanar
 ueni cerno uadimonium et inde muta
 tus egrediar pudicus exibo qui adulter
 intraui. Iudicio dei quia debebatur tanto
 corona uictori damnatus est per uirgine
 quam per uirgine apprehensum est. Ita non solum uirgo
 de lupanari sed etiam martires exierunt
 fertur puella ad locum supplicij cucurrisse
 certasse ambo de nece cum ille diceret ego
 sum iussus occidi te. absoluit sententiam quam
 me tenuit. At illa clamaret. Non ego te
 uadem mortis elegi sed pudorem. pudoris
 optaui. Si pudor queritur manet sexus
 si sanguis exposcitur fideiussozem non de
 fidero habeo unde soluam in me lata est
 ista sententia que pro me lata est certe si
 pecunie te fideiussozem dedissem et absen
 te me iudex tuum censum feneratori ad
 iudicasset eadem me sententia conuinceret
 res meo patrimonio soluere tuos nexus
 si recusarem quis me indignam morte ces
 seret quanto maior est capitis huius usura

morios innocens ne moriam nocens michi
 medium est hodie aut rea ero sanguinis
 tui aut martyr mei. Sed cito redij quis
 me audeat excludere. Si moriam feci quis
 audeat absolvere plus legibus debeo
 rea non solum fuge mee sed etiam cedis
 aliene. Sufficiunt membra morti que non
 sufficiunt uiuere. Est in uirgine uulne
 ri locus qui non erat contumelie. Ego ob
 probrium declinaui non martirium tibi cessi
 vestem non professionem mutaui. Quod si
 michi propriis mortem non redemisti me sed
 circumemisti. Caue queso non contumnas
 caue ne contra dicere audeas noli eripe
 beneficium quod dedisti dum michi hanc sen
 tentiam negas illam restitui superiorem.
 Sententia enim sententia superiore muta
 tur. Si posterior me non te neque superior
 tenet possumus utriusque satisfacere sententie
 si me prius patiaris occidi. In te habet
 aliam quam exerceant penam. In uirgi
 ne obnoxium pudorem. Itaque gloriosior
 eris si uidearis de adultera fecisse marty
 rem quam de martire adulteram reddidisse.
 Quid expectatis duo ostenderunt et am
 bo uicerunt. Nec diuisa est corona sed ad
 dita. Ita sancti martires inuicem sibi be
 neficia conferentes altera principum mis
 ericordio dedit alter effectum. At etiam proborum
 gymnasia demonem et phantasiam picta
 gozeos incolas ferunt quorum unus cum
 esset morti ad iudicatus commendatorum suorum
 tunc poposcit Tyrannus autem a stultissimis
 quos repiri non posse existimaret
 petiuit ut sponsorem daret qui pro se feri
 retur si ipse faceret mortem. Quid de duo
 bus preclaris nescio utriusque preclarum alter
 uadem mortis iuenit alter se obtulit. Ita
 que cum reus mortem supplicio faceret fide
 iussores sereno uultu mortem non recusauit.
 Cum duceret amicus reuersus est ceruicem
 substituit colla subiecit. Tunc ammiratus

tyrannus caritatem. p̄bis amicitiam. q̄
vitas fuisse petiuit vt ipse ab ipsis quos
damnauerat i amicitiaz recipetur tanta
vritus ee gratta vt tyrannu iclinaret dig
na laude sed minoramentis Nam ill
ambo viri hic una virgo que p̄ma etiaz
sexum vincezet Illi amici isti incogniti
illi tyranno se obtulerunt isti tyrannus
pluribus et etiam crudelioribz q̄ ille pe
pat isti occiderunt. Inter illos i vno ob
noxia necessitas in hijs aboz volutas
libera Nec q̄ isti prudentior q̄ illi studij
fimis amicitie gra. isti corona martirij.
illi em̄ etauerunt hoibz isti deo b̄ ambz.

De sancta Otilia

Otilia qz ceca nata fuit pater su
us eam occidere voluit vñ m̄
ei q̄ndaz analle sue eam alendaz comi
sit Que p̄pter murmur p̄pi tubere matre
longissime cū puero fugit vbi cū ipsa
puellam nutriet x̄ps ep̄o Erardo de p̄ti
bus Hauarie apparuit dicens Vade ad
quoddam monasterium quod dicit palma
ibi iuues puellam a natiuitate cecam
quam baptizabis nomen Otilia ipones
ei et mox post baptismū usum recipiet
Quo facto cū diu optime i religione
p̄fesset misit fratri suo litteras dulcedie
plenas vt eam p̄ri reconcilians reuo
caset Cui cum pater non annueret filius
miconsulso patre p̄ sorore misit. Vnde
pater filium tantum verberibus castiga
uit q̄ infirmatus fuit De qua etiam eg
tudine obiit. Pater vero ex hoc intantū
cōturbatus fuit et opunctus q̄ pro fi
lia sua misit et monasterium quod con
struxerat filie cum omnibus suis appen
dicijs libere donauit Post hoc itaqz de
functus est Otilia sciens patrem suum
in purgatorio v̄ri in latere montis vbi
nunc claustrum est situm tantum et tam
lacrimabiliter orauit q̄ celum super eaz

apertum est et lux magna circumfulsit
eam et vox dicit ei p̄pter te liberatus est
pater tuus Et in choro patriarcharum
collocand⁹ ab angelis ducitur Nec bea
ta p̄ter dies festos nichil comedit nisi
panem ordeaceum et legumina Pellis
v̄ri fuit pro lecto: lapis v̄ro pro cus
sino Quia mons altus vbi cenobium
Otilie situm ē fecit pauperes querentes
elemosinam et peregrinos nimis labora
re fecit inferius monasterium pro hospi
tali Qui locus sorozibus tantum plac
uit vt etiam ibi conuentum institueret
Ibi in nomine patris et filij et spiritus
sancti p̄pa manu tres tylias plantauit
que vsqz nunc valde vtilis sunt in ca
loze Orando uas omnino vacuum im
pleuit vmo cum quedam soroz inter di
uina officia uasa esse uacua. Item qz in
baptismo usum recepit sp̄aliter beatum
Johannem baptistam venerabatur et ei
ecclesiam facere cogitauit. Quadam
etiam nocte se dedit oracōi supra per
tram ubi nunc magna crux lignea lo
catur ob memoriam tanti miraculi ibi
Johannem rogabat ostendere sibi mo
dum edificij q̄ et fecit Johannes eim
in forma qua x̄pm baptizauit in maxia
tamen claritate sibi apparens ecclesie
locum Longitudinem Et latitudinem
ostendit Quod uidit una soroz lucem
uidelicet sed Johannem non uidit. Cui
Otilia inhibuit ne ante ipsius obitum
alicui uisionem manifestaret In inchoa
cōne claustrij Johannis boues cum plau
stro lapidum ca dunt de monte qui ha
bet i latitudine lxx. pedes et illes obuie
seruus ascendendo itez onerati Venerat ei
sui cū gaudij ipsos occidere ut n̄ eent
ab v̄mū sz hoim Otilia suā nuē p̄pis
maibz sepeluit et p̄ lxxx annos sepulch
ro apto dext̄ mailla nuēq̄ iteḡ iueta est